

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY
DOMOWEJ
W GMINIE KCYNIA
NA LATA 2024 - 2030

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy
Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030**

SPIS TREŚCI:

1. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY	3
2. PODSTAWY PRAWNE I DOKUMENTY STRATEGICZNE	13
3. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY NA TERENIE GMINY KCYNIA	15
4. ANALIZA SWOT PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W DOMOWEJ W GMINIE KCYNIA	63
5. ZASOBY OSOBOWE I INSTYTUCJONALNE NA TERENIE GMINY KCYNIA	64
6. CEL GŁÓWNY, CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU I DZIAŁANIA	69
7. MONITOROWANIE, EWALUACJA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ	72
8. FINANSOWANIE	72
9. PODSUMOWANIE.....	73
BIBLIOGRAFIA	76
SPIS TABEL	76

I. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywiają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodziny nie jest ona w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań destrukcyjnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw¹, bądź zachowań autodestrukcyjnych ofiar przemocy takich jak samookaleczenia lub targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie. Przemoc w rodzinie jest w Polsce i na świecie, jednym z problemów społecznych, który wymaga interdyscyplinarnych działań przeciwdziałających temu zjawisku.

Każde zachowanie agresywne w stosunkach międzyludzkich powinno budzić nasz sprzeciw i chęć zatrzymania agresji. Nasza reakcja powinna przyczynić się do zatrzymania przemocy domowej, w miejscu gdzie chcielibyśmy czuć się bezpiecznie, otrzymywać wsparcie, zrozumienie i bliskość. Przemoc zaburza nasze wyobrażenie o spokojnym, bezpiecznym schronieniu, jakim powinien być nasz dom².

Aby zajmować się problematyką przemocy w rodzinie, trzeba dobrze poznać niniejsze zjawisko, a przede wszystkim je zrozumieć. Brak zrozumienia spowoduje, że sprawcy będą nas złościć, budzić chęć odwetu, agresję, a osoby doznające przemocy będą nas irytować, wzbudzać naszą litość, chęć narzucania rozwiązań, czy potrzebę osądzania. Może tak się zdarzyć, że będziemy je obarczać winą za obecną sytuację³.

Przemoc wcale nie zaczyna się od bicia, siniaków. Często jest jak kropla drążąca skałę prawie niezauważalna, często wnika w nasze życie podstępnie. Bardzo trudno nam zauważyć gdzie znajduje się subtelna granica między troską a kontrolą, izolacją a opieką, bliskością a zniewoleniem. Gdyby w porę udało nam się dostrzec te sygnały, dużo łatwiej byłoby zatrzymać przemoc.

1 H. D. Sasal, *Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*, Warszawa 2005, s. 15.

2 K. Michalska i D. Jaszczak-Kuźmińska, *ABC przeciwdziałania przemocy w rodzinie – diagnoza, interwencja, pomoc*, Warszawa 2014, s. 5.

3 K. Michalska i D. Jaszczak-Kuźmińska, *ABC przeciwdziałania przemocy w rodzinie – diagnoza, interwencja, pomoc*, Warszawa 2014, s. 5.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy
Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030**

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko występujące wyłącznie w rodzinach patologicznych. Tymczasem dane statystyczne pokazują, że przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi ważny problem społeczny. Przemoc może się wydarzyć bez względu na poziom wykształcenia, prestiżu społecznego, czy sytuacji materialnej. „Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu”⁴.

Ilekcioć w ustawie jest mowa, to o:

1. przemocy domowej – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działania lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawo lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej w szczególności:
 - a) narażając tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
 - b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność w tym seksualną,
 - c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
 - d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
 - e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżania lub udręczenia w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.
2. osobie doznającej przemocy domowej – należy przez to rozumieć:
 - a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo ich małżonków,
 - b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
 - c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
 - d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
 - f) osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz jej wstępnych i zstępnych rodzeństwo i ich małżonków,

4 L. Tomaszewska, *Przemoc wobec kobiet w rodzinie – niezbędnik prokuratora*, Warszawa 2007, s. 36.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

- g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkania i gospodarowania,
 - h) małoletniego – wobec których jest stosowana przemoc domowa.
3. osobie stosującą przemoc domową- należy przez to rozumieć, pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa w pkt.2,
 4. świadku przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób o których mowa w ust.1 pkt 2⁵

W Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (traktat Rady Europy nr 201, Stambuł, 11 maja 2011 r.) termin przemoc domowa oznacza wszelkie akty przemocy fizycznej, seksualnej, psychicznej lub ekonomicznej w rodzinie lub w domu albo między byłymi lub obecnymi małżonkami bądź partnerami ,bez względu na to, czy sprawca dzieli lub dzielił to samo miejsce zamieszkania z ofiarą. Przemoc wobec kobiet rozumiana jest jako naruszenie praw człowieka i jako forma dyskryminacji kobiet rozumiana jest jako naruszenie praw człowieka i jako forma dyskryminacji kobiet oraz oznacza wszelkie akty przemocy uwarunkowanej płcią, które prowadzone lub mogą prowadzić do krzywdy fizycznej, seksualnej, psychicznej lub ekonomicznej bądź do cierpienia kobiet w tym groźby takich aktów , przymus lub samowolne pozbawienie wolności w życiu publicznym lub prywatne. Termin ofiara oznacza każdą osobę fizyczną będącą podmiotem postępowania, o którym mowa w punkcie a i b (art.3 Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej).⁶

Powyższe definicje przemocy w rodzinie zawiera wszystkie elementy, które charakteryzują to zjawisko:

- **Dysproporcja sił** - między sprawcą a osobą doznającą przemocy. Oznacza sytuację, w której jedna z osób jest silniejsza, a druga słabsza. W potocznym rozumieniu dysproporcja sił wiąże się z różnicą sił fizycznych. Zwykle to mężczyźni są sprawcami przemocy. Jednak w przypadku przemocy w rodzinie chodzi również o przewagę emocjonalną, intelektualną, ekonomiczną lub społeczną, które nie mają bezpośredniego związku z płcią. Im dłużej trwa przemoc w danej rodzinie, tym bardziej powiększa się nierównowaga pomiędzy sprawcą a ofiarą.

5 . Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej art. 2

6 . Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej art.3

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

- **Intencjonalność sprawcy** - Celem sprawcy przemocy jest dążenie do bezwzględnego podporządkowania sobie ofiary. Zamiarem osób stosujących przemoc jest sprawowanie pełnej kontroli nad tym, co robią ich bliscy i wyznaczenie granic, w jakich mogą oni funkcjonować w rodzinie. Sprawcy dają sobie prawo do tego, aby egzekwować narzucone przez siebie zasady życia i „słusznie” karać za ich nieprzestrzeganie.
- **Szkody i cierpienia ofiar** - zachowanie sprawcy wywołuje u ofiar szkody fizyczne (w wyniku agresji fizycznej) i psychiczne, które mogą być konsekwencją przemocy emocjonalnej – deprecjonowania, poniżania itd.
- **Naruszanie praw i dóbr osobistych** - sprawca przemocy odbiera swoim ofiarom przysługujące im prawa i dobra. Często atakuje, obraża, ośmiesza, traktuje je przedmiotowo, uważając, że nie zasługują na nic lepszego.

Przemoc w rodzinie przybiera różne rodzaje od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc domowa rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Najczęściej wyodrębniane w klasyfikacjach rodzaje przemocy to:

- **Przemoc fizyczna** – najbardziej widoczna, pozostawiająca ślady w postaci zadrapań, sińców, złamań itp. Najczęściej stosowane zachowania obejmują bicie, szarpanie, duszenie, kopanie. Bywa również tak, że sprawcy stosują takie sposoby fizycznej agresji, które nie pozostawiają śladów. Ten rodzaj przemocy wiąże się z naruszeniem nietykności fizycznej, w tym godności osobistej.
- **Przemoc psychiczna** - przejawiająca się stosowaniem gróźb, ośmieszenia, upokarzania, wyzwisk, izolowania od bliskich itp. Skutki przemocy psychicznej są bardzo poważne i mogą powodować nieodwracalne zmiany w funkcjonowaniu osób nią dotkniętych. Ten rodzaj przemocy wiąże się z naruszeniem godności osobistej.
- **Przemoc seksualna** – to zmuszanie do kontaktów seksualnych i określonych zachowań seksualnych. Dla ofiar jest to najbardziej wstydliva forma przemocy, do której trudno im się przyznać. Ten rodzaj przemocy jest naruszeniem intymności i godności osobistej.
- **Przemoc ekonomiczna** – wiąże się z naruszeniem własności lub pozbawieniem środków, stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokojone podstawowe potrzeby. Ten rodzaj przemocy przybiera również formę finansowego wykorzystywania.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

- **Zaniedbanie** - niezaspokojenie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych rodziny, niewywiązywanie się z obowiązku opieki nad osobami bliskimi, wymagającymi wsparcia i troski np. dziećmi, osobami niepełnosprawnymi, starszymi.

Przemoc jest zjawiskiem powtarzającym się, często powtarza się według cyklu, który składa się z trzech następujących po sobie faz:

- **faza narastającego napięcia** – przysłowiowa cisza przed burzą. Sprawca przemocy jest „czepliwy” nie pomaga schodzenie mu z drogi, a potem często mało istotny impuls doprowadza do wybuchu i zaczyna się awantura, podczas której może dojść do aktów przemocy fizycznej i niszczenia sprzętów. Ofiara wówczas stara się zrobić wszystko, by uspokoić sprawcę i powstrzymać go przed wyrządzaniem krzywd.
- **faza ostrej przemocy** – jest tym momentem w życiu ofiary, kiedy decyduje się ona szukać pomocy. Jest to często moment poczucia wszechogarniającej bezsilności, przerażenia. Jest to doświadczenie bardzo traumatyczne.
- **faza miodowego miesiąca** – zaczyna się wówczas, kiedy osoby krzywdzone są zawiedzione nagłą poprawą zachowania sprawcy, zapewnieniem o miłości, obietnicami poprawy. Ofiara zaczyna wierzyć w te zapewnienia, czuje się kochana. Nie zauważa, że sprawca przerzuca winę za swoje zachowanie na nią, mówiąc to nie ja niszcę rodzinie, tylko ty ujawniając ten fakt. Gdy ta faza mija i ponownie narasta faza napięcia, z reguły jest znacznie gwałtowniejsza.

Bardzo rzadko sprawca stosuje wobec swojej ofiary jeden rodzaj przemocy. Zwykle wykorzystuje rozmaite formy przynależne konkretnym rodzajom przemocy, na przemian łącząc je tak, aby uzyskać pełną kontrolę nad ofiarą. Zachowanie sprawcy przemocy może wywołać u ofiar trwałe negatywne skutki i w efekcie doprowadzić do zniszczenia u niej pozytywnego obrazu samej siebie⁷.

Zachowanie sprawców można podzielić na pełne emocji, naładowane gniewem, wówczas mówimy o tzw. *przemocy gorącej*. Sprawca odreagowuje napięcie np. w pracy w bezpiecznych dla siebie warunkach, czyli w domu. Takiego sprawcę możemy porównać do wybuchającego wulkanu, który po wybuchu jednak się uspokaja i wówczas widać zniszczenia, jakich dokonał. Wtedy często pojawia się refleksja, poczucie winy. Często są to sprawcy

⁷ K. Michalska i D. Jaszczak-Kuźmińska, *Przemoc w rodzinie wobec osób starszych. Poradnik dla pracowników pierwszego kontaktu*, Warszawa 2010, s. 11.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

będący pod działaniem alkoholu, czy innych substancji psychoaktywnych. Przeciwnieństwem jest sytuacja, gdy sprawca ukrywa swoje emocje pod płaszczykiem spokoju i nie ma poczucia, że robi coś niestosownego. Jest przekonany o słuszności swoich decyzji i o tym, że wie, co jest najlepsze dla członków jego rodziny. Towarzyszą mu silne emocje, ale są skutecznie tłumione oraz kontrolowane. Sprawca realizuje specyficzny scenariusz zapisany w jego umyśle celem wtargnięcia na wewnętrzne terytorium psychiczne swego współmałżonka, dziecka lub innego domownika. Taką strategię krzywdzenia nazywamy przemocą chłodną.

Panuje powszechne przekonanie, że jedną z przyczyn przemocy w rodzinie jest alkohol. Zdaniem wielu osób uzależnienie od alkoholu przez jednego z członków rodziny wiąże się często bezpośrednio ze stosowaniem przez niego przemocy. Taki tok myślenia może nas jednak zaprowadzić do zbyt pochopnych wniosków, że jeżeli sprawca przestanie pić alkohol, to ustaną wszelkie agresywne zachowanie. Niestety nie jest to takie proste. Faktem jest, że rodziny z problemem alkoholowym są prawie dwukrotnie częściej narażone na przemoc niż rodziny, w których problem ten nie występuje. Nadużywanie alkoholu powoduje zaburzenia kontroli, zaburzenia funkcji poznawczych, sprzyja zniesieniu odpowiedzialności za swoje czyny. Specyfiką funkcjonowania członków rodziny z problemem alkoholowym są trzy zasady „nie mów”, „nie czuj”, „nie ufaj”. Pierwsza z tych zasad zakłada, że nie rozmawia się o sytuacji w domu zarówno z członkami rodziny, jak i osobami spoza niej. Nie tylko zachowuje się w tajemnicy problem, jaki dotyka rodziny, ale także nie ujawnia się uczuć przeżywanych na co dzień, poczucia wstydu, smutku, strachu, upokorzenia z powodu konieczności zajmowania się nie trzeźwym partnerem lub ojcem, zaniedbania, przemocy psychicznej i fizycznej. Celem całej rodziny staje się ukrycie faktu, że jeden z jej członków ma problem alkoholowy. Narzędziem do tego jest tworzenie wizji własnej rodziny, kolorowanie, fałszowanie rzeczywistości domowej poprzez stworzenie pozorów normalności. Zasada druga „nie czuj”, wymaga od członków rodziny całkowitego odcięcia się od własnych emocji. Stłumienia tego co głęboko się przeżywa, rezygnowania z okazywania uczuć, często trudnych i bolesnych jest mechanizmem obronnym, które powoduje swojego rodzaju „zamrożenie uczuć” i pozwala na przetrwanie w niestabilnej rodzinie. Trzecia zasada „nie ufaj” wiąże się z utratą zaufania do osoby uzależnionej, ponieważ jej dotychczasowe zachowanie pokazuje, że nie dotrzymuje on danego słowa, nie wywiązuje się z obietnic, jest niekonsekwentna i nieprzewidywalna w swoich działaniach. Skutki tych trzech zasad są najbardziej dotkliwe dla dzieci. Uczą się, że nie mogą liczyć na dorosłych, że rodzice są przede wszystkim źródłem cierpienia, a to z kolei pozbawia dzieci poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji. Członkowie rodziny w których

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy
Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030**

występuje problem alkoholowy są przekonane, że przemoc ma bezpośredni związek ze spożywaniem alkoholu. Uważają, że jeżeli partner, ojciec, dorosłe dziecko przestanie pić, podejmie terapię to ustanie przemoc. Tymczasem badania pokazuje i doświadczenia grup diagnostyczno-pomocowych pokazują, że często ogranicza to zachowania agresywne, ale nasila się przemoc psychiczna. Próby włączenia się trzeźwego alkoholika w funkcjonowanie rodziny, gdy przez wiele lat intensywnego picia, żył na marginesie życia rodzinnego powoduje lustrację, budzi niepokój, irytację i bunt w pozostałych członkach rodziny, natomiast u trzeźwiejącego alkoholika niezadowolenie i rozgoryczenie. Trzeźwiejący alkoholik chce nadrobić stracony czas i narzucać swoje zdanie, co przez najbliższych jest odbierane jako nadmierna kontrola. To z kolei prowadzi do agresji i próby wzbudzenia w bliskich osobach poczucia winy (*dla was przestałem pić, a wy tego nie doceniacie*), zdarza się, że posuwa się do szantażu (*dla was lepiej było, jak piłem, więc chyba powinienem znowu zacząć*). Niektóre osoby po terapii pozostawiają nieuporządkowane relacje z rodziną, ale za to podejmują aktywność społeczną, angażują się nadmiernie w działania środowisk trzeźwościowych, przez co członkowie rodziny ponownie czują się zaniedbywani. Dlatego członkowie grup diagnostyczno-pomocowych przy pracy z rodziną dotkniętą przemocą, w której występuje problem alkoholowy stają się dostrzegać wszystkie zagrożenia i proponować wsparcie dla całej rodziny, bo zdają sobie sprawę, że sama abstynencja sprawy nie rozwiąże podstawowego problemu rodziny. Nadużywanie alkoholu przez mężczyzn jest społecznie tolerowane, ale picie alkoholu przez kobiety spotyka się z większą dezaprobatą. Dlatego też kobiety które są uzależnione są bardziej narażone na przemoc niż mężczyźni. Alkohol często staje się pretekstem do agresywnych zachowań ze strony partnera. Sprawca przemocy w takiej sytuacji bardzo szybko znajduje usprawiedliwienie dla swoich zachowań („muszę sprowadzić Cię na dobrą drogę, to wszystko dla twojego dobra”). Często takiej kobiecie trudniej otrzymać pomoc zewnątrz, bo całe otoczenie widzi, że funkcjonowanie rodziny jest na barkach partnera/męża. Dodatkowo zdarza się, że uzależniona kobieta wierzy, że zasługuje na takie traktowanie, ponieważ jest złą matką i żoną, wie że tzw. „porządne kobiety” tak się nie zachowują. Często jest też tak, że nadużywanie alkoholu jest konsekwencją doznawanej przemocy. Niektóre ofiary przemocy sięgają po alkohol, ponieważ traktują go jako środek obniżający napięcie, niwelujący strach przed partnerem lub też poradzić sobie z bólem związanym z przemocą fizyczną. Zdarza się, że kobiety nadużywające alkoholu, są jednocześnie ofiarami i sprawcami przemocy domowej. Głównie chodzi tu o sytuację, kiedy osoba doznająca przemocy ze strony

partnera krzywdzi swoje dzieci stosując przemoc emocjonalną, fizyczną i zaniedbując ich potrzeby.⁸

Sytuacja dziecka doznającego przemocy jest dramatyczna. Ono samo najprawdopodobniej nie zwróci się po pomoc, rzadko mówi wprost o swojej sytuacji domowej. Boi się sprawcy i jeszcze większej kary, boi się, co może się stać po fakcie ujawnienia przemocy. Sprawca często wmawia dziecku: to będzie nasz sekret, mama byłaby na ciebie zła, gdybyś mówił, co się dzieje w domu itd. Poza tym dziecko często czuje się odpowiedzialne za przemoc często jest bezpośrednio obwiniane za akty agresji sprawcy: „*Doigrałeś się! Jesteś śmieciem, nic niewartym bachorem*”. Dla dziecka najważniejsza jest rodzina, myśli, że od niego zależy, co się z nią stanie jak się nie podporządkuje. Dziecko często się wstydzi się i dlatego milczy. Dopóki nie pójdzie do szkoły, nie zacznie odwiedzać domów swoich koleżanek i kolegów, często nie wie, że życie w innych rodzinach wygląda inaczej, że rodzice mogą się nawzajem szanować, że mogą z szacunkiem i troską odnosić się do swoich dzieci, gdzie siada się wspólnie do obiadu i rozmawia o radościach i smutkach wszystkich domowników. Do dziecka, które wrasta w środowisku przemocowym dociera wtedy, że jego rodzina odbiega od obrazu rodziny, kolegi na, koleżanki, obrazu, który zaczął się bardzo podobać dziecku. To często buduje izolację, unikanie sytuacji, kiedy ktoś mógłby przyjść do niego do domu. Wstydzi się i obawia, że ta wizyta ujawni prawdę o jego najbliższych. Często wbrew oczekiwaniom nauczycieli, wychowawców dziecko nie tylko nie mówi o niepokojących sytuacjach w domu ale wręcz odwrotnie snuje bardzo pozytywne opowieści, często wręcz nieprawdopodobne. Taka sytuacja powinna wzbudzić czujność pedagogów, psychologów szkolnych, asystentów rodziny. Dziecko nie mówi o swojej krzywdzie, bo często nie ma komu o tym powiedzieć, brakuje mu osoby, której można zaufać. Dziecko często podejmowało próby przekazania informacji o swojej sytuacji, najczęstszym adresatem takich komunikatów jest drugi rodzic (w sytuacji, gdy tylko jeden rodzic stosuje przemoc). Niestety często ten krzyk o pomoc zostaje bez odpowiedzi. Dorosłe osoby, które w dzieciństwie doświadczyły przemocy, bardzo często o swoją tragiczną sytuację oskarżają nie sprawcę, ale drugiego biernego rodzica: „*Od ojca nie mogłam spodziewać się niczego dobrego, on mnie krzywdził, ale to ty powinnaś mnie przed nim ochronić, a nie zrobiłaś nic*”⁹. Porównując sytuację dziecka z położeniem więźnia obozu koncentracyjnego można stwierdzić, że jest ona w pewnym sensie gorsza.

8 K. Michalska i D. Jaszczak-Kuźmińska, *ABC przeciwdziałania przemocy w rodzinie – diagnoza, interwencja, pomoc*, Warszawa 2014, s. 44-46

9 K. Michalska i D. Jaszczak-Kuźmińska, *ABC przeciwdziałania przemocy w rodzinie – diagnoza, interwencja, pomoc*, Warszawa 2014, s. 33.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

Dorośli więzień obozu jest w pełni świadomy wyrządzonego mu zła, odczuwa nienawiść do oprawców, może o swych odczuciach porozmawiać z towarzyszami niedoli, może w swej rozpaczce obwiniać ludzi Boga lub los. Dziecko nie ma żadnej z tych możliwości. Wobec braku wcześniejszych doświadczeń nie wie, że znęcanie się nad nim jest wynaturzeniem, więc choć cierpi, przyjmuje to za coś naturalnego. Pomimo zadawanego mu bólu, kocha rodziców, gdyż miłość ta jest mu niezbędna do życia. Nienawiść do nich jest wypierana ze świadomości i tym bardziej, że jest ona często zakazana kulturowo. Dziecko nie ma komu się zwierzyć ze swoich uczuć, tym bardziej, że nie zawsze je sobie uświadamia. Według Alice Miller, nie tyle samo cierpienie, co niemożność jego wyrażenia staje się przyczyną psychicznej patologii.

Dziecko, które jest obserwatorem przemocy, doświadcza poczucia przerażenia i bezradności. Dziecko, wychowujące się w domu, gdzie relacje oparte są na przemocy, niezależnie od tego czy jest ofiarą, czy świadkiem poniesie konsekwencje krzywdzenia w dalsze życie.

Dzieci, które doświadczają przemocy odcinają się od swoich uczuć „zamrażają się”. Nie chcą czuć, bo emocje, które przeżywają są zbyt bolesne i trudne do zaakceptowania. To „zamrażanie uczuć” spełnia rolę adaptacyjną w sytuacji życiowej dziecka w chwili obecnej, natomiast w przyszłości może mieć negatywne skutki w postaci braku wrażliwości empatii. Człowiek, który, nie potrafi nazywać własnych emocji, nie będzie także potrafił rozpoznać emocji drugiej osoby, nie jest w stanie wczuć się w jej sytuację. Aby maltretowane dziecko nie wyrosło ani na przestępcę lub psychopatę, konieczne jest by spotkało w swoim życiu kogoś, kto zrozumie, że to nie bite dziecko jest winne, ale jego otoczenie. Wiedza lub niewiedza o tym może się przyczynić do uratowania czyjegoś życia lub jego zniszczenia. Otwierają się tu wielkie możliwości dla krewnych, sędziów, wychowawców, pedagogów, lekarzy, asystentów, pracowników socjalnych, kuratorów, by jednoznacznie opowiedzieć się po stronie dziecka i zawierzyć mu.¹⁰

W przypadku przemocy domowej mówimy o konsekwencjach krótko i długoterminowych. Konsekwencje krótkoterminowe, wnikliwy obserwator jest w stanie stosunkowo łatwo zauważyć. Jest to umiejętność niezbędna do pracy z osobą doznającą przemocy w grupach diagnostyczno-pomocowych. Dorosłe osoby w wyniku doznawania przemocy mogą mieć:

- zaniżone poczucie własnej wartości
- przekonanie o nieważności własnych potrzeb,
- obniżony nastrój, drażliwość,
- brak szacunku do siebie,

¹⁰ . K. Michalska i D. Jaszczak-Kuźmińska, *ABC przeciwdziałania przemocy w rodzinie – diagnoza, interwencja, pomoc*, Warszawa 2014, s. 33-37

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

- poczucie wstydu,
- brak zaufania, osamotnienie,
- problemy z nadużywaniem leków, alkoholu,
- dolegliwości psychosomatyczne,
- poczucie winy, obwinianie siebie za akty przemocy,
- przekonanie, że nic się nie zmieni, bierność,
- zaburzenia snu, zaburzenia lękowe, zaburzenia depresyjne.

Konsekwencje długoterminowe, to skutki, z jakimi zetkniemy się u dorosłych osób, które w dzieciństwie doznały traum związanych z doświadczaniem przemocy. Długo dławione reakcje mogą znaleźć ujście dopiero po latach w aktach: samodestrukcji (nerwicy, samobójstwa, uzależnień, chorób psychicznych, a czasami także agresji skierowanej przeciwko słabszym).

Do najczęstszych skutków długofalowych zaliczamy:

- nieumiejętność tworzenia satysfakcjonujących relacji, związków,
- zaburzenia odżywiania, zaburzenia lękowe,
- podejmowanie zachowań wysokiego ryzyka, stosowanie przemocy, doznawanie przemocy,
- nadwrażliwość interpersonalna,
- problemy zdrowotne (większe narażenia na choroby serca, nowotwory, udary).

Najczęściej ofiarami przemocy domowej są kobiety, jednakże nie należy uogólniać mężczyźni też bywają ofiarami, a znacznie rzadziej o tym mówią i zgłaszają się o pomoc. Wciąż mało uwagi poświęca się jednak dzieciom, które również często bywają ofiarami przemocy w rodzinie. Dostrzegamy przemoc w tzw. rodzinach patologicznych, gdzie towarzyszą jej inne problemy np. nadużywanie alkoholu, bezrobocie, ubóstwo, czy przestępczość. Trudniej nam przychodzi dostrzec, że również w tzw. „porządnych rodzinach” w imię dobrego wychowania stosuje się kary za najmniejsze przewinienia, nie okazuje uczuć, nie zapewnia poczucia bezpieczeństwa czy akceptacji, gdzie sprawca dąży do krzywdzącej dominacji nad pozostałymi domownikami.

Celem przeciwdziałania przemocy w rodzinie powinno być zatrzymanie przemocy na etapie, kiedy nie wypełnia ona jeszcze znamion przestępstwa. Zachowania przemocowe nie zawsze są

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy
Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030**

przestępstwem i łamią prawo karne, ale zawsze naruszają prawo drugiej osoby do godności, szacunku, intymności, samostanowienia o sobie i swojej rodzinie.

Polskie Prawo Karne stanowi jednak, że przemoc w rodzinie to przestępstwo. Art. 207 § 1 k.k. określa, że kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Warto jednak dobrze rozeznaczyć się w sytuacji rodziny, czy dane zachowania mają znamiona przestępstwa. Zbyt pochopne powiadomienie prokuratury może zakończyć się umorzeniem sprawy karnej, a to z kolei zaowocuje wzrostem bezkarności sprawcy, spadkiem wiary osoby krzywdzonej w skuteczność służb pomocowych i możliwość poprawy swojej sytuacji, a przecież w procesie pomocy osobom krzywdzonym chodzi o to, aby tę dysproporcję zmniejszać, wzmacniać w pokrzywdzonych siłę sprawstwa min. poprzez zapobieganie wtórnej wiktyimizacji ofiar.

Przemoc w rodzinie należy postrzegać, jako zjawisko bardzo złożone, które ma swoje źródła w różnych aspektach życia społecznego. Na występowanie tego zjawiska ma wpływ kultura i tradycja, w której się wychowaliśmy, system wartości, jaki wyznajemy, normy społeczne, przekonanie na temat roli kobiet, mężczyzn czy dzieci w rodzinie. Osoby, które wzrastały w rodzinie przemocowej, uczą się siłowego rozwiązywania konfliktów, tego, że silny ma rację, że ktoś musi rządzić, a inni członkowie rodziny muszą mu się podporządkować. Mówimy w takiej sytuacji o dziedziczeniu wzorca przemocy.

II. PODSTAWY PRAWNE I DOKUMENTY STRATEGICZNE

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., zwana dalej „Konstytucją RP”, w art. 18, art. 47, art. 48 i art. 71 wskazuje, że instytucja rodziny, definiowana w systemie praw człowieka jako „naturalna i podstawowa komórka społeczeństwa” (art. 16 ust. 3 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka) jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej. Szczególnie chroniona instytucja rodziny ustrojowo jest łączona z podstawową dla systemu praw człowieka zasadą ochrony życia rodzinnego (art. 47 Konstytucji RP) i prawem rodziców do wychowywania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami (art. 48 ust. 1 Konstytucji RP). Jednocześnie, w duchu subsydiarności działań władzy publicznej, przepis art. 33 Konstytucji RP nakłada na nią obowiązek konstruowania polityki rodzinnej i społecznej z uwzględnieniem zasady równych praw mężczyzn i kobiet w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym. Zgodnie z art. 72 Konstytucji RP, Rzeczpospolita Polska zapewnia

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem instytucji i organizacji publicznych jest ochrona osób przed przemocą, również krzywdzeniem ze strony osób bliskich. Ustrojową zasadą jest także szczególna pomoc ze strony władz publicznych dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej (art. 71 Konstytucji RP). Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym. Badania empiryczne oraz doświadczenie wskazują, że prawidłowo funkcjonująca rodzina jest optymalnym środowiskiem rozwoju i samorealizacji. Natomiast przemoc jest jednym z ważnych zagrożeń dla realizacji tej podstawowej funkcji rodziny, jak i dla samorealizacji każdego z jej członków. Statystycznie większość osób doznających przemocy w rodzinie stanowią kobiety. Innymi szczególnie wrażliwymi kategoriami osób dotkniętych przemocą w rodzinie są m.in.: małoletni, osoby starsze i osoby niepełnosprawne. Szczególna ochrona i wsparcie powinny być dedykowane dzieciom, zarówno doznającym przemocy w rodzinie, jak i będącym świadkami przemocy.

Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej Warszawa, dnia 8 lipca 2015 r. poz. 961 Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzona w Stambule dnia 11 maja 2011 r. w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej podaje do powszechnej wiadomości: Dnia 11 maja 2011 r. w Stambule została sporządzona Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Dążąc do powyższej konwencji została wprowadzona zmiana ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz innych ustaw. Przepisy ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 535) wprowadzają rozszerzenie kręgu osób doznających przemocy domowej, zwłaszcza o byłego małżonka, byłego partnera lub innego członka rodziny, niezależnie od faktu zamieszkiwania z osobą stosującą przemoc domową. Szczególna ochrona i wsparcie powinny być dedykowane małoletnim, zarówno doznającym przemocy domowej, jak i będącym świadkami przemocy, którzy zgodnie ze zmianami ustawowymi są uznawani jako osoby doznające przemocy domowej.

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483);

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024, poz. 424);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37);
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 571);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie Procedury Niebieskiej Karty oraz wzorów formularzy Niebieska Karta (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870);
- Uchwała Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. 2023 poz. 1232).

Program wpisuje się również w:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2024;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Strategię Rozwoju Gminy Kcynia na lata 2024-2031;
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030.

III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE KCYNIA

Niewątpliwie istotnym czynnikiem mającym wpływ na poprawę sytuacji osób doznających przemocy domowej oraz na wpływy oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową jest uprzednia weryfikacja i zmiana prawa wykonawczego. Nadawane są również nowe lub

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy
Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030**

dodatkowe uprawnienia dla osób bezpośrednio stykających się ze zjawiskiem przemocy domowej tj. policja, żandarmeria wojskowa, prokuratura, sądy, zespoły interdyscyplinarne, szkoły, służba zdrowia, pomoc społeczna. Kompleksowość tych działań ma jednoznaczny wpływ na formy i zakres udzielenia pomocy, nie tylko w przypadku Interwencji, ale również w przypadku działań długofalowych. Ogromną rolę w przeciwdziałaniu przemocy odgrywa procedura "Niebieskie Karty", która pozwala na podjęcie konkretnych działań przeciwdziałających dalszemu doznawaniu przemocy domowej przez osoby pokrzywdzone. Główną zaletą tej procedury jest jej interdyscyplinarność, która jest bazą do kompleksowego udzielenia wsparcia oraz zwiększa efektywność i skuteczność w obszarze przeciwdziałania przemocy. Współdziałanie różnych służb i instytucji pozwala nie tylko na lepszą i szybszą wymianę informacji, ale również na bardziej efektywne wykorzystanie posiadanych zasobów i uprawnień do przeprowadzania niezbędnych działań czy procedur mających na celu przeciwdziałaniu przemocy.

Przemoc domowa jest w Polsce podobnie jak w innych krajach, jednym z problemów społecznych, który wymaga szeroko zakrojonych działań przeciwdziałających temu zjawisku. Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym nie łatwo się rozmawia, a który jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary. Oficjalne badania nie uwzględniają niezgłaszanych przypadków przemocy, pozostających ciągle tajemnicą izolującej się rodziny.

Żadna instytucja nie ma wystarczających narzędzi i kompetencji, aby rozwiązać wszystkie problemy rodziny uwikłanej w przemoc domową. Dlatego znacznie skuteczniejsza jest praca zespołowa, która została opracowana tak, aby łączyć kompetencje służb i współpracować w celu osiągnięcia lepszych efektów.

Skala problemu przemocy w rodzinie w gminie Kcynia została określona na podstawie danych statystycznych ze sprawozdań zespołu interdyscyplinarnego, danych z Komisariatu Policji, Kuratorskiej Służby Sądowej w Szubinie i Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz przeprowadzonych badań ankietowych na grupie dzieci w klasach I-III, młodzieży z klas VII i VIII szkół podstawowych, młodzieży ze szkół ponadpodstawowych oraz dorosłych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

Do Zespołu Interdyscyplinarnego w latach **2019-2023** wpłynęło łącznie **311 „Niebieskich Kart A”** - szczegóły podano poniżej.

Tab. nr 1 Liczba „Niebieskich Kart A” w latach 2018-2023

PROCEDURY		2019	2020	2021	2022	2023
Liczba Niebieskich Kart A	OGÓŁEM:	100	90	47	36	38
W tym sporządzonych przez:	POLICJĘ	81	77	42	26	24
	MGOPS	16	13	3	10	13
	GKPİRPA	-	-	-	-	-
	OŚWIATĘ	2	-	1	-	-
	SŁUŻBĘ ZDROWIA	1	-	1	-	1

Źródło: Sprawozdania Zespołu Interdyscyplinarnego za lata 2019-2023

Analiza powyższych danych pozwala zauważyć tendencję spadkową. Wprowadzone w latach 2020-2021 ograniczenia na terenie całego kraju z powodu pandemii COVID - 19 przyczyniły się do wzmocnienia izolacji rodzin dotkniętych przemocą i pokazało wiele problemów z którymi boryka się współczesna rodzina. Izolacja spowodowana pandemią, konieczność stałego przebywania ze sobą domowników pokazała, jak poturbowane są relacje rodzinne. Domownicy nie potrafią ze sobą rozmawiać, komunikować swoich potrzeb bez negatywnych emocji. Rodzice oddali się od swoich dzieci, które większość swojego wolnego czasu spędzają w sieci. Życie wielu rodzin stało się wirtualne, zaowocowało to złą kondycją psychiczną dzieci i młodzieży, statystki pokazują jak wielu z nich potrzebuje natychmiastowego wsparcia psychologicznego, do których dostęp w ramach realnych możliwości naszej gminy i powiatu jest dość ograniczony. Nie mniej służby podejmuje wszelkie możliwe działania, aby dzieci nie pozostawały bez wsparcia.

Najwięcej procedur „Niebieska Karta” jest wszczynanych przez Policję w związku z interwencją w miejscu zamieszkania. Zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat przemocy domowej motywuje osoby doznające przemocy do podejmowania działań mających na celu poprawę swojej sytuacji życiowej. Zdarza się również, że w niektórych rodzinach procedura „Niebieskie Karty” bywa procedowana wielokrotnie, co także przyczynia się do zawyżenia statystyk i wskazuje jednocześnie na dynamikę zjawiska przemocy w tych rodzinach.

Grupy robocze / diagnostyczno-pomocowe w ramach realizacji zadań wynikających z procedury „Niebieskie Karty” systematycznie spotykają się w celu udzielania pomocy

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

rodzinom dotkniętym przemocą domową i podejmują działania wskazane w Rozporządzeniu w sprawie procedury „Niebieskie Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Tab. nr 2 Liczba spotkań zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych / grup diagnostyczno-pomocowych w poszczególnych latach 2019-2023

DZIAŁANIA	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4	4	6
Liczba spotkań grup roboczych / grup diagnostyczno-pomocowych	186	163	110	106	141
Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych / grup diagnostyczno-pomocowych	66	52	33	30	33

Źródło: Sprawozdania Zespołu Interdyscyplinarnego za lata 2019-2023

Grupy robocze podejmują szereg działań mających na celu zatrzymanie zjawiska przemocy w rodzinie m.in.:

- 1) Diagnozowanie problemów obecnych w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty”;
- 2) Przeprowadzanie rozmów z ofiarą i sprawcą przemocy z zastosowaniem pytań zamkniętych, otwartych, alternatywnych, zasad aktywnego słuchania i technik komunikacji takich jak odzwierciedlanie, parafrazowanie, klasyfikacja, uściślanie wypowiedzi (konkretyzowanie);
- 3) Opracowanie indywidualnych planów pomocy rodzinie mających na celu zatrzymanie przemocy i poprawę sytuacji wewnątrzrodzinnej oraz wytwarzanie innych dokumentów dokumentujących podejmowane działania w toku procedury „Niebieskie Karty”;
- 4) Udzielanie kompleksowego poradnictwa, w tym poradnictwa specjalistycznego, takiego jak: psychologicznego, socjalnego, rodzinnego, pedagogicznego, z zakresu uzależnień, prawnego;
- 5) Interwencje motywujące rodzinę do działań na rzecz korzystnych zmian, również w kontaktach indywidualnych klienta z konkretnym specjalistą wchodzącym w skład grupy roboczej;
- 6) Interwencje kryzysowe;
- 7) Izolowanie sprawcy od wystawionych na przemoc domowników na podstawie art. 15 a ustawy o Policji i sporządzanie wniosków dla osób pokrzywdzonych o zobowiązanie sprawcy przemocy do opuszczenia mieszkania na podstawie art. 11 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- 8) Monitorowanie sytuacji wewnątrzrodzinnej i stanu bezpieczeństwa osób dotkniętych przemocą, także przez okres 9 miesięcy po zakończeniu procedury „Niebieska Karta”

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

- 9) Współpraca z instytucjami wspierającymi sprawców i ofiary w procesie zmiany t.j. Ośrodki Terapii, Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie itd.;
- 10) Pracownicy socjalni, specjalista pracy z rodziną i asystenci rodziny udzielają pomocy pokrzywdzonym w przygotowaniu pism procesowych (wniosków, zażaleń, pozwów);
- 11) Informowanie sądu rodzinnego o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu rodzin stanowiących zagrożenie dla dobra dzieci obecnych w tych rodzinach;
- 12) Składanie wniosków do GKP i RPA lub Prokuratury Rejonowej w Szubinie o zobowiązanie osoby uzależnionej od alkoholu do poddania się terapii uzależnienia na podstawie art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- 13) Składanie wniosków o hospitalizację osoby chorej psychicznie bez jej zgody z ramienia MGOPS w Kcyni na podstawie art. 23, 29 i 30 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego;
- 14) Korzystanie z możliwości składania zawiadomień o popełnieniu przestępstwa z art. 207 k.k. i innych ściganych z urzędu;
- 15) zapewnienie ochrony małoletnim, gdy jest ich zagrożone jest ich życie lub zdrowie z powodu stosowanej przemocy na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- 16) Kierowanie uprzednio motywowanych wybranych sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym realizowane przez Starostwo Powiatowe w Nakle n/Not.

Długotrwałe stosowanie przemocy w rodzinie powoduje określone skutki prawne dla sprawców przemocy. Poniższa tabela obrazuje działania podjęte przez zespół interdyscyplinarny - grupy diagnostyczno-pomocowe mające na celu zatrzymanie zjawiska przemocy w rodzinie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

Tab. nr 3 Postępowania sądowe.

DZIAŁANIA	2019	2020	2021	2022	2023
Wnioski o zobowiązanie osoby uzależnionej od alkoholu do podjęcia terapii	8	7	13	9	13
Dozór i nadzór kuratorski	22	24	8	7	13
Wnioski przygotowawcze do Prokuratury i Sądu Rodzinnego	6	6	6	3	12
Liczba sprawców umieszczonych w Zakładzie Karnym	2	1	2	4	3
Liczba sprawców skazanych prawomocnym wyrokiem z art. 207 § 1 k.k. za znęcanie się, w tym wyroki z warunkowym zawieszeniem kary	4	5	5	10	6
Zobowiązanie do opuszczenia mieszkania i zakaz zbliżania się (w tym sądowe, prokuratorskie i policyjne środki zapobiegawcze)	7	2	2	8	16

Źródło: Sprawozdania Zespołu Interdyscyplinarnego za lata 2019-2023, dane z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Szubinie

Tab. nr 4 Sprawy prowadzone przez Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Szubinie

<i>Sprawy prowadzone przez Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wobec osób z gminy Kcynia skazanych prawomocnymi wyrokami w związku z popełnionymi przestępstwami.</i>						
Artykuł skazania z Kodeksu Karnego	Rodzaj przestępstwa	Liczba skazanych w 2019	Liczba skazanych w 2020	Liczba skazanych w 2021	Liczba skazanych w 2022	Liczba skazanych w 2023
207 k.k.	Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece	7	9	5	10	6
209 k.k.		25	19	-	5	4
190 k.k.		-	-	-	-	1

Źródło: Dane z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Szubinie

Zadaniem grup diagnostyczno-pomocowych jest konfrontacja osoby doznającej przemocy z mitami powstałymi wokół omawianego zjawiska i utwierdzenie jej w przekonaniu, że za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca, niezależnie od tego, co uczyniła, bądź nie osoba krzywdzona. W przypadku pracy ze sprawcami największą trudność sprawia pozyskanie informacji, jakie czynniki wpływają na zachowanie sprawcy, czy były to traumatyczne przeżycia z dzieciństwa, potrzeba dominacji, agresywne zachowania w rodzinie, alkoholizm, czy inne. Sprawcy mają również tendencje do manipulowania, usprawiedliwiania swojego zachowania, co też powoduje trudności w postawieniu właściwej diagnozy. Zdarza się, że mimo wezwań nie wstawiają się na spotkania z grupą diagnostyczno-pomocową, nie wstrzymuje to jednak podejmowanych wobec rodziny działań. Podczas prowadzenia grup roboczych / diagnostyczno- pomocowych udało się zmotywować 12 ofiar do złożenia

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

wniosków o min.: ograniczenie władzy rodzicielskiej ojcu dziecka, przymusowe leczenie alkoholowe oraz psychiatryczne.

Poniższe tabele obrazują formy pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie z podziałem na płeć i sytuację zdrowotną.

Tab. nr 5 Pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie/domowej.

DZIAŁANIA	2019	2020	2021	2022	2023
Umieszczenie w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	-	3	-	-	-
Wsparcie asystenta rodziny	11	16	4	5	5
Umieszczenie w rodzinie zastępczej	8	3	3	9	2

Źródło: Sprawozdania Zespołu Interdyscyplinarnego za lata 2019-2023, dane z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu rejonowego w Szubinie

Tab. nr 6 Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą i stosującym przemoc w rodzinie/domową

Rodzaj działania	Wskaźnik		2019	2020	2021	2022	2023	
Utworzenie i praca grup roboczych/ diagnostyczno-pomocowych	Liczba osób objętych pomocą grup roboczych / diagnostyczno-pomocowych	ogółem	164	136	76	72	87	
		w tym kobiety	ogółem	61	60	32	28	31
			w tym niepełnosprawne	3	6	2	2	1
			w tym starsze	21	11	9	3	3
		w tym mężczyźni	ogółem	50	54	32	30	38
			w tym niepełnosprawni	13	1	2	0	2
			w tym starsi	12	10	6	2	1
		w tym dzieci	Ogółem	44	25	12	14	18
			w tym niepełnosprawne	1	1	0	0	1
		Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych / grup diagnostyczno-pomocowych			66	49	42	30

Źródło: Sprawozdanie z Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie/Domowej za lata 2019-2023

Tab. 7 Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w formie poradnictwa

Rodzaj działania	Wskaźnik		2019	2020	2021	2022	2023	
Utworzenie i praca Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych	Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie		164	136	76	72	70	
	Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa	ogółem	161	67	103	103	87	
		w tym	medycznego	7	4	4	4	5
			psychologicznego	14	12	13	13	9
			prawnego	11	4	3	7	8
			socjalnego	98	81	70	52	33
			rodzinnego	31	18	13	27	32

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy
Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030**

Źródło: Sprawozdanie z Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2023

Z analizy przypadków objętych procedurą „Niebieskie Karty”, którymi zajmują się grupy diagnostyczno-pomocowe można wywnioskować, że sprawców przemocy charakteryzuje niski poziom umiejętności interpersonalnych, niepewność siebie, zaniżona samoocena, czasem zaburzenia emocjonalne. Zdecydowana większość sprawców ma problem alkoholowy – nadużywają alkoholu pijąc ryzykownie lub szkodliwie, a znaczna część sprawców wykazuje zespół uzależnienia od alkoholu. Z kolei wśród kobiet, które są ofiarami przemocy znaczna większość pochodzi z rodzin z problemem alkoholowym i przemocy w rodzinie. Z analizy procedur, które wpłynęły do zespołu interdyscyplinarnego wynika, że w większości sprawcami przemocy domowej na terenie naszej gminy są mężczyźni. Do przemocy najczęściej dochodzi na skutek agresji wywołanej spożyciem nadmiernej ilości alkoholu. Zjawisko przemocy w gminie Kcynia ma tendencję malejącą. Przemoc dotyka zarówno wykształconych mieszkańców naszej gminy, o dobrym statusie materialnym i społecznym, jak i rodziny żyjące na krawędzi ubóstwa, a także osoby niepełnosprawne i dzieci. Dlatego niezwykle ważne jest, aby profilaktyka przemocy obejmowała rodziny zagrożone obecnością przemocy domowej. Bardzo pomocne jest tutaj wsparcie asystentów rodziny, którzy przy współpracy z pracownikiem socjalnym, specjalistą pracy z rodziną, psychologiem, pedagogiem szkolnym czy kuratorem rodzinnym, podejmują działania zmierzające do polepszenia funkcjonowania rodziny jako systemu i ich funkcjonowanie w środowisku. Grupy diagnostyczno-pomocowe proponują wsparcie asystenta rodziny, co przynosi pozytywne efekty, ponieważ często rodziny dotknięte przemocą borykają się z wieloma innymi problemami, które zaburzają jej funkcjonowanie i potrzebują wielowymiarowego wsparcia.

W ostatnich latach można było zaobserwować wzrost przemocy wobec osób starszych, często niedoświadczonych, schorowanych, którzy zamiast wsparcia od dorosłych dzieci, doświadczali z ich strony przemocy. Były to bardzo trudne sytuacje, gdyż rodzice wykazywali postawę chroniącą dzieci, będących ich oprawcami. Często sygnały o przemocy napływały od sąsiadów, czy znajomych. Jednak dzięki temu w większości przypadków udało się doprowadzić do zatrzymania przemocy i poprawy jakości życia osób w podeszłym wieku. Innym niepokojącym zjawiskiem, z którym spotkały się grupy diagnostyczno-pomocowe była przemoc wobec dzieci. Często rodzice byli zupełnie nieprzygotowani do pełnienia swoich ról. Młody wiek rodziców charakteryzował ich bardzo niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, co doprowadzało do zaniedbań wobec małoletnich. W niektórych rodzinach uzależnieni od alkoholu rodzice swym sposobem funkcjonowania zmuszali służby do zdecydowanych reakcji m.in. umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej. Coraz częściej dochodzi do sytuacji w których

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy
Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030**

młodzi ludzie jeszcze zanim zostali rodzicami uzależnili się od substancji psychoaktywnych często narkotyków, co w momencie przyjścia na świat nieplanowanego potomstwa, braku kompetencji i umiejętności wychowawczych doprowadzało do sytuacji zagrażających życiu ich małoletnich dzieci. Młodzi ludzie często uciekają od odpowiedzialności za potomstwo, chcą żyć jak ich rówieśnicy, często spędzać czas ze znajomymi, obowiązki domowe i rodzicielskie są ponad ich siły. W jednym przypadku z 2022 roku wczesne rodzicielstwo, brak wsparcia ze strony bliskich, uzależnienie od narkotyków doprowadziło jedną z młodocianych matek do oddania średniego dziecka pod opiekę biologicznego ojca, dwoje dzieci: najstarsze i najmłodsze – jak poinformowała służby – wołała, żeby zostały umieszczone w pieczy zastępczej, by zapewnić im lepszą przyszłość. To bardzo trudne sytuacje pokazujące jak niedojrzałość psychiczna i emocjonalna zabarwiona uzależnieniem wpływa na możliwość bycia odpowiedzialnym rodzicem. Innym tragicznym w skutkach przypadkiem z 2022 roku, była kobieta, która dopuściła się wraz z partnerem nadużywającym alkoholu zaniedbań swoich dzieci, do tego stopnia, że gdy w wyniku interwencji trafiły do rodziny zastępczej, chowały w kieszeniach jedzenie na później i podnosiły okruszki z podłogi. Sama kobieta wkrótce potem z powodu zaniedbań zdrowotnych i wysokiego prawdopodobieństwa uzależnienia od środków psychoaktywnych zmarła. Wcześniej również była pozbawiona władzy rodzicielskiej nad starszymi dziećmi z innego związku. Kolejną trudnością w prawidłowym sprawowaniu władzy rodzicielskiej jest oprócz wczesnego rodzicielstwa i różnego rodzaju uzależnień, niepełnosprawność intelektualna rodziców. Te czynniki gdy występują razem potęgują jeszcze ryzyko wystąpienia przemocy wobec małoletnich. Zespół Interdyscyplinarny w 2022 roku miał taki przypadek kobieta zostawiła dzieci na kilka dni z ojcem, który zajmował się nimi pod wpływem alkoholu. Wobec powyższego dzieci również trafiły do pieczy zastępczej. W roku 2023, doszło do interwencyjnego zabezpieczenia 2 dzieci i umieszczenia ich w pieczy zastępczej. Dominującą przyczyną była alkoholizm, niskie kompetencje i umiejętności rodzicielskiego, czego efektem było dopuszczenie się zaniedbań zagrażających zdrowiu i życiu dzieci. Rodzice nie chcą wdrożyć planu naprawczego, nie podjęli współpracy z specjalistami w celu odzyskania władzy rodzicielskiej. Osoby zaangażowane w pomoc rodzinom mimo wszystko próbują dotrzeć do świadomości rodziców by podjęli trud zmiany swojego życia dla dobra swoich małoletnich dzieci. Mimo starań specjalistów nie zawsze jest to możliwe, ponieważ dysfunkcjonalność rodziców utrudnia wypracowanie wymaganych zmian, czasami wręcz je uniemożliwia, co umacnia skrzywdzonych dzieciach poczucie porzucenia i bycia niekochanym.

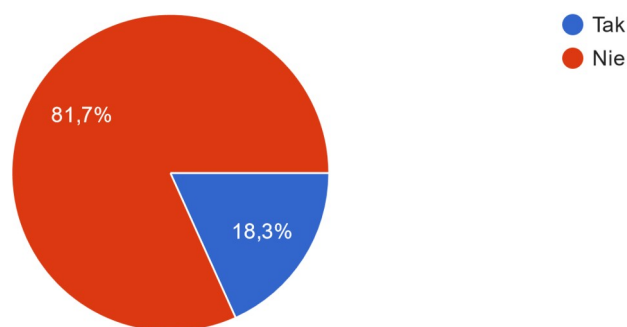
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

Adresatami programu są rodziny dysfunkcyjne objęte wsparciem MGOPS w Kcyni i objęte procedurą „Niebieskie Karty” oraz mieszkańcy gminy Kcynia, którzy skorzystają z akcji profilaktycznych.

Zespół Interdyscyplinarny przeprowadził badania ankietowe na grupie 252 dorosłych respondentów mieszkających na terenie miasta i gminy Kcynia. W ankiecie chodziło o udzielenie informacji, czy lokalna społeczność doświadcza przemocy i czy wie gdzie szukać wsparcia w przypadku jej doświadczania. Poniższe wykresy przedstawiają obrazową odpowiedź na zadane pytania :

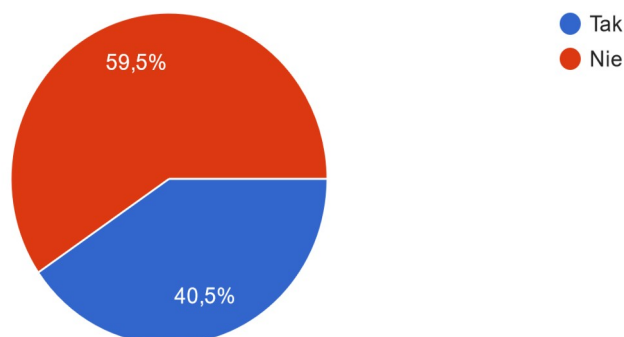
1. Czy zdarza się, że ktoś bliski traktuje Cię w sposób, który cię rani?

252 odpowiedzi

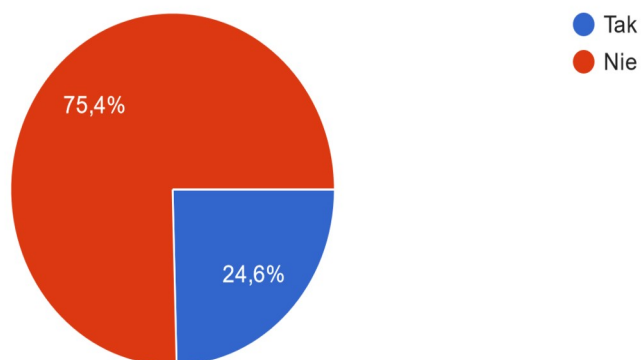
2. Czy zdarza się, że ktoś bliski mówi ci co jest dla ciebie słuszne ?

252 odpowiedzi

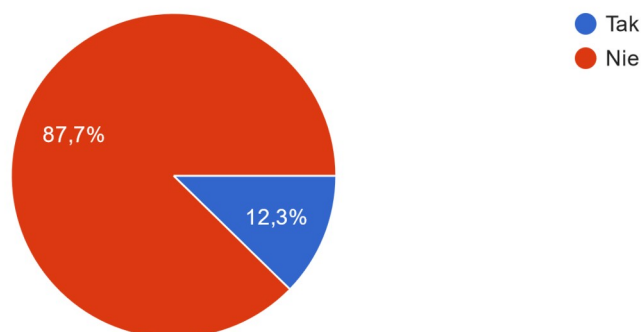
3. Czy zdarza się, że ktoś bliski obraża lub ośmiesza ludzi, których lubisz i cenisz ?

252 odpowiedzi

4. Czy zdarza się, że ktoś bliski jest bardzo miły po tym jak cię pobił ?

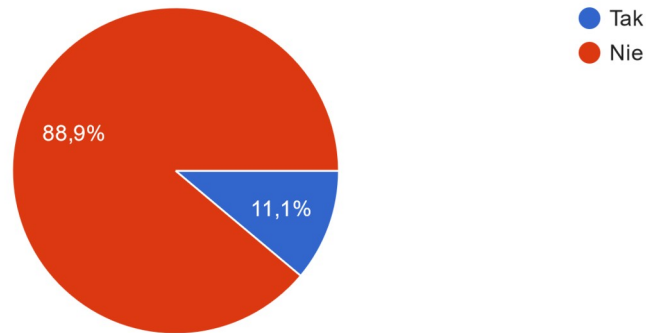
252 odpowiedzi

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

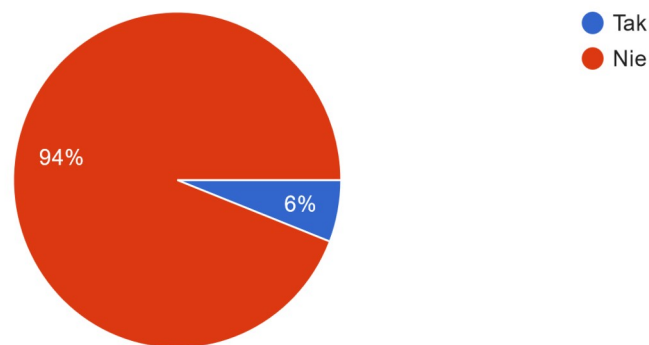
5. Czy zdarza się, że ktoś bliski zmusza Cię do uprawiania praktyk seksualnych, które ci się nie podobają ?

252 odpowiedzi

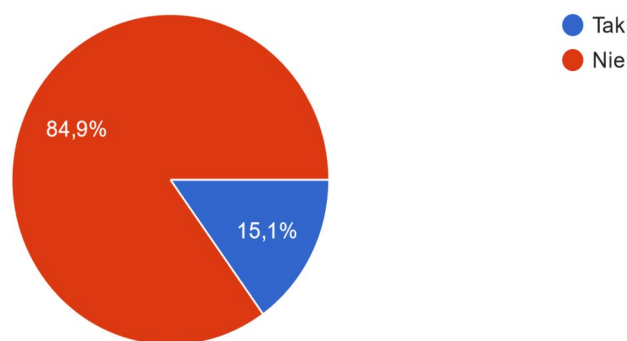
6. Czy zdarza się, że ktoś bliski straszył cię, że pobije twoich przyjaciół jeśli będą próbowali ci pomóc ?

252 odpowiedzi

7. Czy zdarzyło się, że ktoś bliski zniszczył twoją własność ?

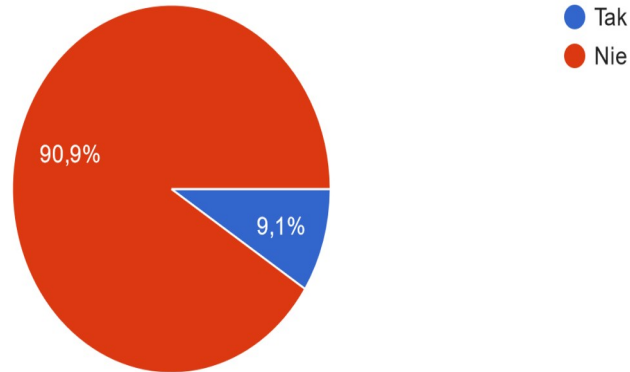
252 odpowiedzi

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

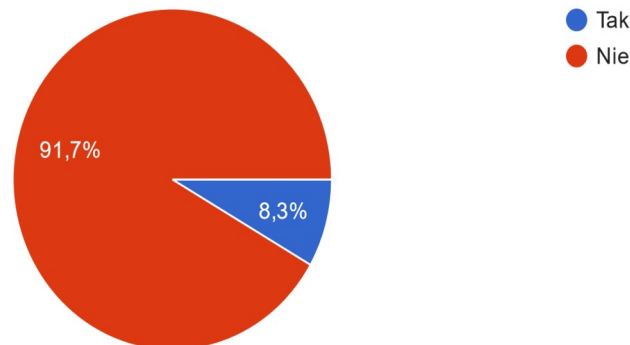
8. Czy zdarza się, że ktoś bliski nie pozwala ci się widywać i rozmawiać z rodziną, znajomymi?

252 odpowiedzi

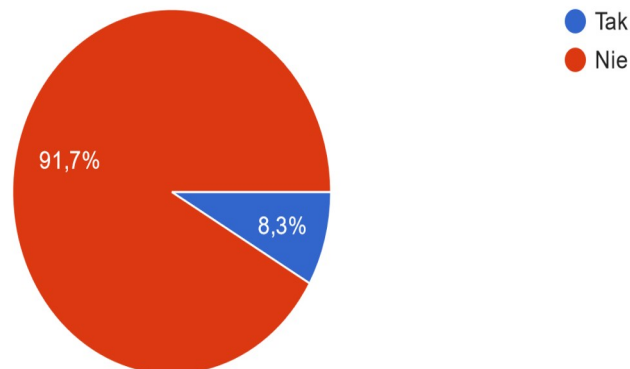
9. Czy czujesz się zagrożona (y) w swoim domu?

252 odpowiedzi

10. Czy zdarza się, że ktoś bliski cię szarpał, kopał, wykręcał ręce, bił ?

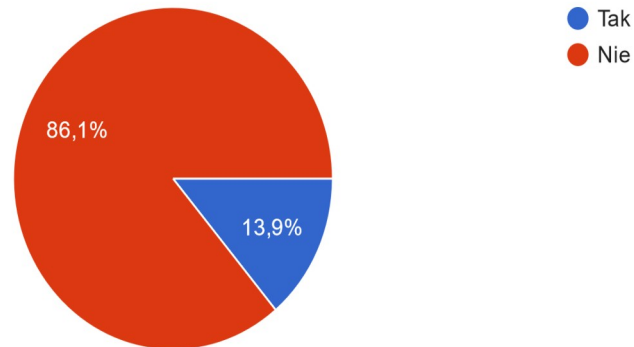
252 odpowiedzi

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

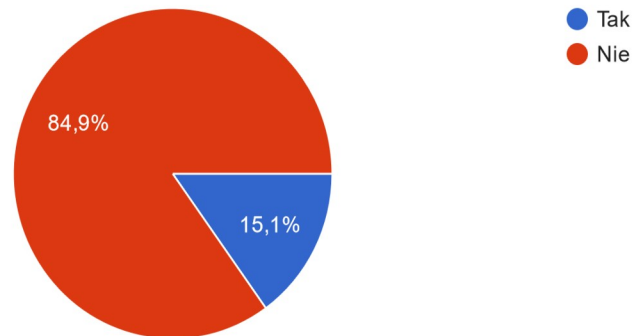
11. Czy zdarza się, że ktoś bliski obwinia cię za swoje agresywne zachowania, mówi, że to ty wszystkiemu jesteś winna (y) ?

252 odpowiedzi

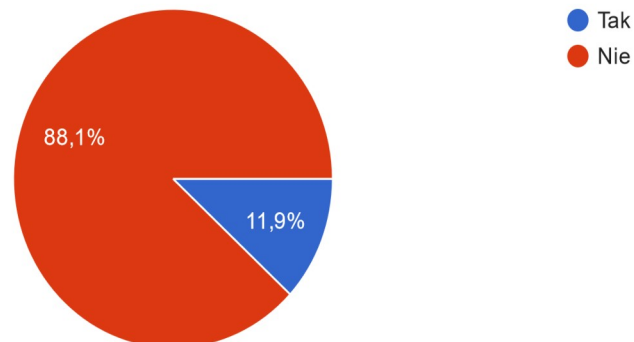
12. Czy zdarza się, że partner sprawdza twój telefon?

252 odpowiedzi

13. Czy zdarza się, że ktoś bliski ci grozi, że zabierze ci wszystko (dzieci, pieniądze dom), jeśli nie będziesz mu posłuszna lub go zostawiasz ?

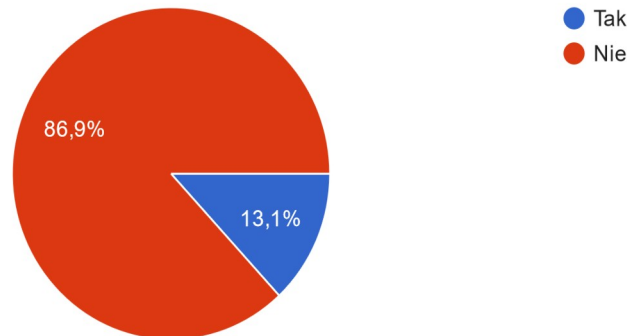
252 odpowiedzi

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

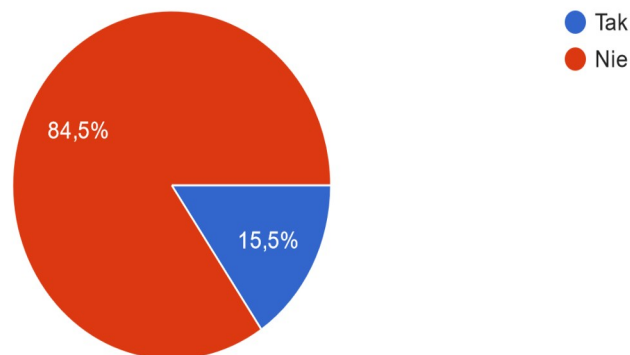
14. Czy zdarza się, że ktoś bliski krytykuje twoje poglądy, uczucia, pochodzenie, wykształcenie?

252 odpowiedzi

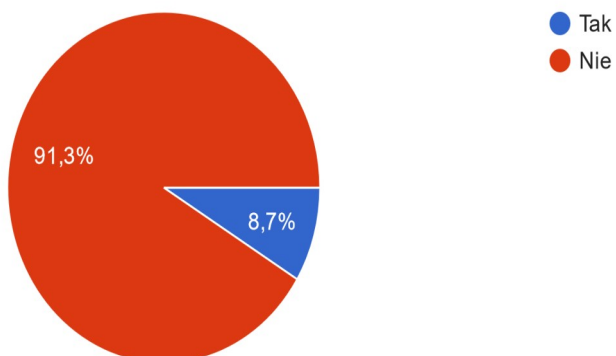
15. Czy zdarza się że ktoś bliski mówi ci, że jesteś głupia (i) ?

252 odpowiedzi

16. Czy zdarza się, że ktoś zmusza Cię do robienia rzeczy, które cię poniżają ?

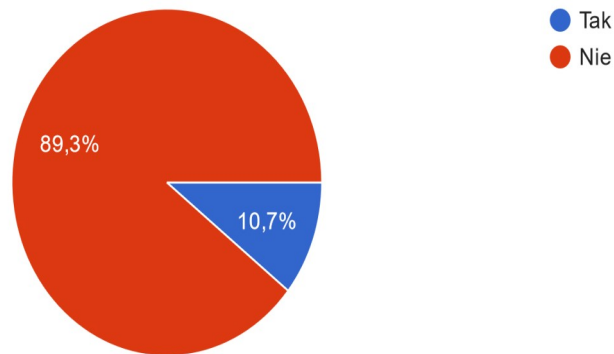
252 odpowiedzi

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

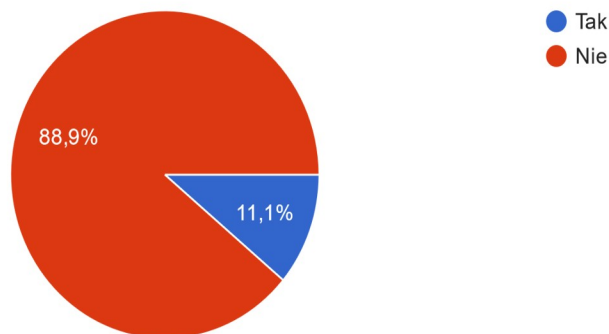
17. Czy ktoś bliski ogranicza ci środki finansowe, zmusza cię do proszenia o pieniądze ?

252 odpowiedzi

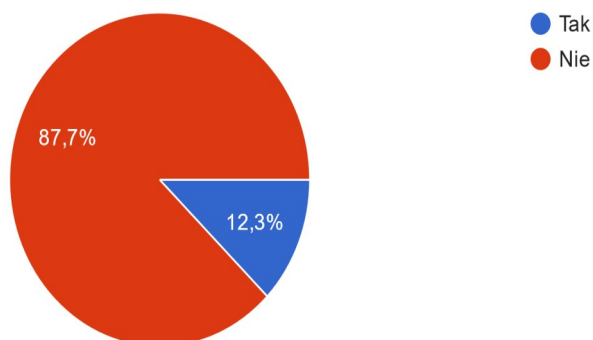
18. Czy z uwagi na swój związek musiałaś/ musiałeś zerwać kontakty z rodziną, ze znajomymi ?

252 odpowiedzi

19. Czy zdarza się, że ktoś bliski obrzuca cię wyzwiskami, poniża ?

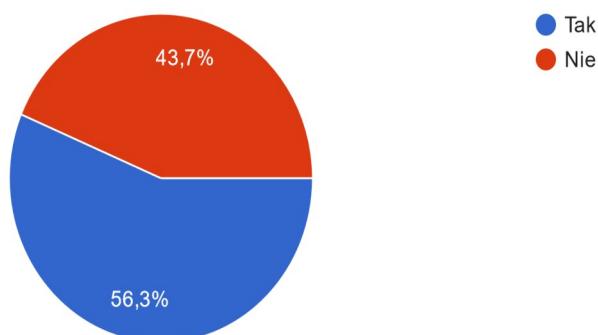
252 odpowiedzi

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

20. Czy gdybyś doświadczyła/doświadczył przemocy wiedziałabyś/ wiedziałbyś gdzie szukać pomocy na terenie gminy Kcynia i poza nią?

252 odpowiedzi

Analiza powyższych wykresów pozwala na stwierdzenie, że 56,3 % ankietowanych, wie gdzie szukać pomocy w przypadku doświadczenia przemocy, pokazuje potrzebę podejmowania dalszych działań edukacyjnych w tym kampanii multimedialnej jako czynnika sprzyjającego przeciwdziałaniu przemocy. Przekaz multimedialny przy postępującej informatyzacji życia społecznego, lepiej trafi do współczesnego odbiorcy. Nie należy przy tym umniejszać tradycyjnemu przekazowi informacji, ze względu na osoby wykluczone cyfrowo oraz starsze i niepełnosprawne. Od 8 do 15,5 % ankietowanych stwierdziło, że doświadcza różnych form przemocy ze strony osoby bliskiej. Kilku ankietowanych zaznaczyło, że doświadcza, wszystkich wskazanych w ankiecie form przemocy łącznie z biciem i wymuszaniem niechcianych zachowań seksualnych. Osoby te wskazały również, że wiedzą, gdzie szukać pomocy, nie wiadomo jednak czy zdecydują się skorzystać z pomocy i zgłosić swój problem odpowiednim służbom. 40,5 % respondentów podaje, że osoba bliska mówi co jest dla niej słuszne, narzuca swoje zdanie, podważa jej autorytet, uważa, że wie lepiej jak powinna w danej sytuacji się zachować. 24,6 % badanych podało, że osoby bliskie ośmieszają lub obrażają ich znajomych, członków dalszej rodziny, powodując u nich poczucie smutku, apatii, zażenowania. 13,1 % respondentów podała, że doświadcza zachowań przemocowych ze strony partnera z powodu, swojego pochodzenia, poglądów, czy wykształcenia, czują się przez to poniżane, upokorzone, takie zachowanie sprzyja zaniżeniu ich własnej samooceny uwłacza ich godności. 15,5% osób przyznało, że partner wmawia im, że są głupie, że niczego nie potrafią, nie można na nich liczyć. To powoduje, że czują się mniej wartościowe, nie wierzą w swoje zdolności i umiejętności. Pogłębia to ich poczucie zależności względem partnera. 10,7 % respondentów przyznaje, że ma ograniczane środki finansowe, lub, że wręcz partner dysponuje ich

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

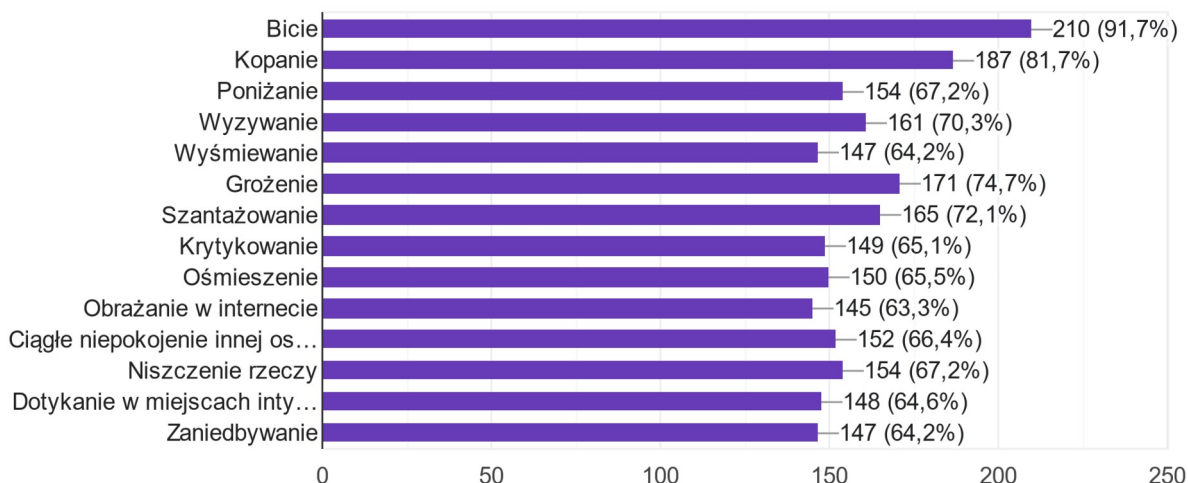
finansami, a oni nie mają wpływu na wydatkowanie wspólnych środków. 11,1 % ankietowanych na skutek oddziaływań partnera czuje się izolowanych od swojej rodziny. Wzbudza to poczucie osamotnienia, beznadziejności, pogłębia poczucie izolacji, zaburza relacje rodzinne i społeczne. 12.3 % respondentów przyznaje, że partner często wyzywa ją używając słów powszechnie uważanych za obraźliwe, poniża swoim zachowaniem.

Analiza powyższych danych pozwala na konkluzję, że skala przemocy na terenie naszej gminy jest większa niż udokumentowane dane i wciąż jeszcze wiele osób z różnych względów nie zgłasza, że za zamkniętymi drzwiami swoich domów są krzywdzone i poniżane przez swoich najbliższych. Doświadczenia wskazują, że prawidłowo funkcjonująca rodzina jest optymalnym środowiskiem rozwoju i samorealizacji. Natomiast przemoc jest jednym z ważnych zagrożeń dla harmonijnego rozwoju rodziny i jej poczucia bezpieczeństwa.

Zespół Interdyscyplinarny przeprowadził również badania ankietowe wśród dzieci ze szkół podstawowych na terenie gminy Kcynia. Badania obejmowały 229 uczniów klasy I-III. Celem przeprowadzonych badań było uzyskanie informacji czy i w jakim stopniu dzieci doświadczają przemocy domowej i rówieśniczej. Poniższe wykresy zobrazują skalę tego zjawiska.

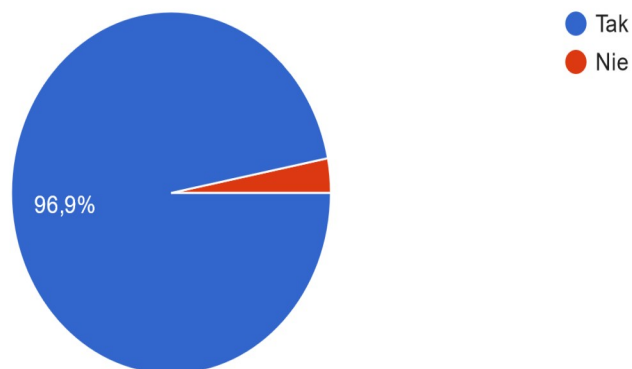
1. Co oznacza dla Ciebie przemoc wobec innych osób?

229 odpowiedzi

2. Czy czujesz się bezpiecznie w domu?

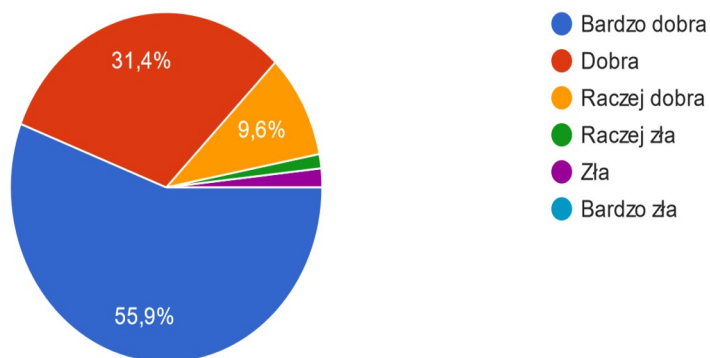
228 odpowiedzi

91,7% uczniów wskazało, że przemoc wobec innych osób to bicie, kopanie (81,7%), groźenie (74,7%) i szantażowanie (72,1%). Ponad połowa respondentów zaznaczyła wszystkie odpowiedzi jako znane im formy przemocy. Zdecydowana większość uczniów czuje się bezpiecznie w domu. Jednak 3,1% badanych stwierdziło, że nie ma zapewnionego poczucia bezpieczeństwa w domu, co może oznaczać, że dzieje się tam coś niepokojącego.

3. Jak oceniasz atmosferę panującą w domu?

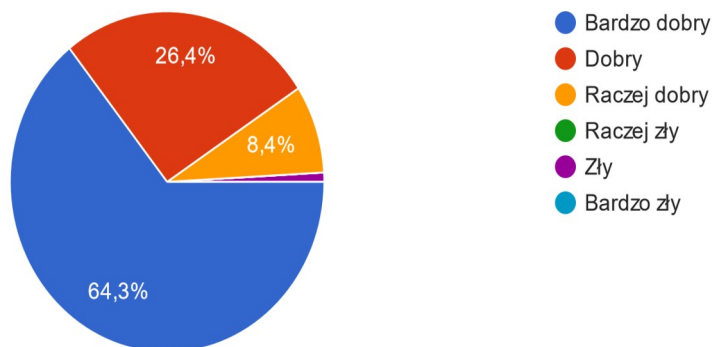
229 odpowiedzi

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

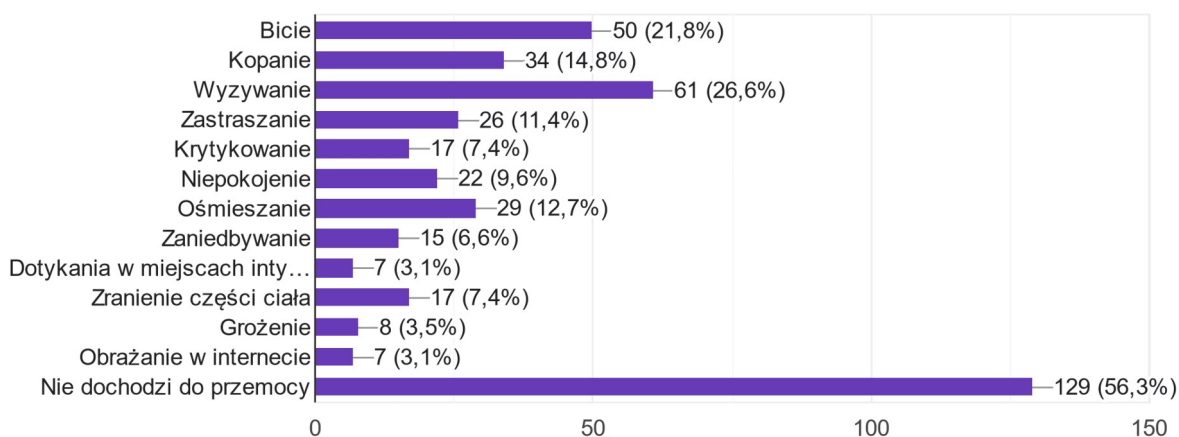
4. Jaki masz kontakt z rodzicami, opiekunami?

227 odpowiedzi

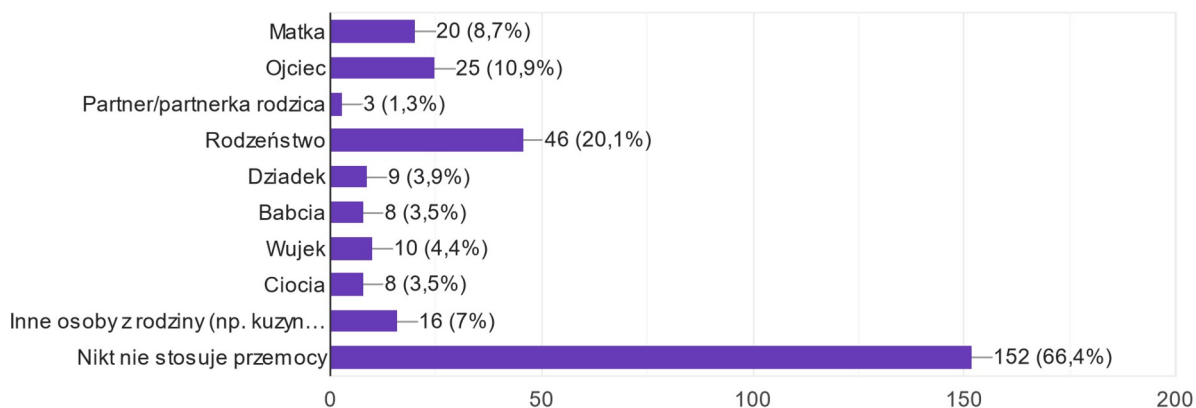
5. Czy doznałeś ze strony członków rodziny wskazanych poniżej zachowań?

229 odpowiedzi

6. Kto jest sprawcą stosowania zachowań przemocowych w twojej rodzinie?

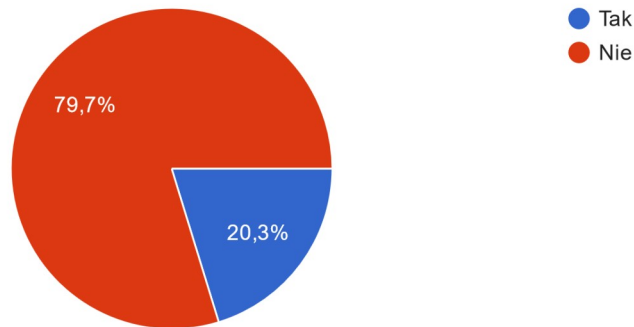
229 odpowiedzi

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

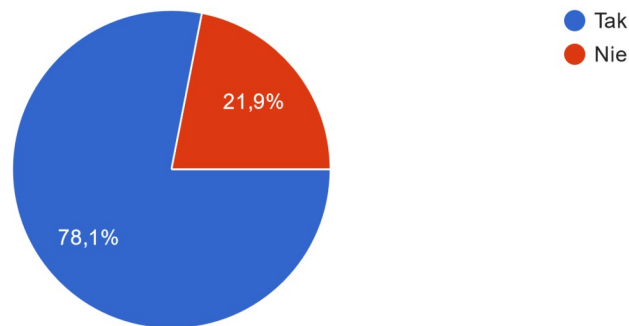
7. Czy znasz kogoś ze swoich kolegów lub koleżanek którzy są lub mogą być ofiarami przemocy?

227 odpowiedzi

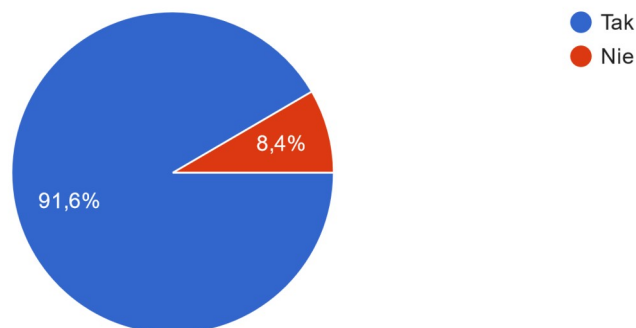
8. Czy uważasz, że należałoby poinformować kogoś z dorosłych, że ktoś z bliskich lub znajomych doznaje przemocy?

228 odpowiedzi

9. Czy czujesz się bezpiecznie w szkole?

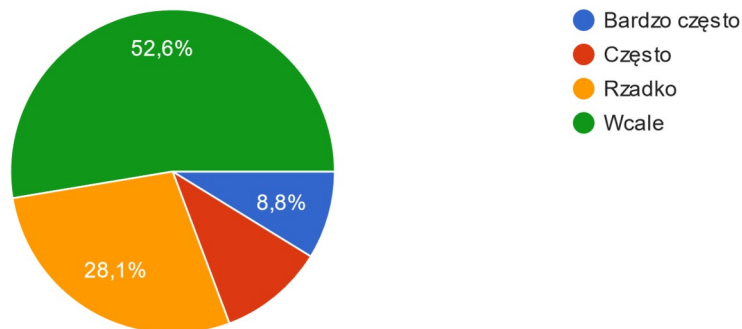
226 odpowiedzi

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

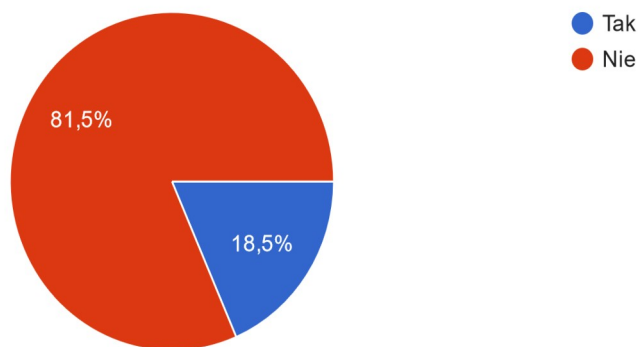
10. Jak często spotykasz się z przemocą w twojej szkole?

228 odpowiedzi

11. Czy doznajesz przemocy ze strony koleżanek/kolegów?

227 odpowiedzi

55,9% dzieci oceniło atmosferę panującą w domu jako bardzo dobrą, 31,4% dobrą, 9,6% raczej dobrą, 1,8% bardzo złą, 1,3% raczej złą. 64,3% uczniów ma bardzo dobry kontakt z rodzicami. Aż 56,3% badanych wskazało, że w ich rodzinach nie dochodzi do przemocy. Pomimo tego, 26,6% wskazało, że doświadcza przemocy domowej w formie wyzywania, bicia (21,8%), kopania (14,8%). 3,1% badanych podało, że jest ofiarą dotyknięcia miejsc intymnych ze strony rodziny, co budzi niepokój. Dzieci doświadczają groźenia, obrażania w internecie, ośmieszania, zastraszania, krytykowania. W większości ankiet 66,4% odnotowano, że członkowie rodziny nie stosują przemocy wobec badanych. Jednak uczniowie, którzy doświadczają przemocy, wskazali, że sprawcami jest rodzeństwo (20,1%), ojciec (10,9%) i matka (8,7%), na podobnym poziomie wskazani zostali pozostali członkowie rodziny tj.: dziadkowie, cienie, wujkowie i kuzynostwo. Zdecydowana większość uczniów (79,7%) stwierdziła, że zna swoich rówieśników, którzy doświadczają lub mogą doświadczać przemocy oraz większość uznała, że należałoby ten fakt zgłosić bliskim. Aż 91,6% uczniów oceniło, że czuje się bezpiecznie w szkole. Z kolei

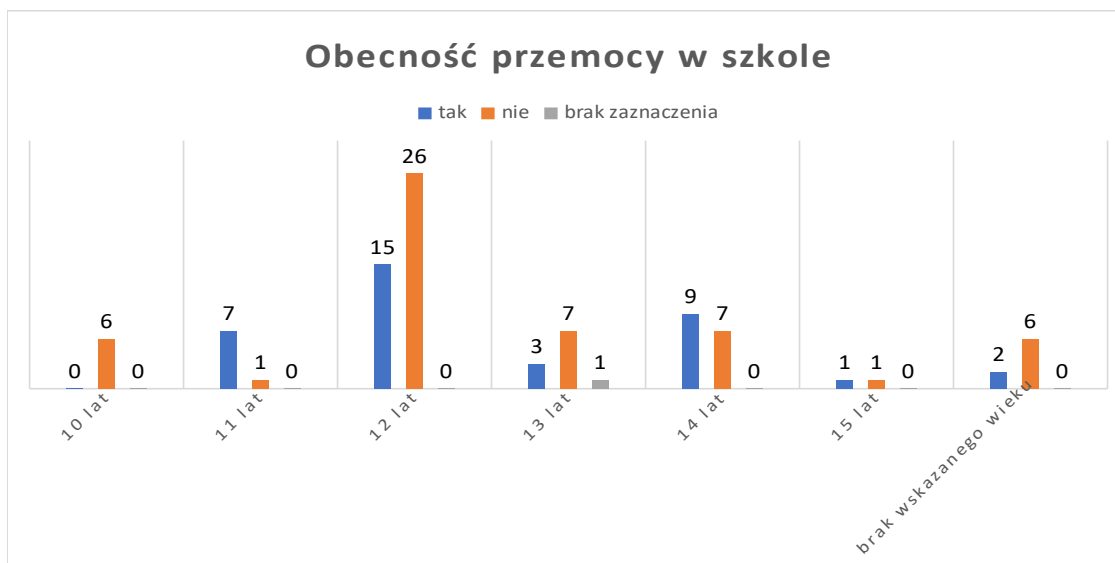
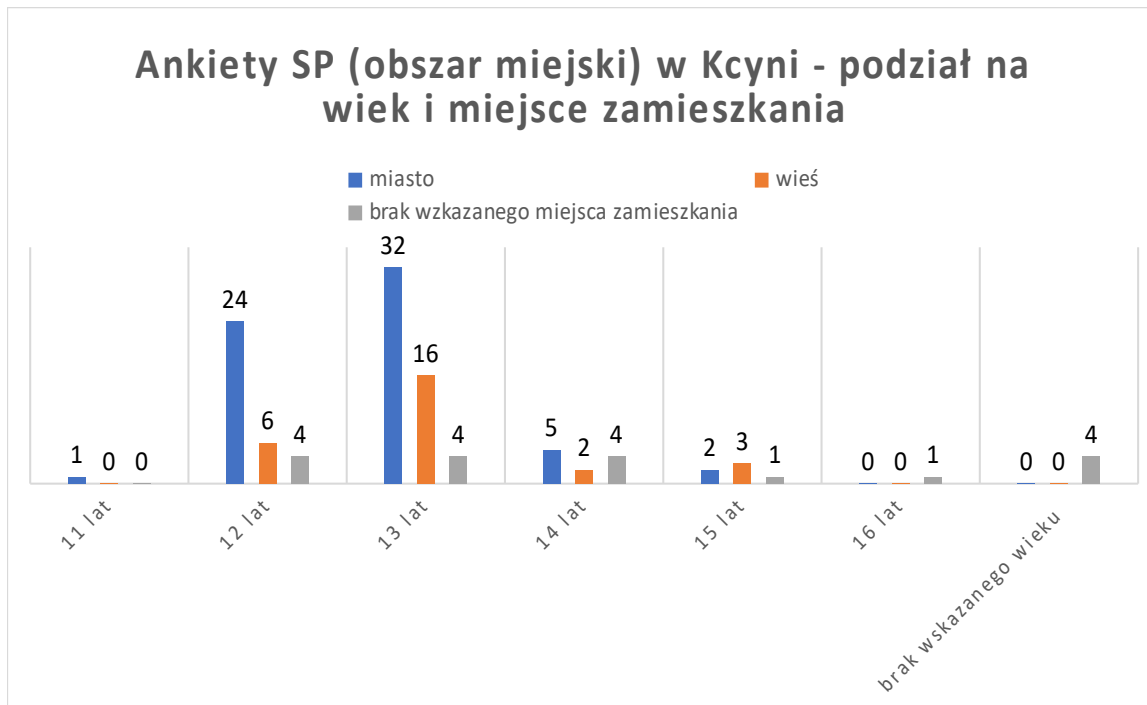
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

52,6% bardzo często lub często (28,1%) spotyka się z przemocą w szkole i doznaje jej osobście (81,5%). Mimo, że 136 badanych uczniów stwierdziło, że ich zdaniem przemoc w szkole nie występuje, to 24,4% uczestników badania są ofiarami wyśmiewania, bicia (23,1%), szarpiania (21,8%), przezywania (20,9%) i kopania (15,6%). 23,1% badanych zgłosiło stosowanie przemocy, 37,1% nie zgłosiło nikomu. 62% badanych to uczniowie szkoły miejskiej, a 38% uczniów uczęszcza do szkół wiejskich.

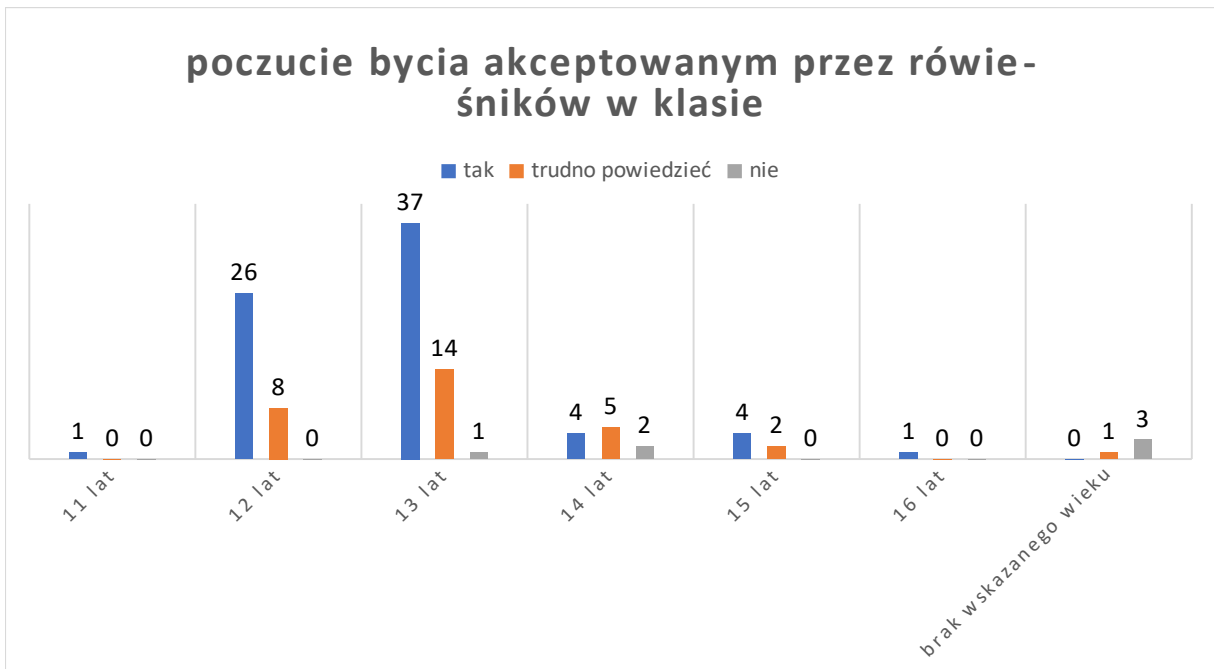
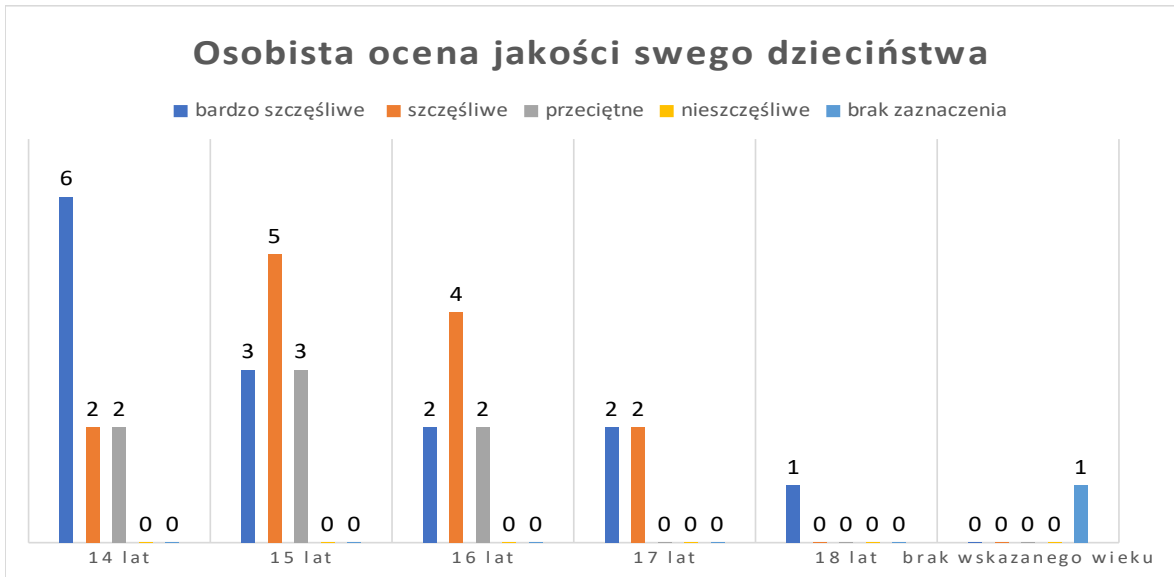
Na podstawie zebranych informacji można stwierdzić, że dzieci w klasach I – III Szkoły Podstawowej wiedzą jakie formy zachowań mają znamiona przemocy. Większość dzieci czuje się bezpiecznie w domach i otoczeniu szkolnym, jednak część z nich doświadcza przemocy domowej i rówieśniczej. Mimo dobrych relacji z rodziną, 21,9% dzieci uznało, że nie zgłosiłoby nikomu bliskiemu, że ktoś z jego otoczenia doświadcza przemocy. Uczniowie doznają przemocy fizycznej i psychicznej. Niepokojącym zjawiskiem jest wskazanie przez siedmioro badanych dzieci doświadczenia przemocy seksualnej ze strony członków rodziny. Konieczne jest uświadamianie społeczeństwa w każdym wieku jak ważne jest przeciwdziałanie przemocy domowej i rówieśniczej. To co dzieje się w domu, wpływa na funkcjonowanie dzieci w szkole, środowisku lokalnym i odwrotnie. Dzieci mając kontakt z osobami w różnym wieku naśladują ich zachowania. Pedagogizacja rodziców oraz dzieci pozytywnie wpłynie na ich relacje. W celu ochrony dzieci i młodzieży, należałoby zwiększyć skalę rozpowszechniania działań profilaktycznych i edukacyjnych związanych min. z tym gdzie można szukać pomocy w przypadku doświadczenia przemocy. Należy wzmocnić działania w zakresie edukacji społeczeństwa i dążenia do zmiany postaw w kierunku reagowania na podejrzenie stosowania przemocy wobec dzieci (wzmocnienie czujności). Dnia 15 lutego 2024 roku weszła w życie nowelizacja Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz niektórych ustaw (ustawa z dnia 28 lipca 2023 roku), która nakłada obowiązek posiadania i przestrzegania standardów ochrony małoletnich w instytucjach/placówkach pracujących z dziećmi. Standardy ochrony dzieci mają na celu wdrożenie odpowiednich procedur interwencyjnych wobec dziecka krzywdzonego i obowiązkowe szkolenie kadry pedagogicznej. Przemoc rówieśnicza wzrosła na przestrzeni kilku lat, co jasno wskazuje na potrzebę zwiększenia działań profilaktycznych w zakresie przemocy fizycznej i psychicznej. Bezpłatna pomoc psychologiczna powinna być dostępna w każdej placówce edukacyjnej. Rodzice powinni być uświadamiani jak wspierać dzieci w przypadku doświadczenia przemocy oraz jak destrukcyjnie na dziecko wpływa uzależnienie od alkoholu, narkotyków czy mediów społecznościowych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

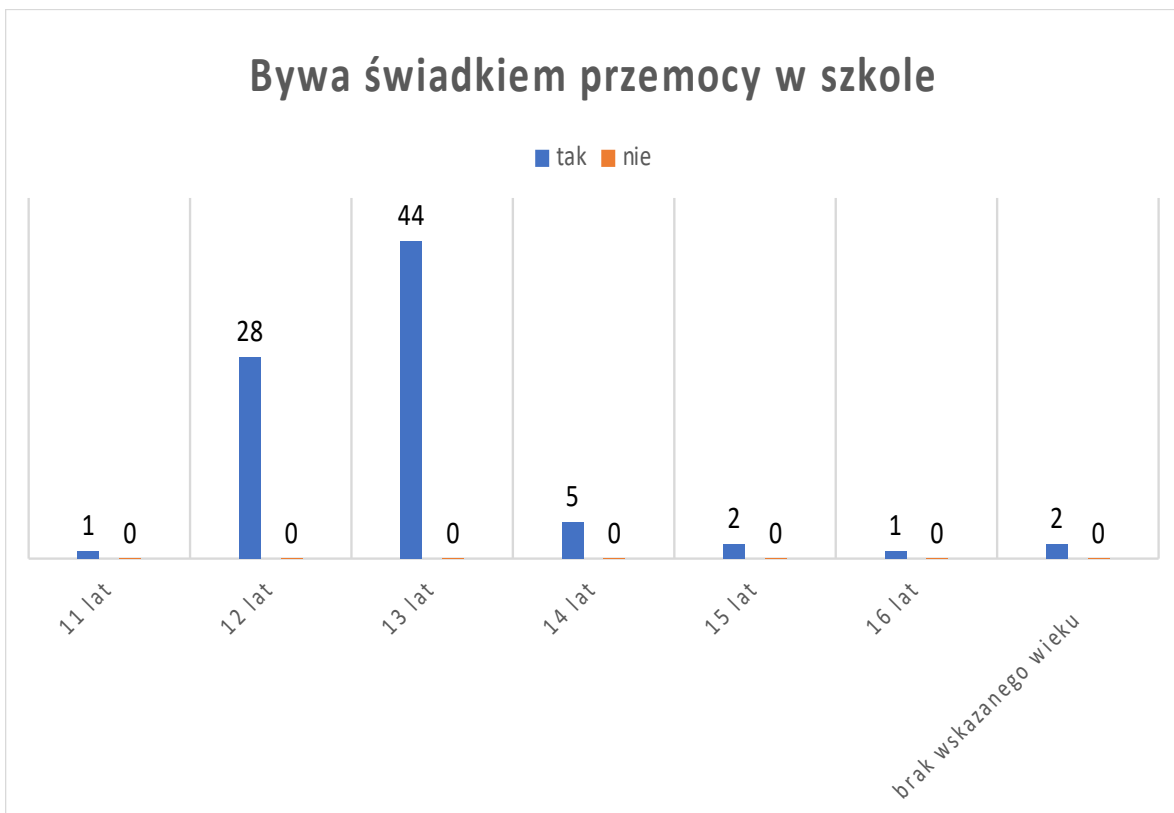
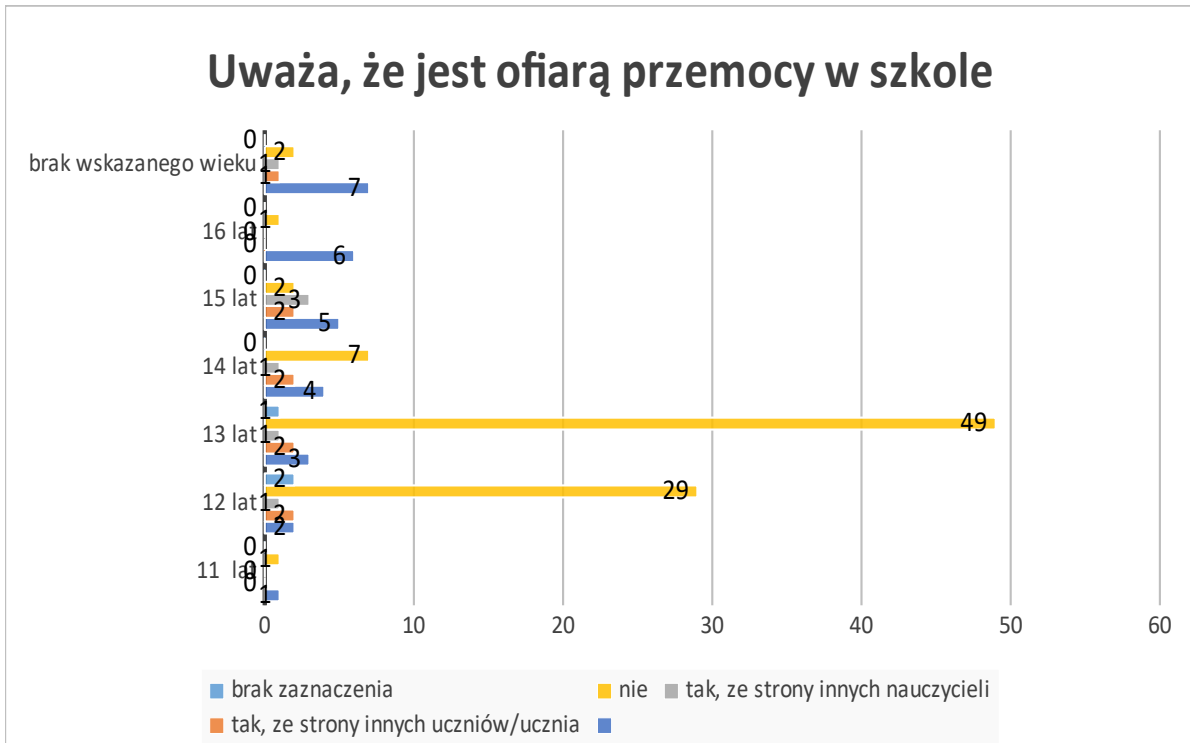
Zespół Interdyscyplinarny za pośrednictwem szkół podstawowych i ponad podstawowych przeprowadził ankiety wśród uczniów, by zbadać czy uczniowie zetknęli się z zjawiskiem przemocy w środowisku domowym lub szkolnym. Poniższe wykresy przedstawiają analizę skali tego zjawiska na podstawie 269 ankiet.

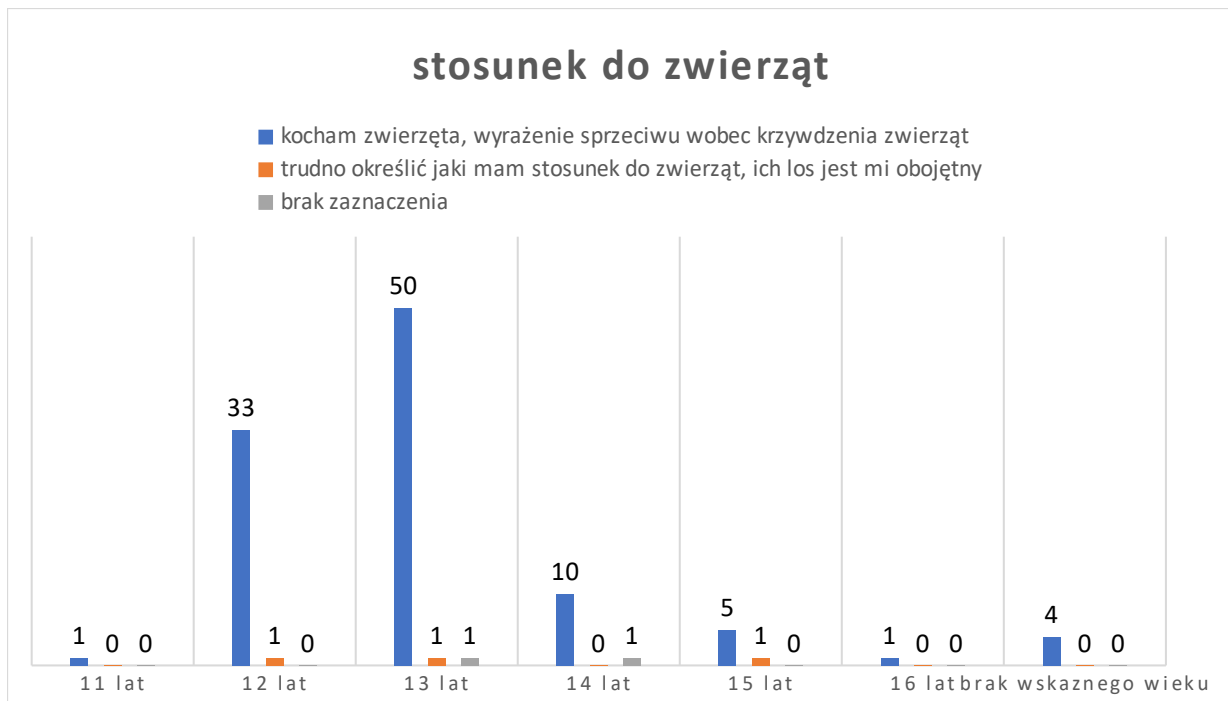
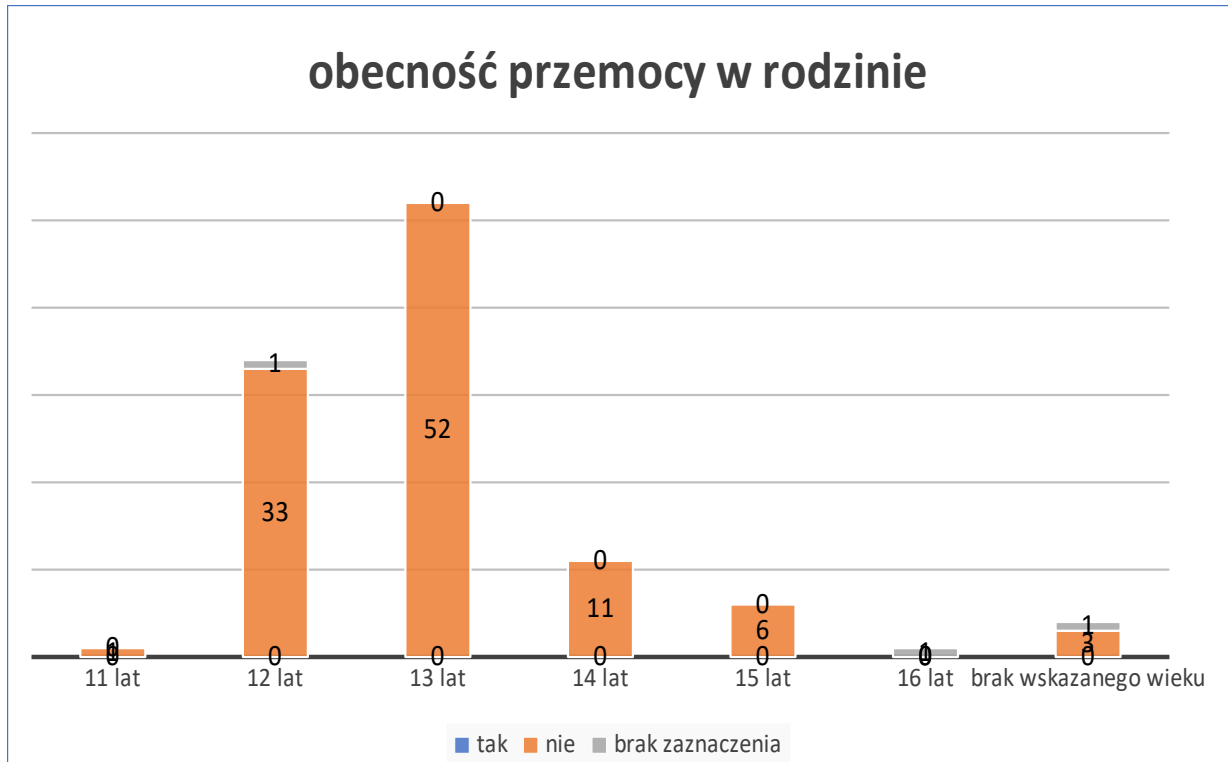

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

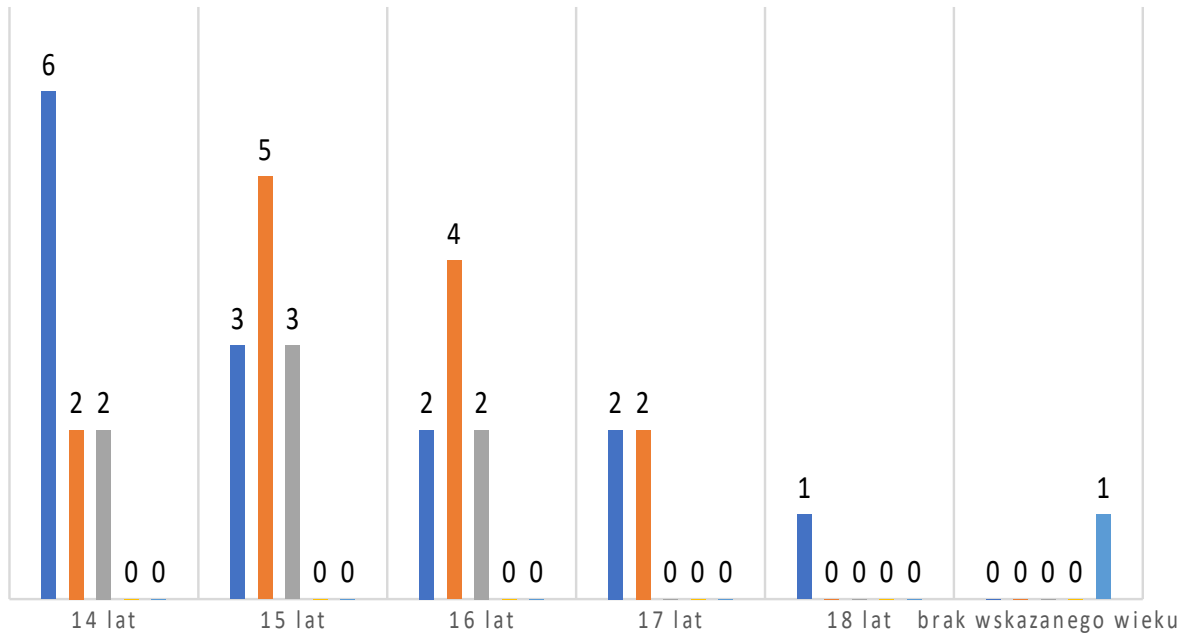
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

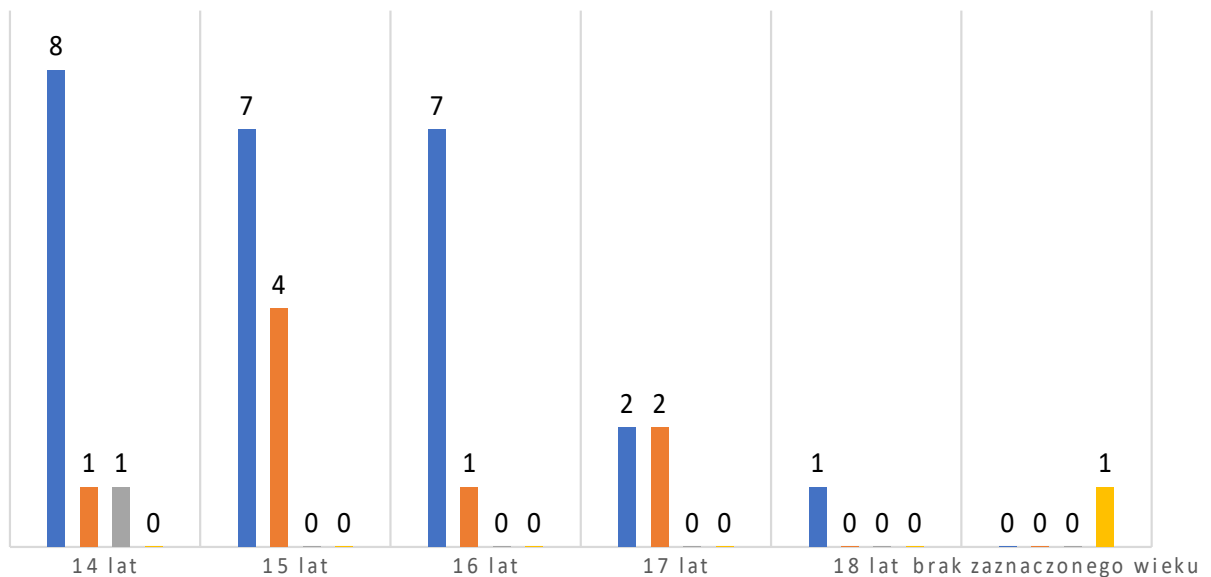
Osobista ocena jakości swego dzieciństwa

■ bardzo szczęśliwe ■ szczęśliwe ■ przeciętne ■ nieszczęśliwe ■ brak zaznaczenia

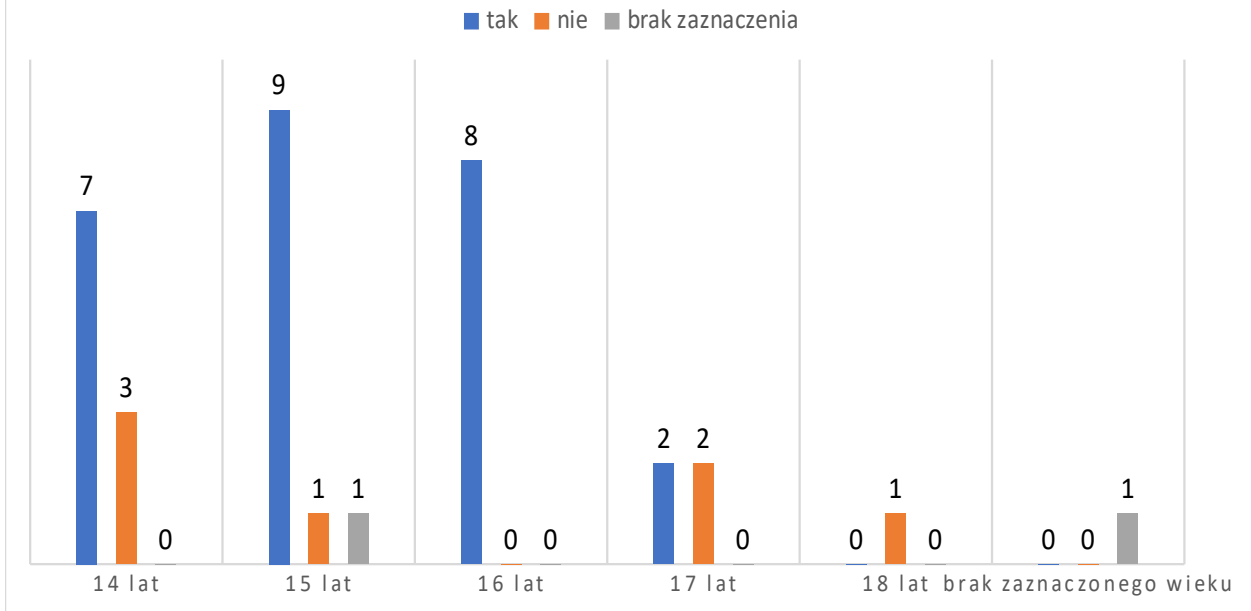

poczucie bycia kochanym przez domowników

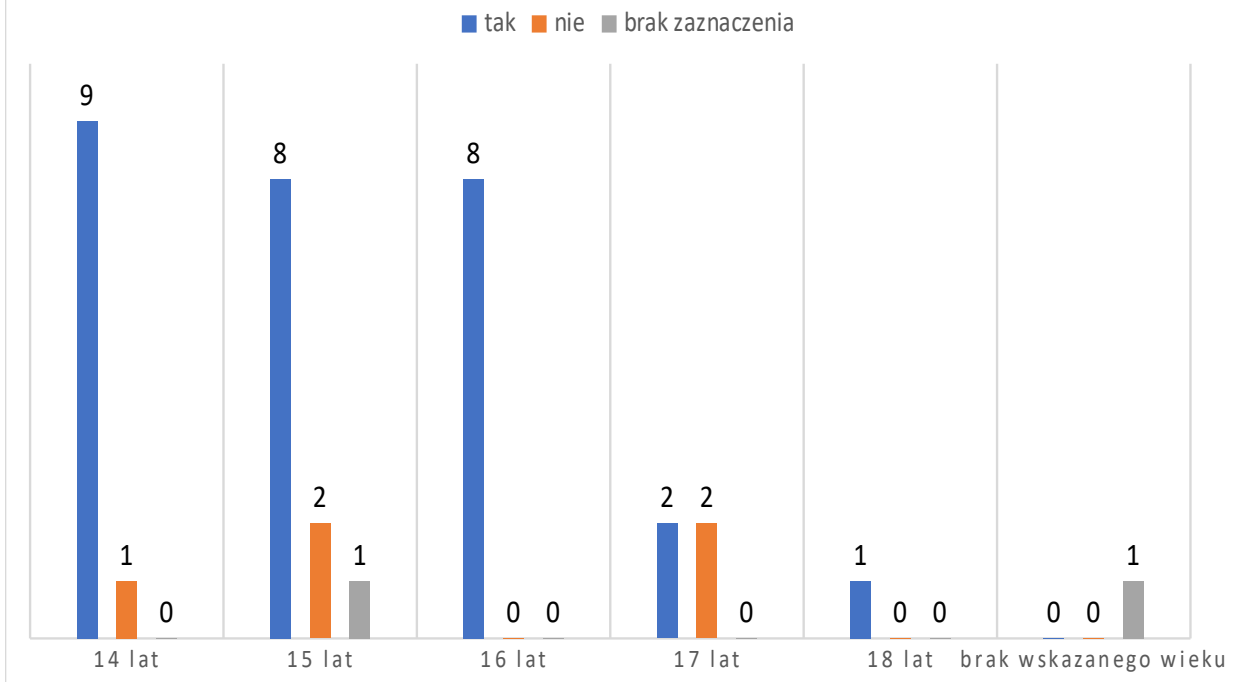
■ tak ■ trudno powiedzieć ■ nie ■ brak zaznaczenia

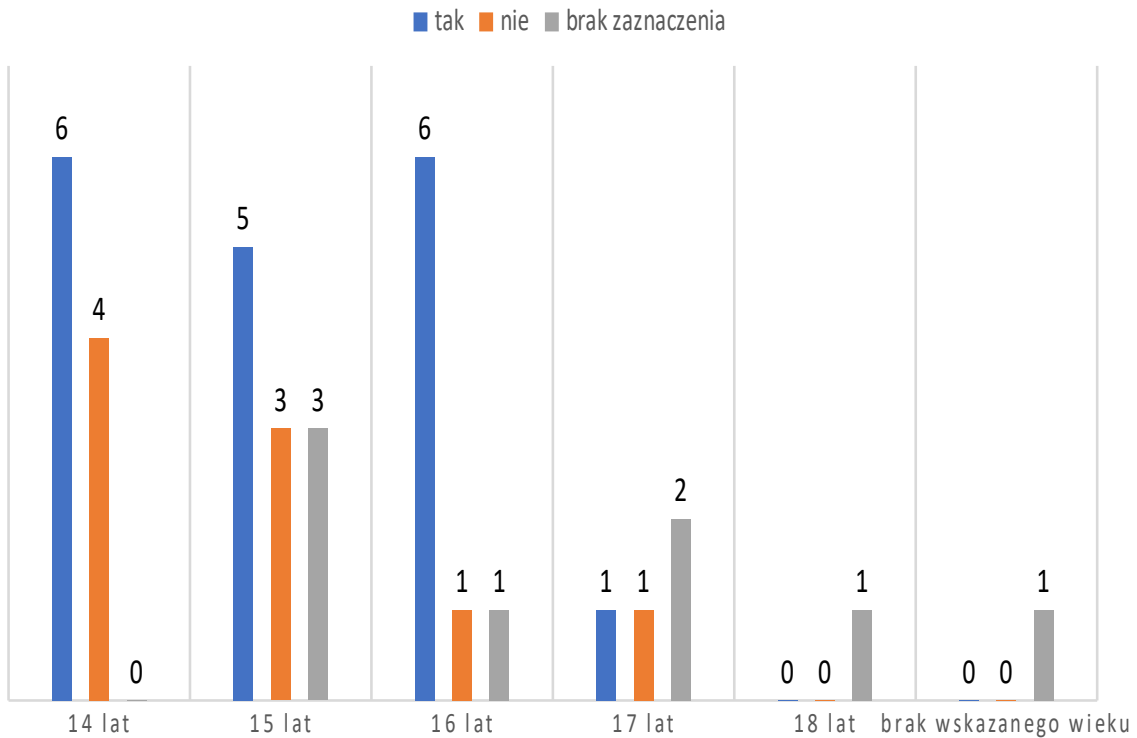
określenie wyznawanego autorytetu osobowego, osoby godnej naśladowania

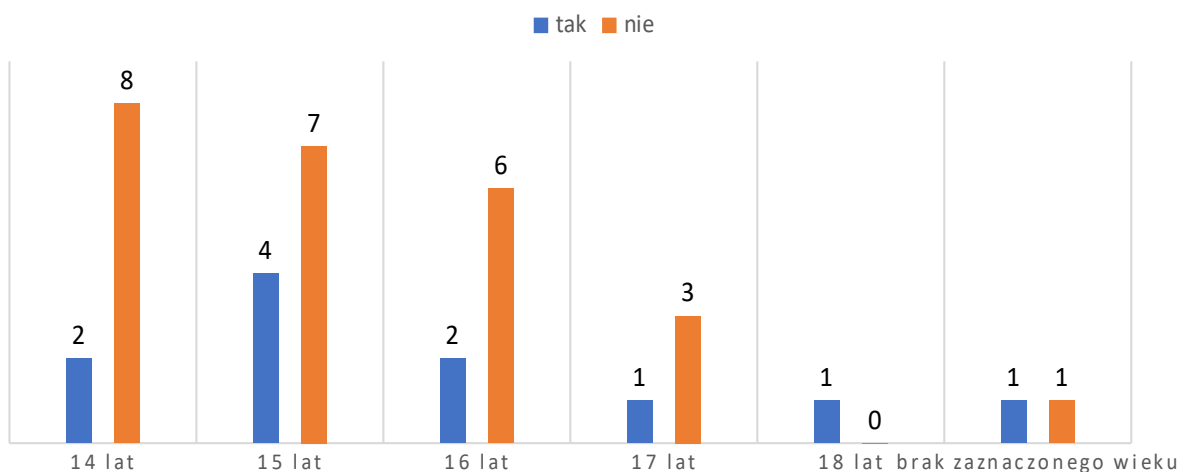
posiadanie zainteresowań

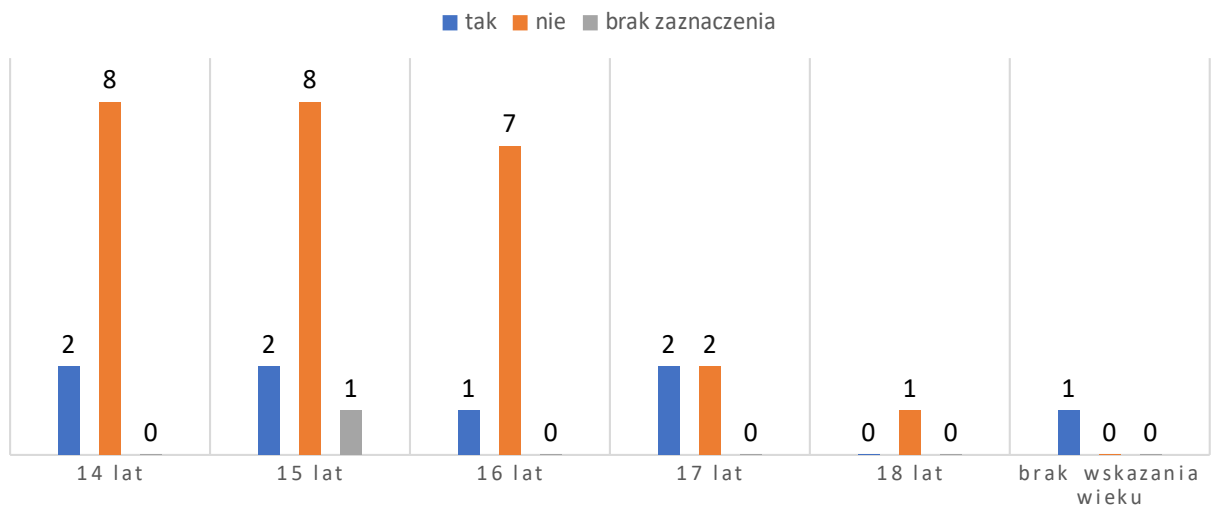
poczucie sensu własnego istnienia

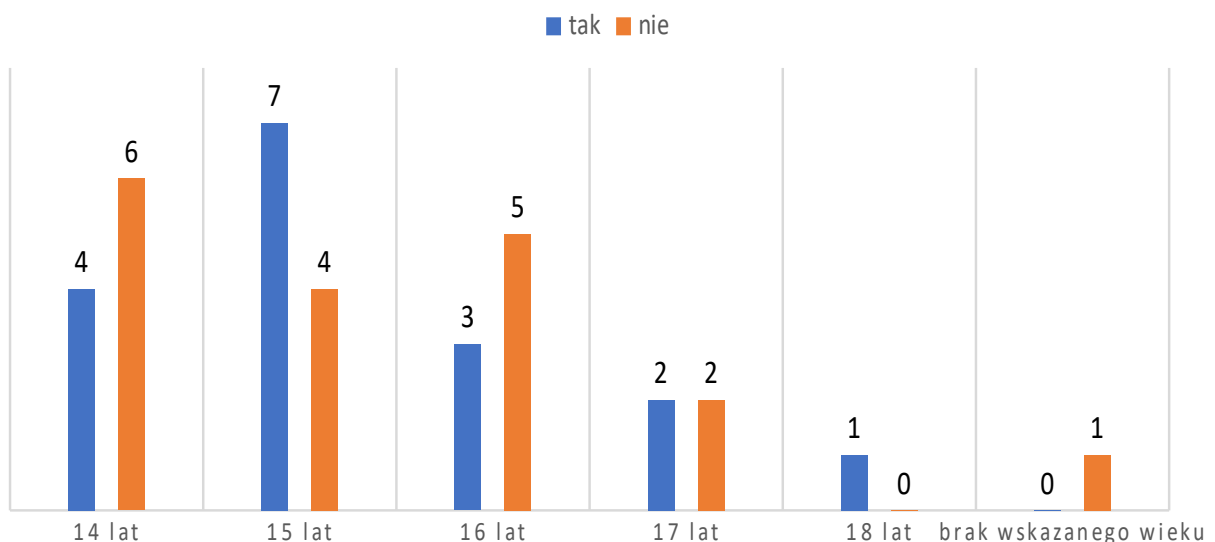
posiadanie wiedzy na temat form pomocy dostępnej w MGOPS w Kcyni, z których mogą skorzystać osoby pokrzywdzone przemocą lub znajdujące się w innych kryzysach

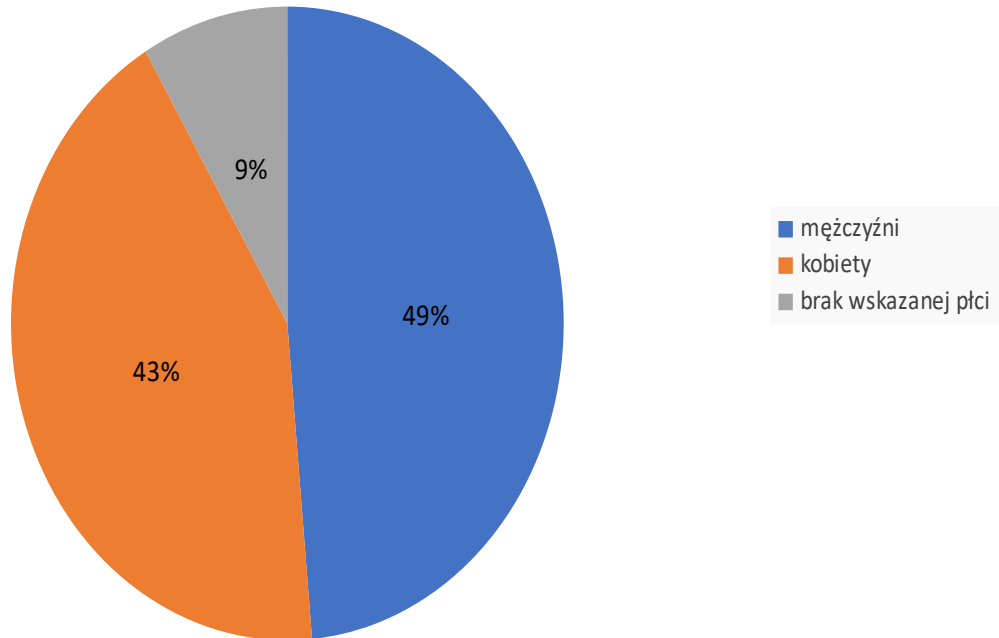
odczuwalna osobista potrzeba wsparcia przez psychologa lub terapeutę w związku z doświadczanymi trudnościami

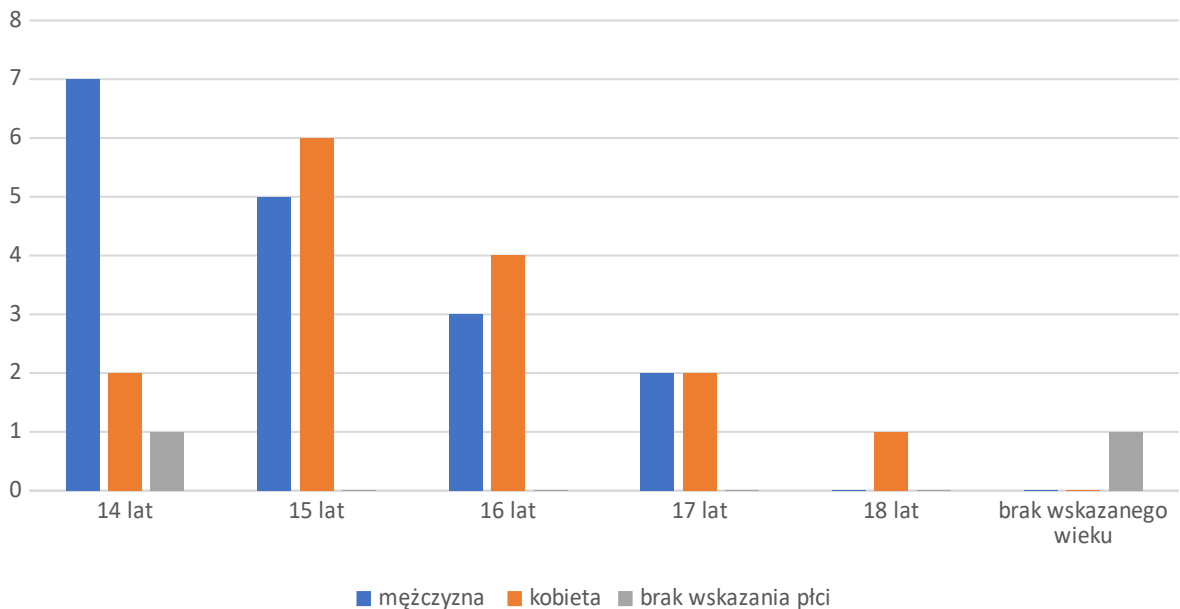
osobista opinia na temat potrzeby wdrażania w szkole programów profilaktycznych dot. problemu przemocy rówieśniczej i komunikowania się bez przemocy

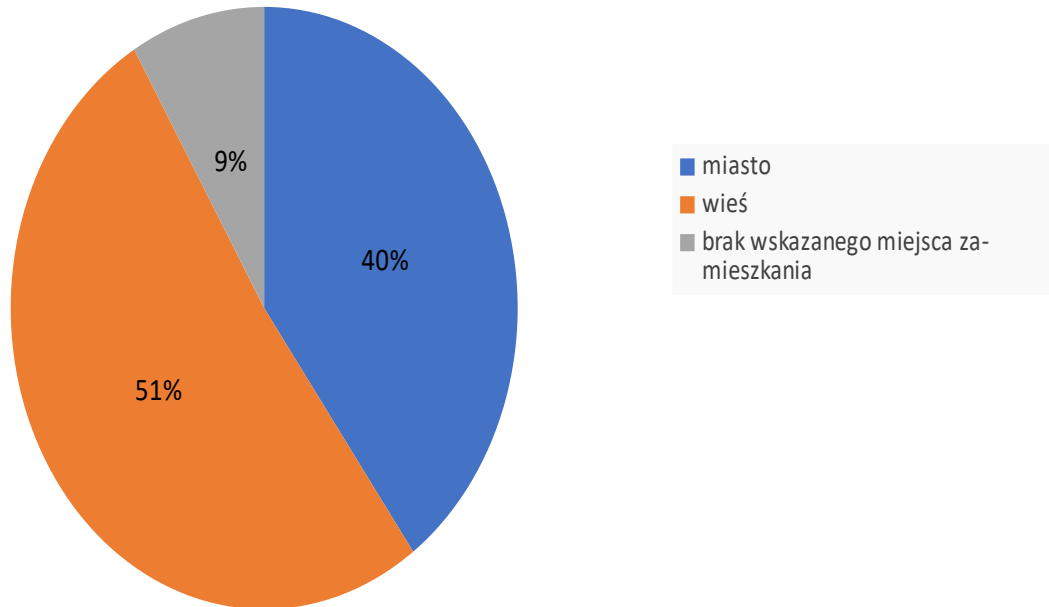
Ankiety w SP Kcynia - podział na płeć

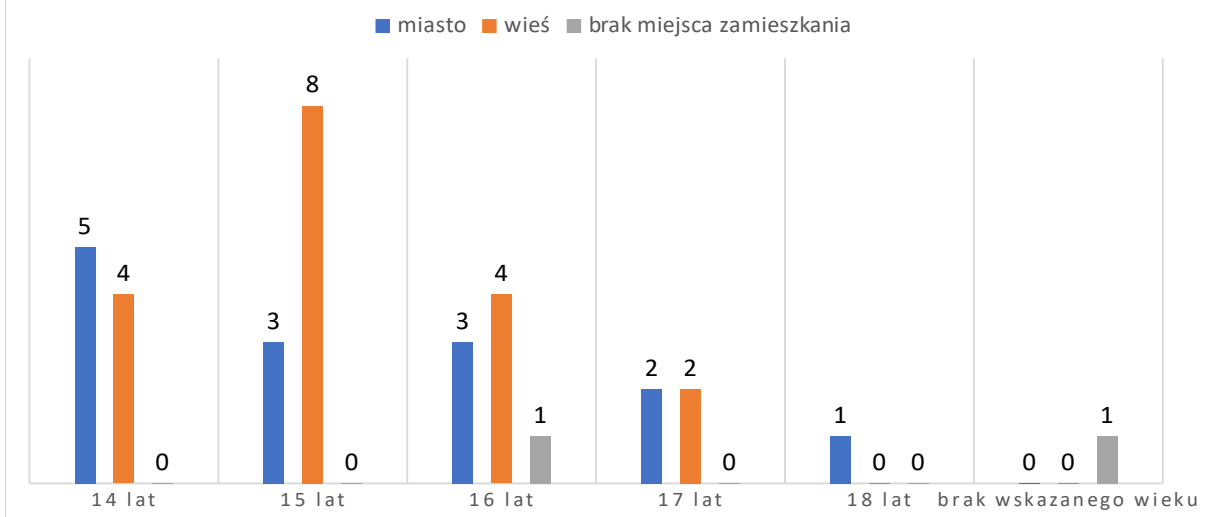
Ankiety Szkoła Ponadpodstawowa) - podział na płeć

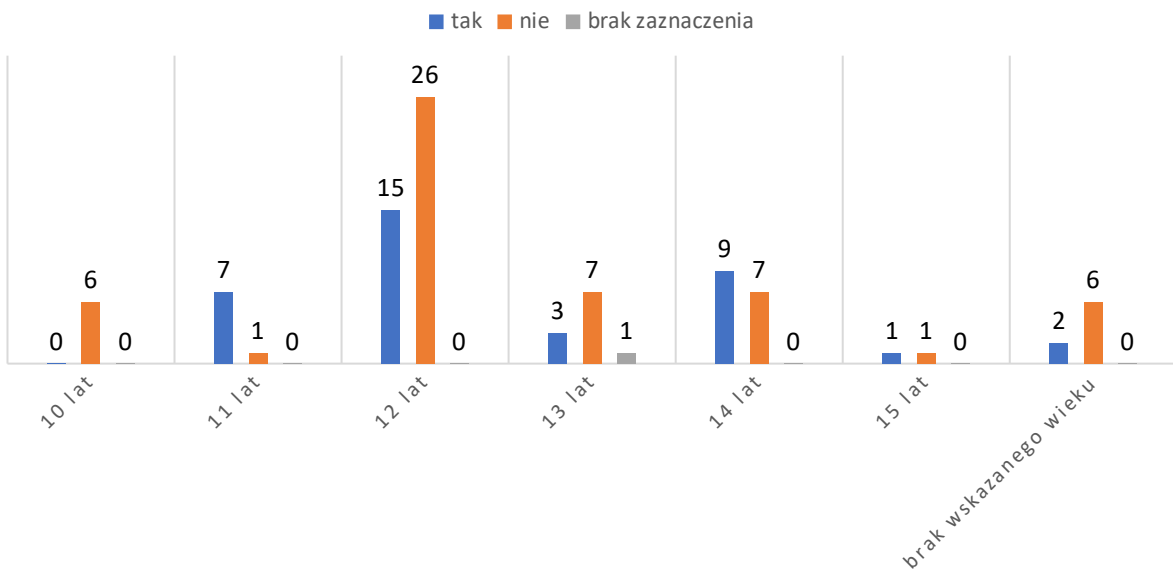
Ankiety przeprowadzone w ZST w Kcyni - podział na miejsce zamieszkania

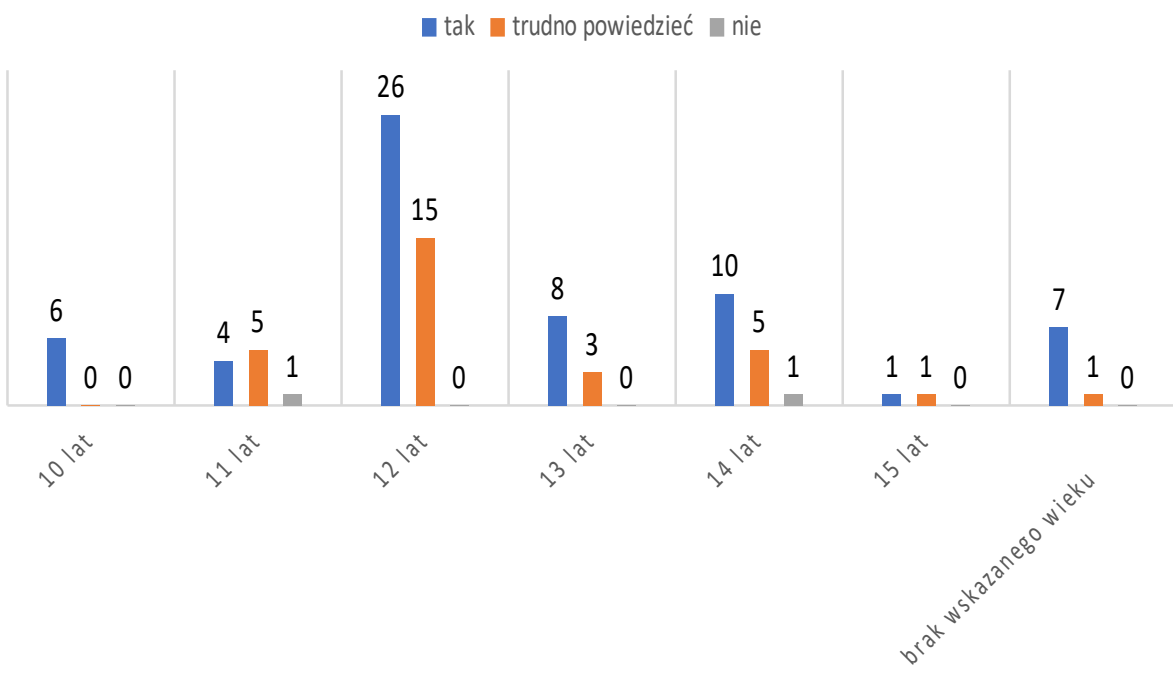
Ankiety przeprowadzone w ZST - podział na wiek i zamieszkanie

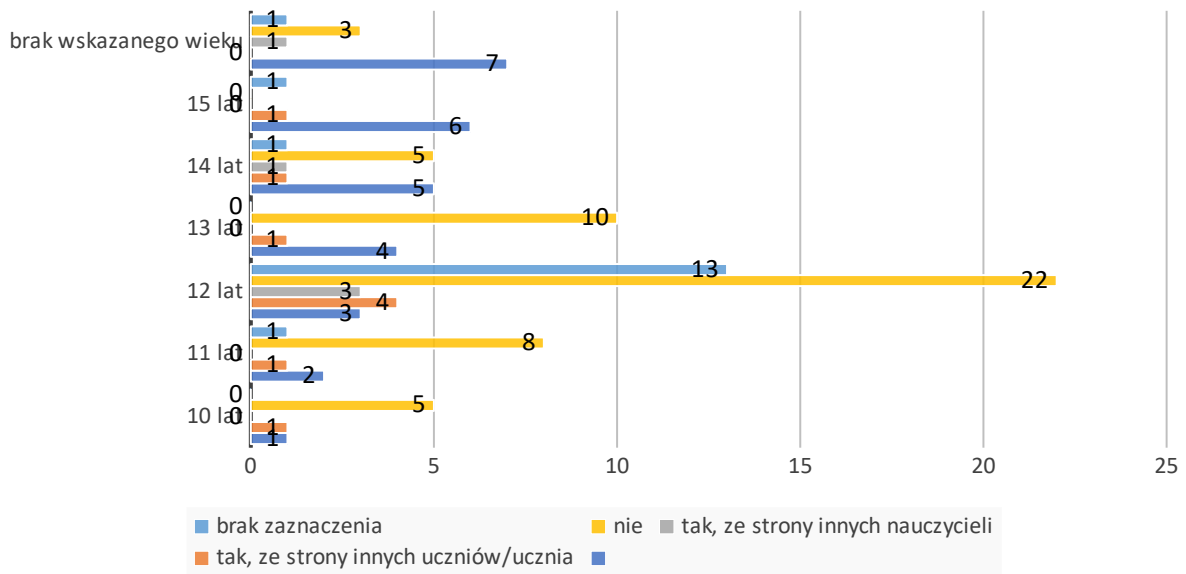
Obecność przemocy w szkole

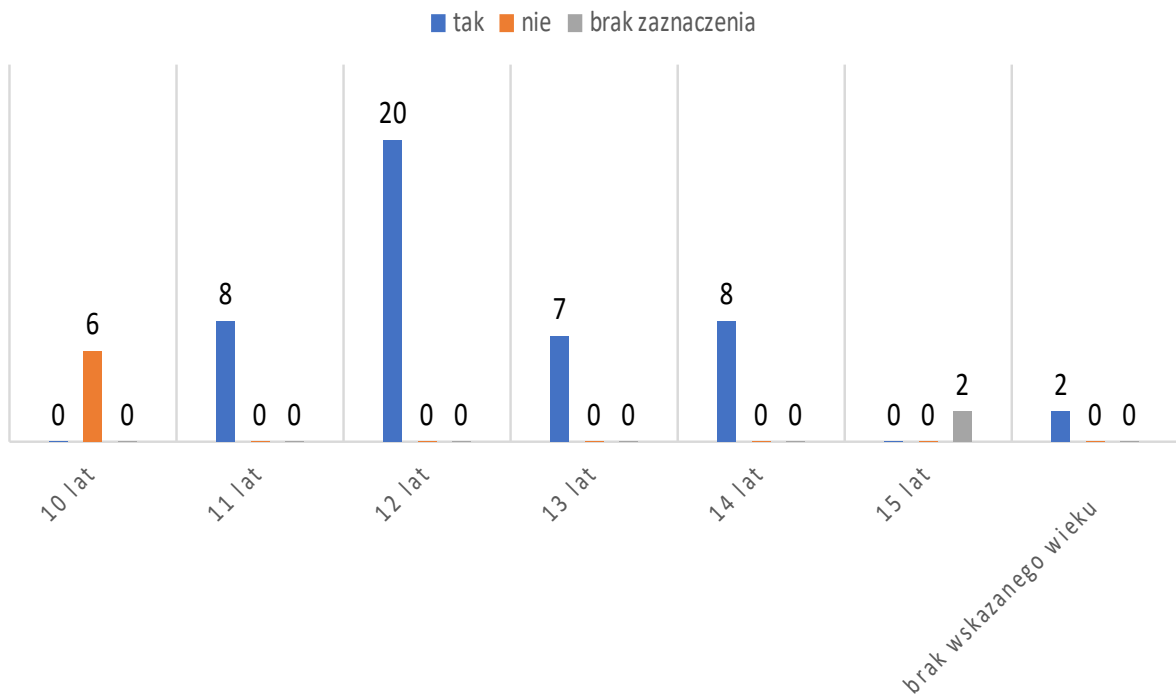
poczucie bycia akceptowanym przez rówieśników w klasie

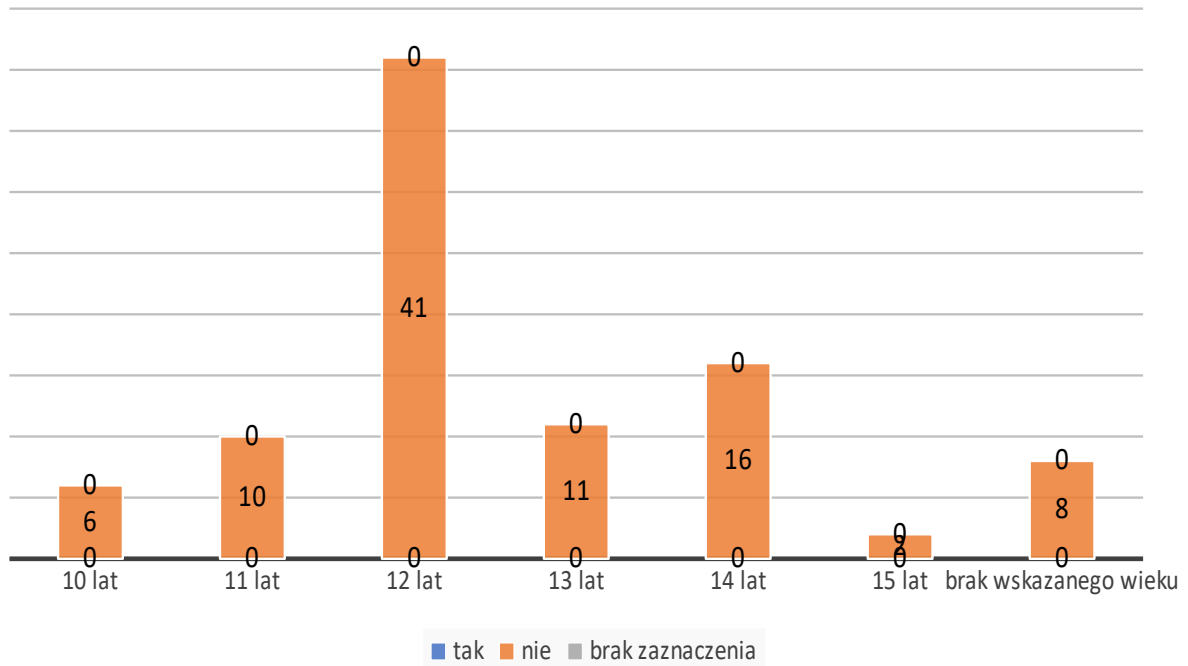
Uważa, że jest ofiarą przemocy w szkole

Bywa świadkiem przemocy w szkole

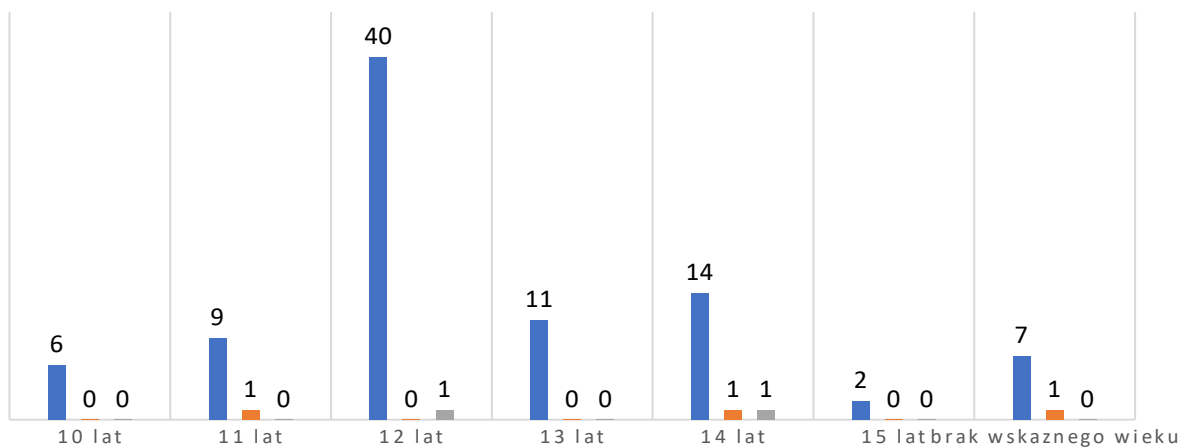

obecność przemocy w swym domu

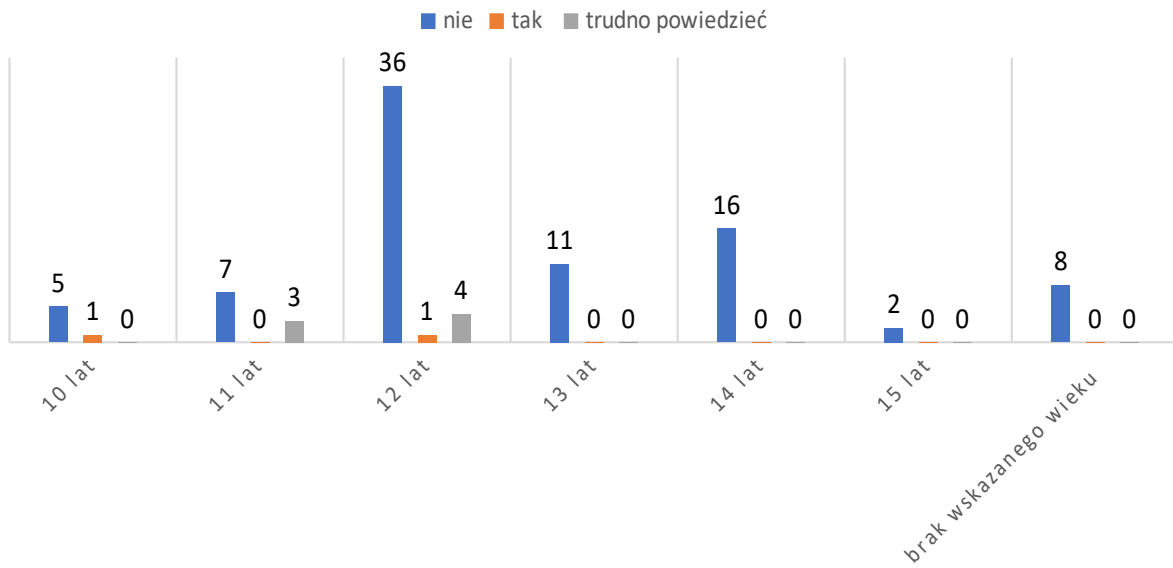

stosunek do zwierząt

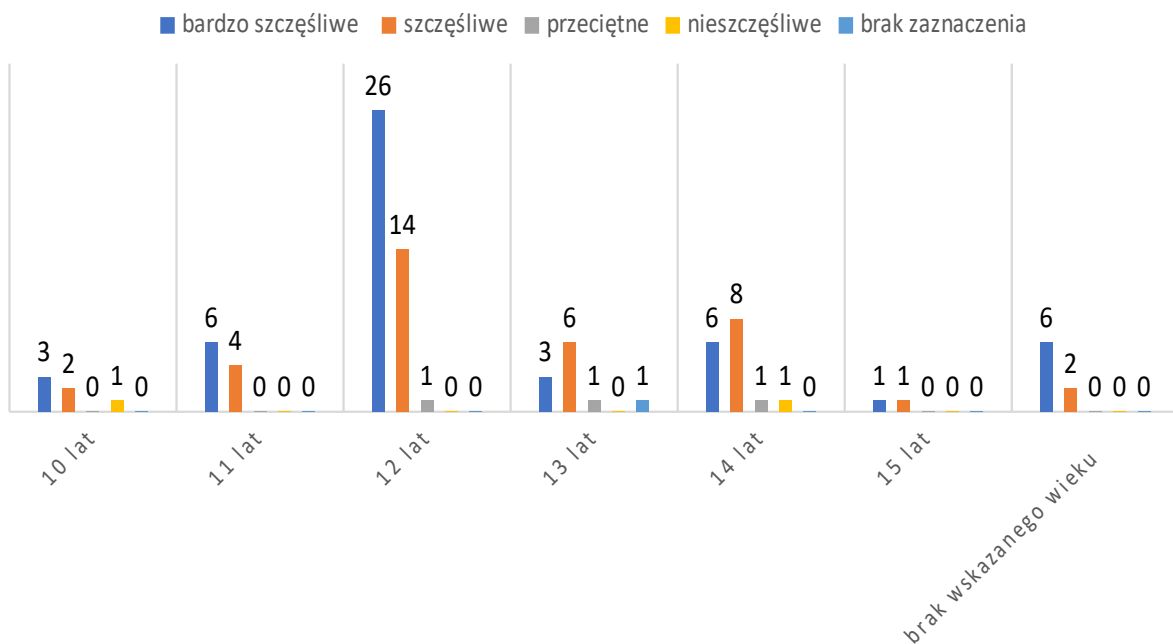
- kocham zwierzęta, wyrażenie sprzeciwu wobec krzywdzenia zwierząt
- trudno określić jaki mam stosunek do zwierząt, ich los jest mi obojętny
- brak zaznaczenia

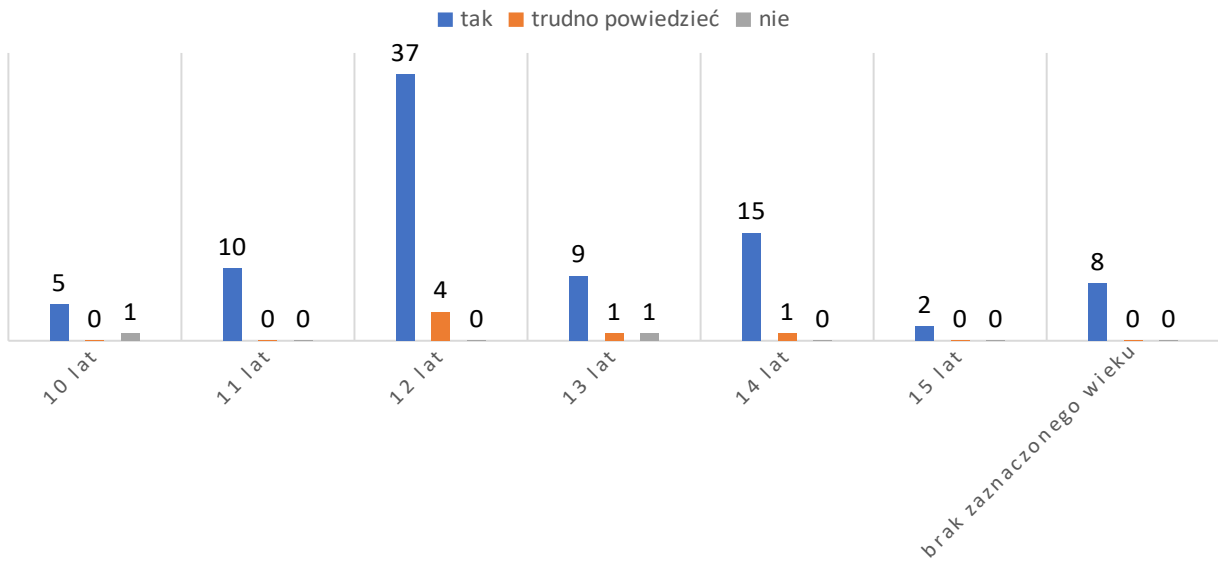
Obecność problemu alkoholowego w rodzinny domu

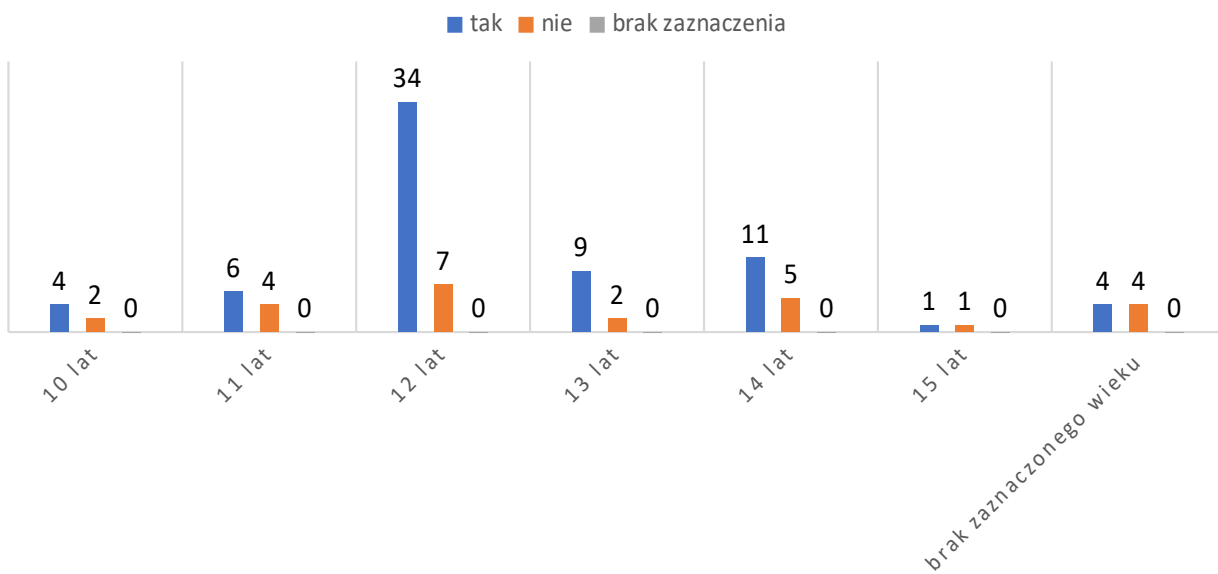
Osobista ocena jakości swego dzieciństwa

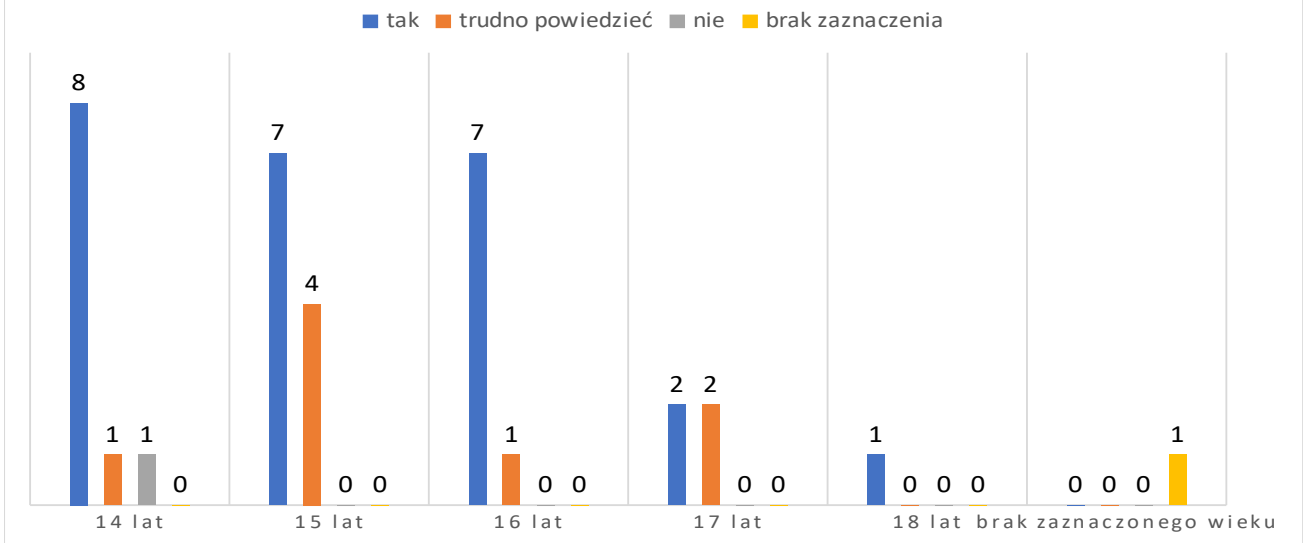
poczucie bycia kochanym przez domowników

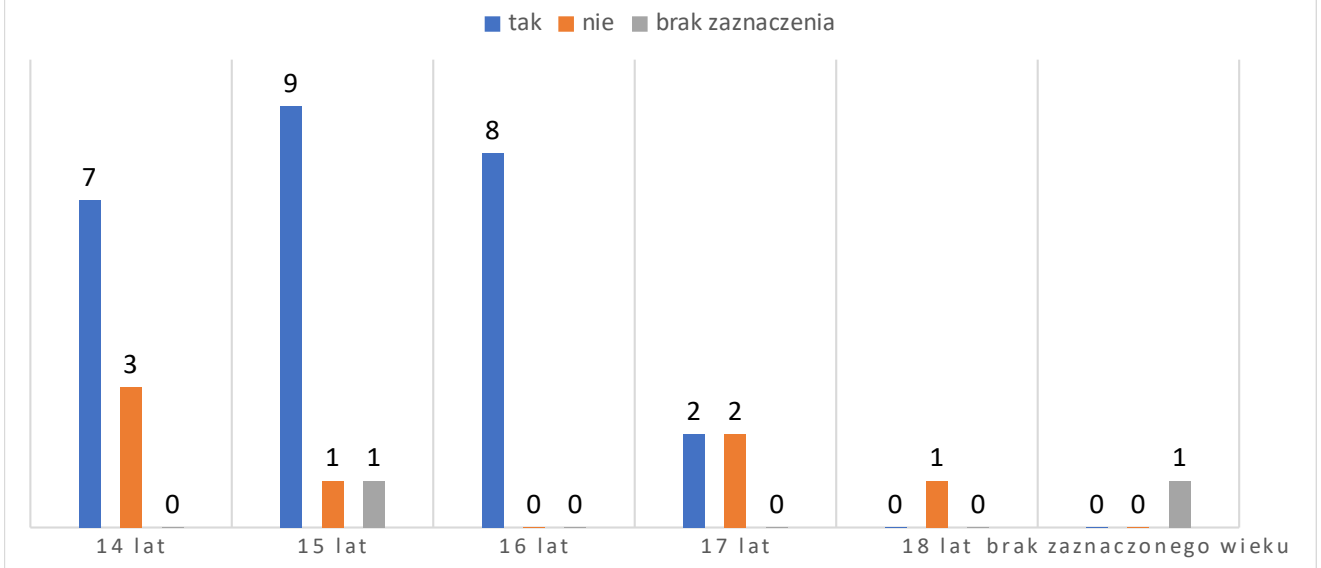
określenie wyznawanego autorytetu osobowego, osoby godnej naśladowania

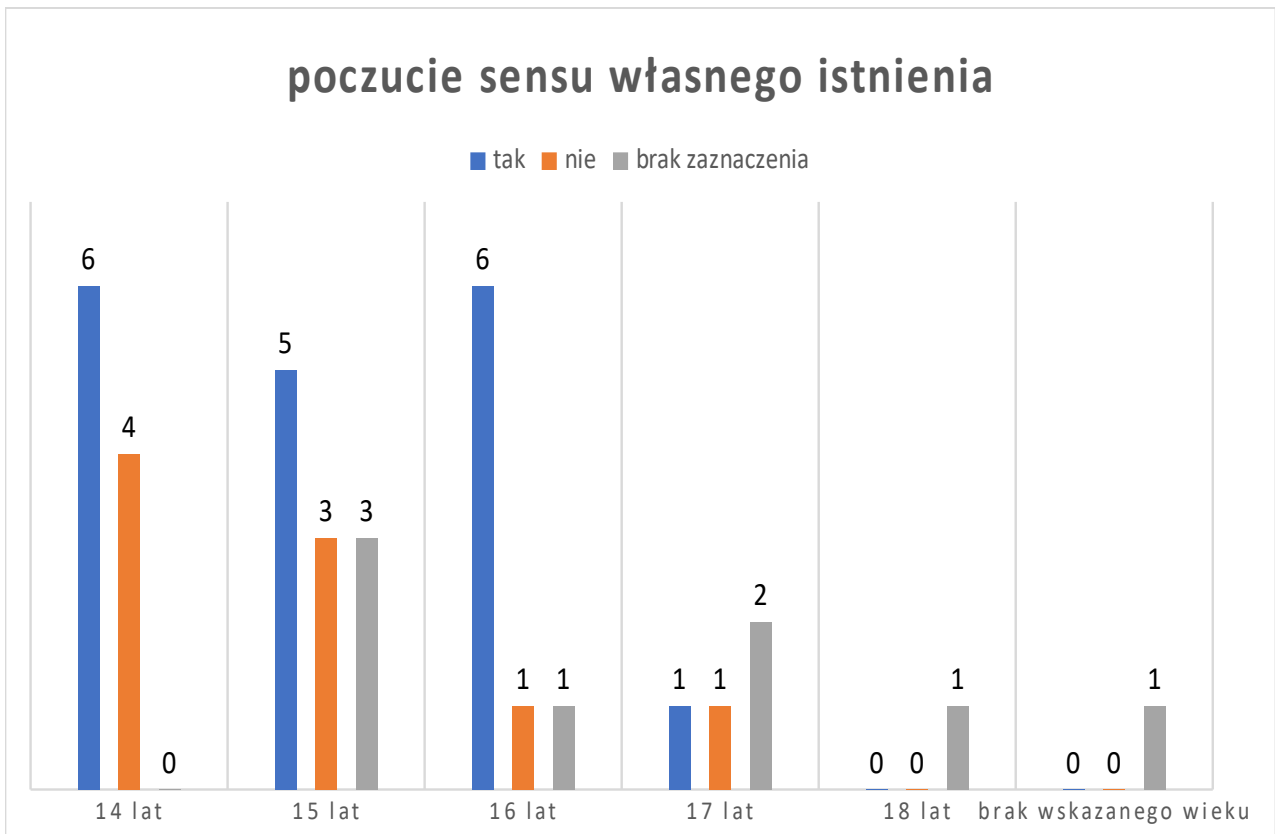
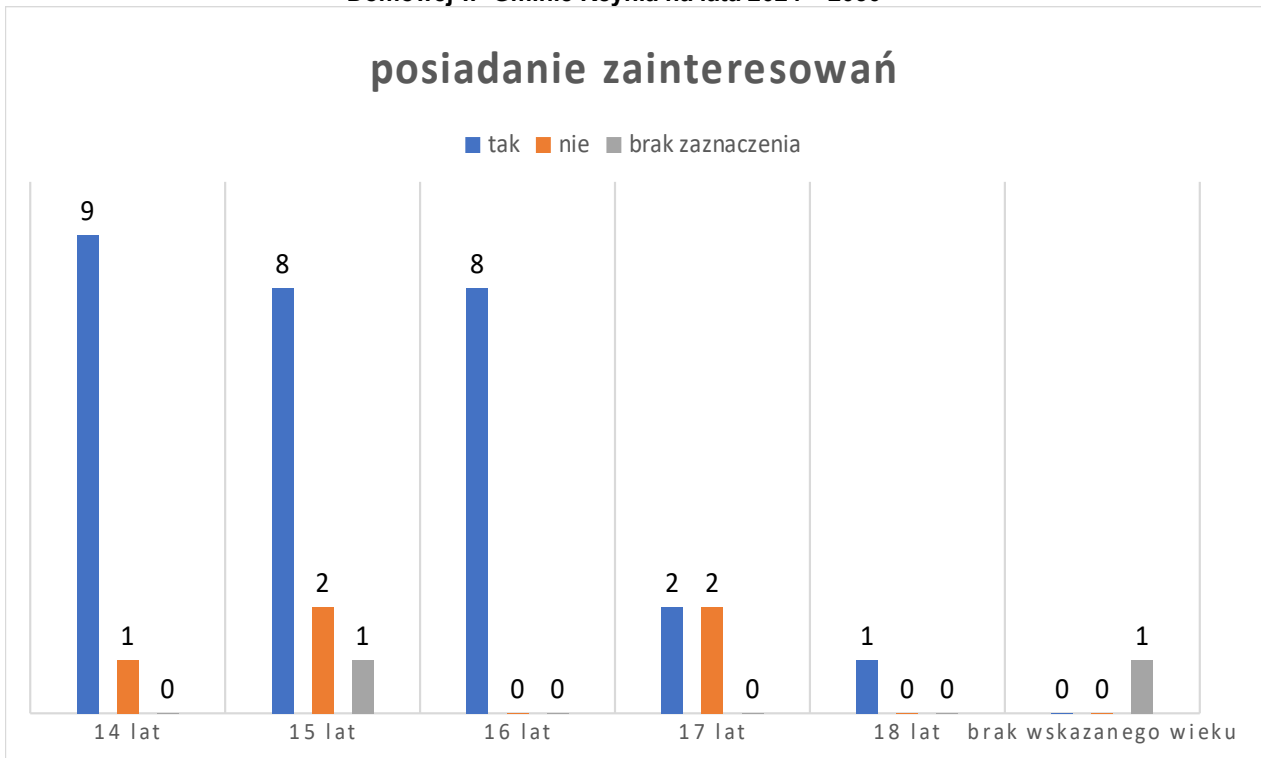

poczucie bycia kochanym przez domowników

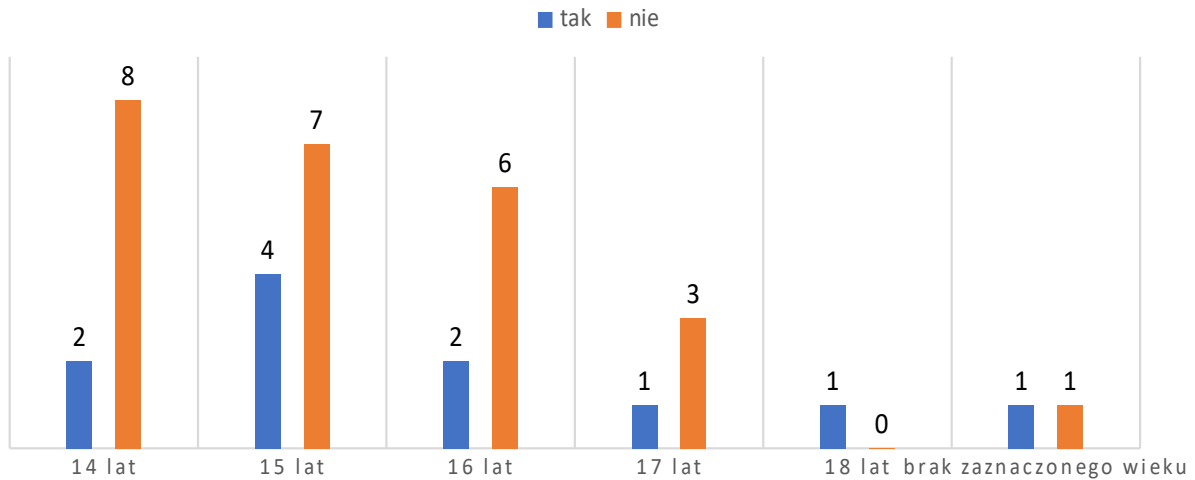

określenie wyznawanego autorytetu osobowego, osoby godnej naśladowania

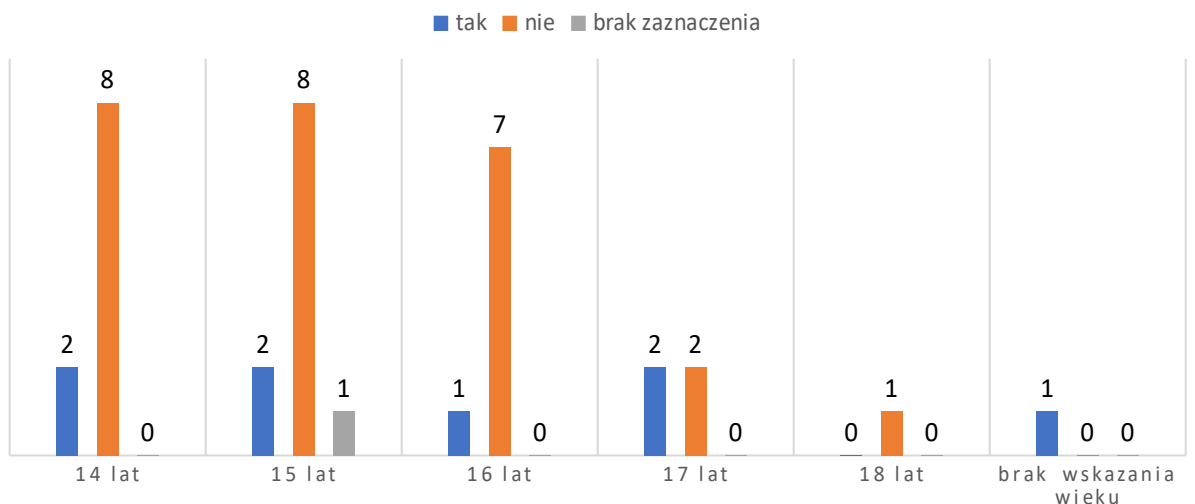

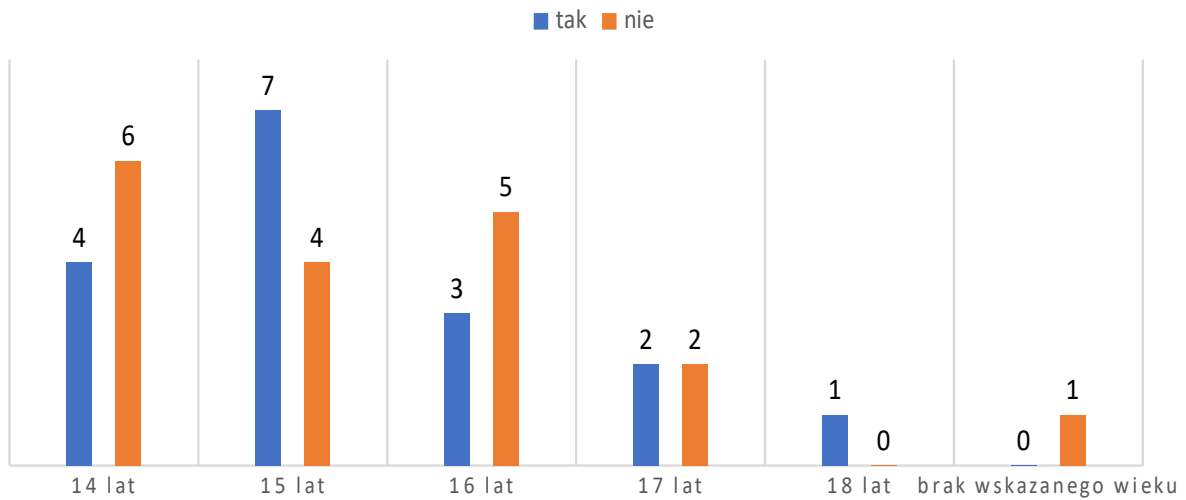
posiadanie wiedzy na temat form pomocy dostępnej w MGOPS w Kcyni, z których mogą skorzystać osoby pokrzywdzone przemocą lub znajdujące się w innych kryzysach

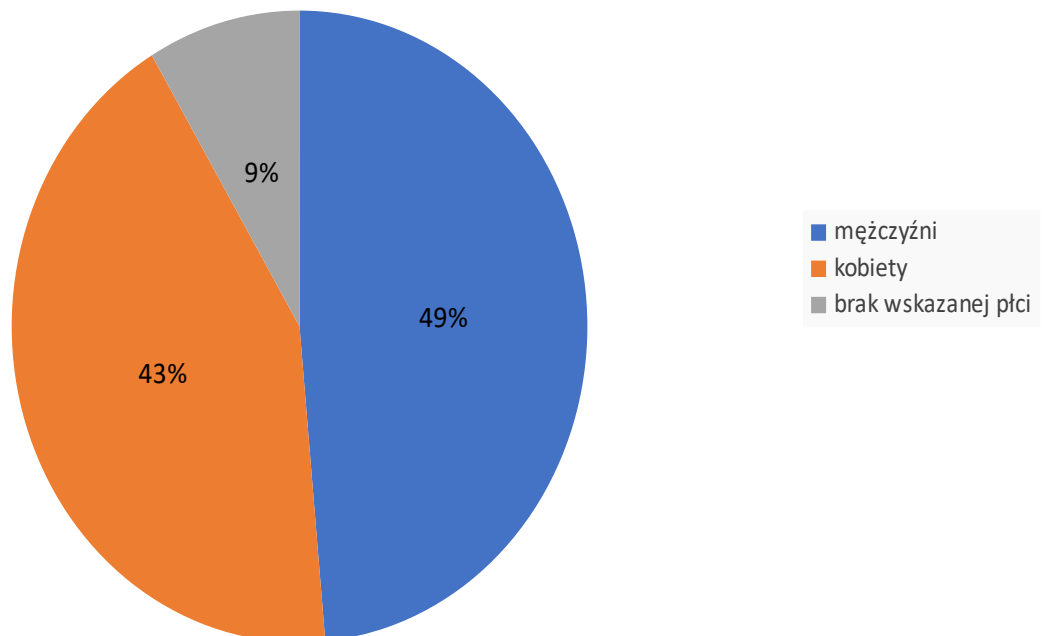
odczuwalna osobista potrzeba wsparcia przez psychologa lub terapeutę w związku z doświadczanymi trudnościami

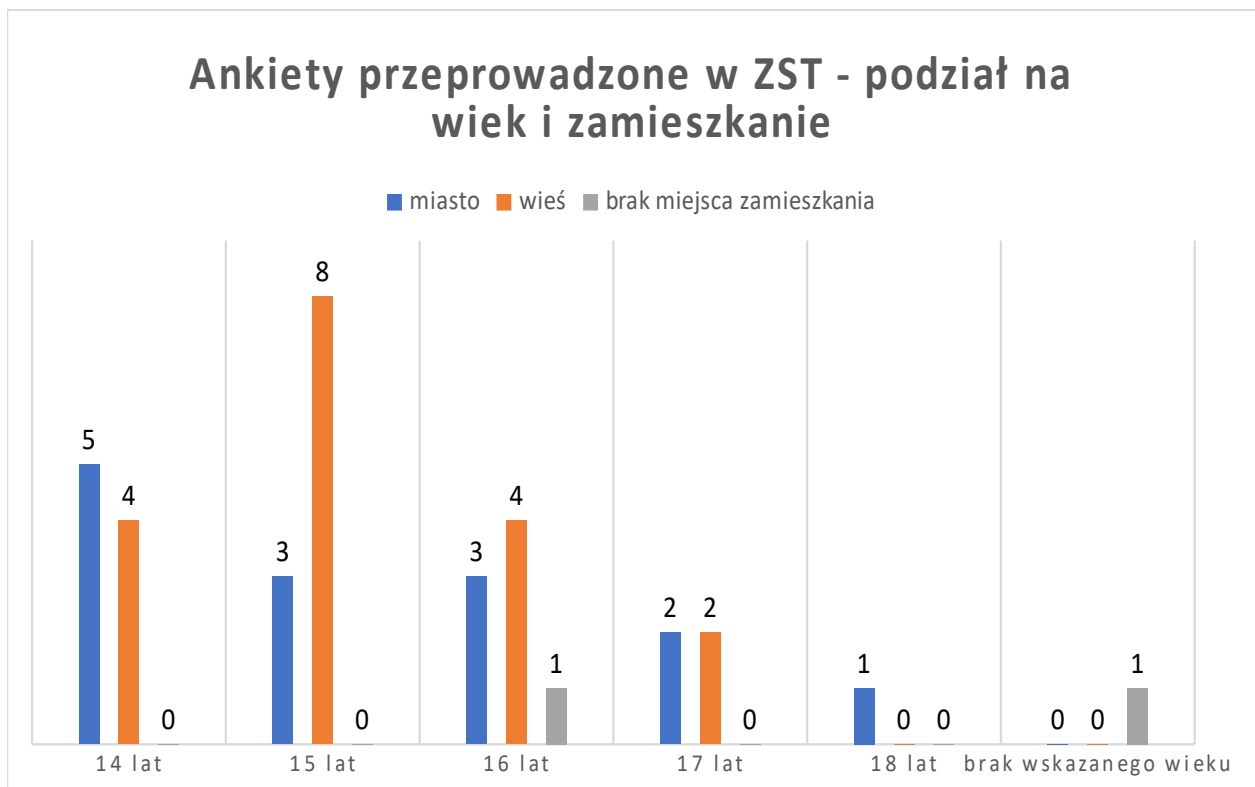
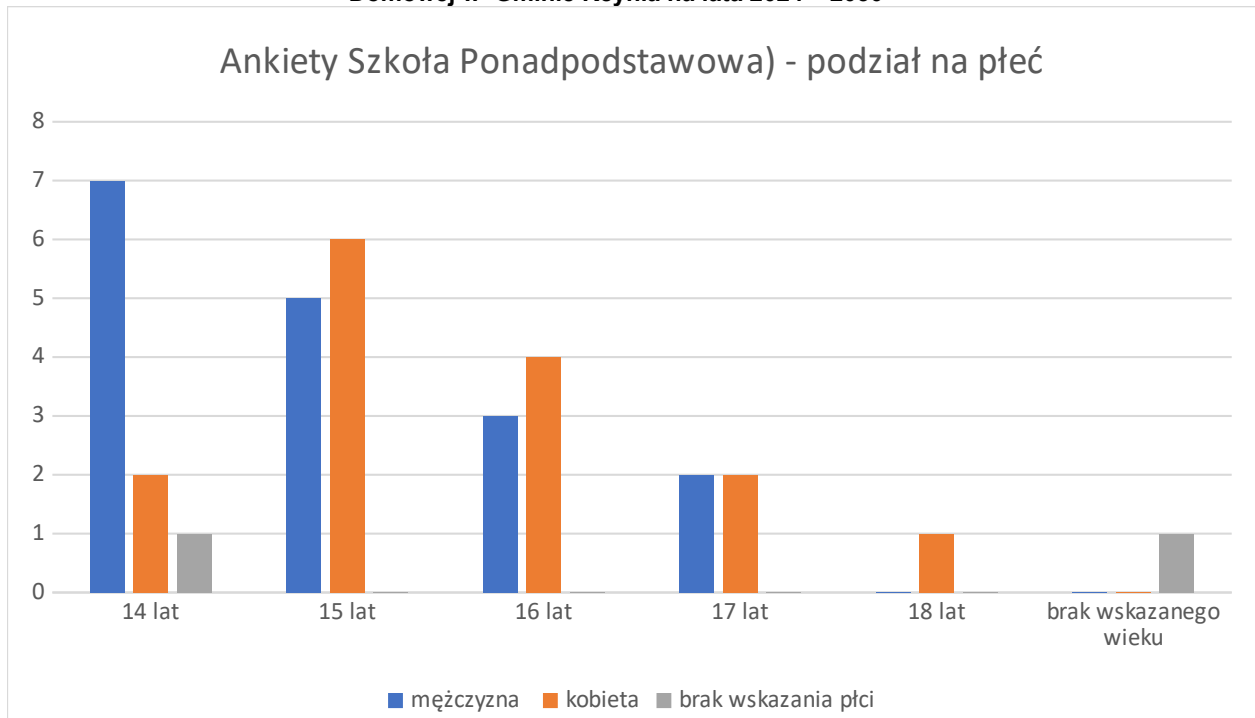

osobista opinia na temat potrzeby wdrażania w szkole programów profilaktycznych dot. problemu przemocy rówieśniczej i komunikowania się bez przemocy

Ankiety w SP Kcynia - podział na płeć

Przygotowano 3 wersje ankiet, przewodnicząca zespołu interdyscyplinarnego przygotowała wersję skierowaną do rodziców dzieci i młodzieży, zastępczyni przewodniczącej zespołu interdyscyplinarnego przygotowała wersję dla dzieci w klasach I-III, a starszy specjalista pracy z rodziną przygotował wersję dla dzieci z klas VI-VIII i dla młodzieży Zespołu Szkół

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

Technicznych w Kcyni. Do 4 szkół wiejskich dostarczono po 40 szt. ankiet z każdej wersji, a do Szkoły Podstawowej w Kcyni im. Jana Czochrańskiego i ZST w Kcyni po 100 szt. dwóch wersji ankiet (skierowanych do rodziców i młodzieży).

Zespół Szkół Technicznych w Kcyni przekazał zwrótnie do zespołu interdyscyplinarnego 35 ankiet skierowanych do młodzieży. Z analizy ankiet dedykowanej do młodzieży wynika, że wypełniło je 15 respondentów płci żeńskiej i 17 respondentów płci męskiej, a 2 osoby nie wskazały płci. Na grupę tą składało się 18 uczniów z terenów wiejskich i 14 uczniów z Kcyni, a 3 uczniów nie wskazało miejsca zamieszkania. Analiza tych ankiet pozwoliła wskazać następujące wyniki:

- 18 respondentów – 51,4% badanych uczniów** uważa, że przemoc jest obecna w ZST w Kcyni;
- 14 respondentów (w tym 10 osób zaznaczyło „Trudno powiedzieć”) – 40% badanych uczniów** nie czuje się akceptowanymi przez rówieśników w swojej klasie;
- 0 respondentów – 0% badanych uczniów** uważa, że doświadczają przemocy ze strony innych uczniów ZST w Kcyni;
- 6 respondentów – 17,1% badanych uczniów** uważa, że doświadczają przemocy ze strony niektórych nauczycieli w ZST w Kcyni;
- 14 respondentów – 40% badanych uczniów** uważa, że byli świadkami przemocy w ZST w Kcyni;
- 4 respondentów – 11,4% badanych uczniów** uważa, że w ich rodzinie jest obecna przemoc domowa
- 6 respondentów (w tym 3 osoby zaznaczyły „Trudno powiedzieć”) – 17,1% badanych uczniów** uważa, że w ich domu obecny jest problem alkoholowy;
- 11 respondentów – 31,4% badanych uczniów** oceniło swe dzieciństwo jako *Bardzo szczęśliwe*;
- 14 respondentów – 40% badanych uczniów** oceniło swe dzieciństwo jako *Szczęśliwe*;
- 9 respondentów – 25,7% badanych uczniów** oceniło swe dzieciństwo jako *Przeciętne*;
- 0 respondentów – 0% badanych uczniów** oceniło swe dzieciństwo jako *Nieszczęśliwe*;
- 9 respondentów (w tym 8 osób zaznaczyło „Trudno powiedzieć”) – 25,7% badanych uczniów** ma poczucie bycia niekochanym przez domowników;
- 8 respondentów – 22,8% badanych uczniów** odczuwa osobistą potrzebę skorzystania ze wsparcia psychologa lub terapeuty w związku z doświadczanymi trudnościami;

17 respondentów – 48,5% badanych uczniów dostrzega potrzebę wdrażania w ZST w Kcyni programów profilaktycznych dot. problemu przemocy rówieśniczej i komunikowania się bez przemocy;

25 respondentów – 71,4% badanych uczniów nie ma orientacji na temat form pomocy dostępnych w MGOPS w Kcyni, z których mogą skorzystać osoby pokrzywdzone przemocą lub znajdujące się w innych kryzysach

Ze szkół podstawowych wiejskich wróciło 125 ankiet wypełnionych przez uczniów klas VI-VIII, które wypełniło 54 respondentów płci żeńskiej i 58 respondentów płci męskiej, a 12 osób nie wskazało płci. Z przeprowadzonej analizy przedstawia się następujące wyniki:

48 respondentów – 38,4% badanych uczniów uważa, że przemoc jest obecna w ich szkole wiejskiej;

43 respondentów (w tym 37 osób zaznaczyło „Trudno powiedzieć”) - 34,4% badanych uczniów nie czuje się akceptowanymi przez rówieśników w swojej klasie;

13 respondentów – 10,4% badanych uczniów uważa, że doświadczają przemocy ze strony innych uczniów w swojej szkole;

7 respondentów – 5,6% badanych uczniów uważa, że doświadczają przemocy ze strony niektórych nauczycieli w swojej szkole;

62 respondentów – 49,6% badanych uczniów uważa, że byli świadkami przemocy w swojej szkole;

2 respondentów – 1,6% badanych uczniów uważa, że w ich rodzinie jest przemoc domowa;

15 respondentów (w tym 11 osób zaznaczyły „Trudno powiedzieć”) – 12% badanych uczniów uważa, że w ich domu obecny jest problem alkoholowy;

63 respondentów – 50,4% badanych uczniów oceniło swe dzieciństwo jako *Bardzo szczęśliwe*;

49 respondentów – ok. 39,2% badanych uczniów oceniło swe dzieciństwo jako *Szczęśliwe*;

9 respondentów – 7,2% badanych uczniów oceniło swe dzieciństwo jako *Przeciętne*;

3 respondentów – ok. 2,4% badanych uczniów oceniło swe dzieciństwo jako *Nieszczęśliwe*;

13 respondentów (w tym 12 osób zaznaczyło „Trudno powiedzieć”) – ok. 10,4% badanych uczniów ma poczucie bycia niekochanym przez domowników;

27 respondentów – 21,6% badanych uczniów odczuwa osobistą potrzebę skorzystania ze wsparcia psychologa lub terapeuty w związku z doświadczanymi trudnościami;

74 respondentów – 59,2% badanych uczniów dostrzega potrzebę wdrażania w swojej szkole programów profilaktycznych dot. problemu przemocy rówieśniczej i komunikowania się bez przemocy;

83 respondentów – 66,4% badanych uczniów nie ma orientacji na temat form pomocy dostępnych w MGOPS w Kcyni, z których mogą skorzystać osoby pokrzywdzone przemocą lub znajdujące się w innych kryzysach

Ze Szkoły Podstawowej im. Jana Czochralskiego w Kcyni zwrócono do zespołu interdyscyplinarnego 109 ankiet wypełnionych przez dzieci z klas VI-VIII, które opracowało 50 respondentów płci żeńskiej i 54 respondentów płci męskiej, a 5 osób nie wskazało płci, z czego 28 uczniów z terenów wiejskich i 63 uczniów mieszkających w Kcyni, 18 uczniów nie wskazało miejsca zamieszkania. Wskazuje się na następujące wyniki wspomnianej wersji ankiety:

81 respondentów – 74,3% badanych uczniów uważa, że przemoc jest obecna w SP w Kcyni;

36 respondentów (w tym 30 osób zaznaczyło „Trudno powiedzieć”) - 33% badanych uczniów nie czuje się akceptowanymi przez rówieśników w swojej klasie;

9 respondentów – 8,2% badanych uczniów uważa, że doświadczają przemocy ze strony innych uczniów SP w Kcyni;

7 respondentów – 6,4% badanych uczniów uważa, że doświadczają przemocy ze strony niektórych nauczycieli w SP w Kcyni;

83 respondentów – 76,1% badanych uczniów uważa, że byli świadkami przemocy w SP w Kcyni;

106 respondentów – 97,2% badanych uczniów uważa, że w ich rodzinie nie ma przemocy domowej, niemniej 3 respondentów nie zaznaczyło żadnej odpowiedzi, co może rodzić podejrzenie obecności zachowań w rodzinie, które zdaniem dziecka są krzywdzące;

6 respondentów (w tym 4 osoby zaznaczyły „Trudno powiedzieć”) – 5,5% badanych uczniów uważa, że w ich domu obecny jest problem alkoholowy;

68 respondentów – 62,3% badanych uczniów oceniło swe dzieciństwo jako *Bardzo szczęśliwe*;

28 respondentów – 25,7% badanych uczniów oceniło swe dzieciństwo jako *Szczęśliwe*;

9 respondentów – 8,2% badanych uczniów oceniło swe dzieciństwo jako *Przeciętne*;

- 2 respondentów – 1,8% badanych uczniów** oceniło swe dzieciństwo jako *Nieszczęśliwe*;
- 7 respondentów (w tym 6 osób zaznaczyło „Trudno powiedzieć”)** – **6,4% badanych uczniów** ma poczucie bycia niekochanym przez domowników;
- 10 respondentów – 9,1% badanych uczniów** odczuwa osobistą potrzebę skorzystania ze wsparcia psychologa lub terapeuty w związku z doświadczanymi trudnościami;
- 65 respondentów – 59,6% badanych uczniów** dostrzega potrzebę wdrażania w SP w Kcyni programów profilaktycznych dot. problemu przemocy rówieśniczej i komunikowania się bez przemocy;
- 71 respondentów – 65,1% badanych uczniów** nie ma orientacji na temat form pomocy dostępnych w MGOPS w Kcyni, z których mogą skorzystać osoby pokrzywdzone przemocą lub znajdujące się w innych kryzysach.

Wersja ankiety dedykowana adolescentom pokazuje, że około 50% niereprezentatywnej grupy uczniów ze szkoły ponadpodstawowej i około 60% ankietowanych uczniów uczęszczających do podstawówki oczekuje realizacji programów profilaktycznych w swej szkole, dotyczących problematyki przemocy domowej, rówieśniczej i treningu porozumiewania się bez przemocy.

W miejskiej szkole podstawowej aż 81 ze 109 uczniów (ok. 75%) uważa, że przemoc jest obecna w ich szkole, natomiast z grupy uczniów z wiejskich szkół 48 osób wskazało na problem obecności przemocy, co stanowi 38,4% z grupy 125 osób badanych. Mimo małej grupy ankietowanych uczniów z ZST w Kcyni aż 51,4% twierdzi, że w ich szkole występuje przemoc. Spośród wszystkich ankietowanych 59% uważa, że byli świadkami przemocy w swojej szkole. Uczniowie wskazywali na sprawców przemocy zaliczanych do grupy uczniów jak i nauczycieli, a nieliczne osoby były gotowe wyznać obecność przemocy domowej w swych rodzinach. Okazuje się, że najpowszechniej występujący czynnik ryzyka pojawiania się przemocy domowej w rodzinach jakim jest problemowe spożywanie alkoholu dotyczy 6 uczniów z SP w Kcyni, 15 uczniów ze szkół wiejskich i 6 nastolatków z ZST w Kcyni. Ponadto aż 14 uczniów nie czuje się akceptowanych w swej klasie z grupy 35 ankietowanych z ZST w Kcyni, podobnie 36 uczniów SP w Kcyni i 43 uczniów ze szkół podstawowych na wsiach. Nie brakuje osób dostrzegających potrzebę korzystania ze wsparcia psychologicznego lub terapeutycznego. Warto nadmienić, że 29 osób z grupy wszystkich przebadanych adolescentów nie ma przekonania, co do bycia kochanym przez swych domowników, a 6 osób wskazało na obecność przemocy domowej w swej rodzinie – jako że ankiety miały charakter

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

anonimowy trudno ustalić, czy rodziny tych dzieci są już objęte procedurą „Niebieskie Karty”, jednocześnie postawienie pytania o obecność przemocy w domu nie musi doprowadzić do szczerego wyznania badanego mimo zapewnionej anonimowości, szczególnie w szkole, gdzie charakter pisma może pomóc w ustaleniu tożsamości ucznia.

Uzyskane dane wskazują na potrzebę pracy z uczniami z grupy ryzyka, którzy prawdopodobnie korzystając z przeprowadzonego badania ankietowego zdecydowali się zasygnalizować potrzebę niesienia im pomocy i wsparcia w związku z sytuacją rodzinną, rówieśniczą i osobistą w wymagającym okresie dojrzewania. Z uzyskanych danych wynika jak wiele można zrobić dla młodzieży przeżywającej trudności w odnalezieniu się w grupie klasowej m.in. z powodu przemocowych zachowań rówieśników, czy obniżonego poczucia własnej wartości, które jak wiemy może być problemem generowanym w rodzinie dziecka i wynikać z zaznawanych w niej obciążeń. W związku z powyższym dostrzega się potrzebę realizacji oddziaływań w pracy z młodzieżą podczas zajęć realizowanych w szkole, czy w ramach uruchamianych punktów konsultacyjnych na terenie szkół, oddziaływań dydaktycznych służących podnoszeniu ich wiedzy na temat dostępnej profesjonalnej pomocy i pogłębianiu świadomości na temat problematyki przemocy, czy treningów porozumiewania się bez przemocy z drugim człowiekiem. W 2022 r. specjalista pracy z rodziną promował mediację szkolną i rówieśniczą w szkołach gminy Kcynia rozsyłając do szkół maile informujące o użyteczności tzw. sprawiedliwości naprawczej towarzyszącej mediacjom, która dopuszcza do głosu osoby pokrzywdzone i umożliwia sprawcy dobrowolne przyjęcie odpowiedzialności z swe krzywdzące działania. Od 2022 r. ZST zaprasza specjalistę pracy z rodziną na spotkania z młodzieżą poświęcone mediacji rówieśniczej i szkolnej, niemniej końcowym celem promowania mediacji w szkołach jest doprowadzenie do ich udostępnienia w szkołach, co bywa poprzedzone konsultacjami, przygotowaniem, w tym specjalistycznymi szkoleniami itd., ale w przypadku wyraźnego zainteresowania dyrektorów szkół wprowadzeniem tej formy wsparcia dzieci i młodzieży w rozstrzyganiu sporów, przerwaniu krzywdzących doświadczeń zebranych w relacji z uczniami lub nauczycielami. Konflikty nie zawsze dotyczą sporów na linii uczeń-uczeń, równie dobrze złe relacje mogą powstać pomiędzy uczniem i nauczycielem, nauczycielami, dyrekcją, rodzicami czy innymi pracownikami placówki oświaty. Wyniki ankiet pokazują potrzebę uzupełnienia oferty szkoły o mediację rówieśniczą oraz szkolną, zatem rekomenduje się tworzenie szkolnego klubu mediatora chociażby w szkołach funkcjonujących na terenie Kcyni.

IV. ANALIZA SWOT ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE KCYNIA

Opracowana diagnoza problemu przemocy w rodzinie, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie umożliwiły sporządzenie analizy SWOT (*Strengths* – silne strony, *Weaknesses* – słabe strony, *Opportunities* – szanse, okazje i *Threats* – zagrożenia), która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Kcynia.

Tab. nr 8 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> nieodpłatne poradnictwo specjalistyczne: prawne, psychologiczne, rodzinne, pedagogiczne oraz terapia uzależnień i współuzależnień; dostępność asysty rodzinnej; funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych realizujących procedurę „Niebieskiej Karty”; dobra znajomość lokalnego środowiska; efektywna współpraca służb działających w obrębie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; zasoby kadrowe umożliwiające tworzenie programów profilaktycznych, w tym opracowywanie materiałów profilaktycznych; otwartość na nowe rozwiązania, doświadczenie w pracy z rodziną i w realizacji procedury „Niebieskie Karty”; wykwalifikowana kadra specjalistów. 	<ul style="list-style-type: none"> zbyt późne diagnozowanie zjawiska przemocy domowej, niewystarczająca oferta terapeutyczna adresowana do sprawców przemocy domowej, brak mieszkań socjalnych dla osób doznających przemocy w rodzinie, niewystarczająca profilaktyka uzależnień wobec dzieci i młodzieży, rosnąca biurokracja, brak wsparcia dla specjalistów działających w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; brak grup wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie; niska dostępność programów korekcyjno-edukacyjnych i profilaktyczno-psychologicznych, brak super wizji dla osób zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, przeciążenie obowiązkami zawodowym osób zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy, wtórna wiktymizacja.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> zmiany prawne umożliwiające zwiększenie skuteczności niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą w gminie Kcynia; samoedukacja kadry działającej w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Kcyni; usprawnianie sposobów działania służb proporcjonalnie do poziomu doświadczenia kadry; możliwość natychmiastowego izolowania sprawcy na podstawie art.15aa ustawy o Policji, stosowanie przez Prokuratora środków 	<ul style="list-style-type: none"> kryzys moralny społeczeństwa , utrwalone mity i stereotypy na temat zjawiska przemocy, niedostateczna świadomość społeczna na temat składowych systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przyzwolenie na przemoc w rodzinie ze strony osób nie zgłaszających problemu służbom pomocowym, poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc, narastające uzależnienie od środków

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

<p>zapobiegawczych w toku toczących się postępowań karnych przygotowawczych w zakaz zbliżania się i nakaz opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania oraz tymczasowy areszt,</p> <ul style="list-style-type: none">• wzrost świadomości społecznej na temat dostępnej pomocy w gminie Kcynia;• lokalna kampania dotycząca przeciwdziałania przemocy,• zaangażowanie przedstawicieli służb zobowiązanych do działań w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,• szybki przepływ informacji między służbami,• zapewnienie ochrony małoletnim zagrożonym przemocą na podstawie art 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej przez pracownika socjalnego• 9 miesięczny monitoring po zakończeniu procedury „Niebieska Karta” sprzyjający zwiększeniu poczucia bezpieczeństwa,• zwiększenie kompetencji służb zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,• nowe narzędzia do egzekwowania udziału w programach korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie.	<p>psychoaktywnych,</p> <ul style="list-style-type: none">• wypalenie zawodowe specjalistów działających w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,• rozwarstwienie społeczne,• wielopokoleniowa przemoc w rodzinie gwarantująca dziedziczenie złych wzorców,• demoralizację małoletnich i zaburzającą ich rozwój osobowy,• uzależnienia od mediów społecznościowych,• pogłębianie się izolacji społecznej,• brak komunikacji w rodzinach,• niskie kompetencje i umiejętności rodzicielskie.
---	---

Źródło: Opracowanie własne

V. ZASOBY OSOBOWE I INSTYTUCJONALNE NA TERENIE GMINY KCYNIA

1. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kcyni – zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną zespołu interdyscyplinarnego. Diagnostuje przemoc w rodzinie na etapie pracy socjalnej i w kontakcie z osobami zgłaszającymi się po pomoc w związku z problemami materialno-bytowymi, z problemem uzależnień, współuzależnienia, czy podejrzeniem przemocy w rodzinie. Udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy na terenie gminy i powiatu (prawnej, socjalnej, psychologicznej i pedagogicznej), o instytucjach świadczących specjalistyczną pomoc dorosłym, dzieciom i całej rodzinie, ponadto, oferuje wsparcie bazując na zasobach kadrowych Ośrodka. W wyjątkowych przypadkach zapewnia schronienie w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Ośrodek udostępnia poradnictwo specjalistyczne. Organizuje na potrzeby rodzin wsparcie asystenta rodziny w przewyżaniu trudności.

a) Pracownicy socjalni Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni (wchodzą w skład grup diagnostyczno-pomocowych pracujących z rodziną zamieszkałą w rejonie podległym danemu pracownikowi socjalnemu) – udzielają niezbędnego wsparcia socjalnego, diagnozują problem klienta i rodziny, którym udzielają pomocy oraz dostosowują wsparcie do potrzeb rodzin, udzielają kompleksowego poradnictwa dostosowanego do potrzeb osób dotkniętych przemocą jak i sprawców przemocy na rzecz korzystnych zmian i zatrzymania przemocy w rodzinie, monitorują sytuację wewnątrzrodzinną i sprawdzają stan bezpieczeństwa osób pokrzywdzonych. Nawiązują współpracę ze specjalistą pracy z rodziną, asystentami rodziny i pozostałymi członkami grup diagnostyczno-pomocowych podczas realizowania procedur „Niebieskie Karty”. Pomagają w sporządzaniu wniosków sądowych, okazuje emocjonalne wsparcie dla rodzin pogrążonych w kryzysie.

b) Specjalista pracy z rodziną (pedagog, specjalista profilaktyki uzależnień) Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni (uczestniczy bezpośrednio w pracach zespołu interdyscyplinarnego, wchodzi w skład niemalże wszystkich grup diagnostyczno-pomocowych formowanych na potrzeby procedury „Niebieskie Karty”) – diagnozuje problem klienta i rodziny, którym udziela pomocy oraz dostosowuje wsparcie do potrzeb przypadku, w kontaktach indywidualnych udziela poradnictwa rodzinnego, w tym kompleksowego poradnictwa z zakresu uzależnień od substancji psychoaktywnych, od zachowań i współuzależnienia, rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie, realizuje oddziaływanie motywujące do zmiany w pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi, dopuszczającymi się przemocy i pokrzywdzonymi, realizuje psychoedukację z elementami wsparcia, w ramach konsultacji wskazuje zainteresowanym dostępne formy dalszej pomocy specjalistycznej. W miarę istniejących możliwości wspiera zainteresowanych w sporządzaniu pism do Sądu Rejonowego i Prokuratury Rejonowej w Szubinie. Współpracuje z asystentami rodziny w oddziaływaniu na rodzinę i wspieraniu rodzin w przezwyciężaniu zdiagnozowanych trudności.

c) Asystenci rodziny Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni (wchodzą w skład grup diagnostyczno - pomocowych w pracy z rodzinami objętymi asystą rodzinną) – w sytuacji przyznania asystenta z uwagi na zdiagnozowane u rodziców trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w rodzinie, asystenci rodziny podejmują starania w kierunku przezwyciężenia niniejszych trudności. Zdarzają się przypadki, kiedy to asysta rodzinna zostaje uwzględniona przez grupę roboczą w ramach indywidualnego planu

pomocy rodzinie. Powodem takiej decyzji jest nakładający się na wyżej wspomniane trudności problem przemocy wynikający niejednokrotnie z obecności w rodzinie innych problemów i trudności np. obniżonych kompetencji społecznych oraz komunikacyjnych, uzależnień, wykluczenia społecznego, deficytów intelektualnych itd.

d) Punkt konsultacyjny dla osób i rodzin w kryzysie – psycholog przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kcyni (uczestniczy bezpośrednio w pracach zespołu interdyscyplinarnego, wchodzi w skład grup diagnostyczno-pomocowych w pracy z rodzinami wymagającymi wsparcia psychologicznego) – psycholog dla dorosłych dyżuruje 2 razy w tygodniu w siedzibie MGOPS w Kcyni - podejmuje działania wobec osób uzależnionych, współuzależnionych, dotkniętych przemocą oraz sprawców przemocy, ludzi dotkniętych zaburzeniami psychicznymi. Psycholog prowadzi rozmowy wspierające ofiary przemocy w rodzinie. Prowadzona jest również indywidualna terapia tych osób. Psycholog koncentruje się na psychoedukacji klientów, ukazywaniu mechanizmów poddawania się przemocy, na wzmacnianiu w pokrzywdzonych siły sprawstwa i ukazywaniu sposobów radzenia sobie z problemem przemocy w rodzinie. Psycholog dziecięcy przyjmuje raz w tygodniu, pracuje nie tylko z dziećmi, ale z ich rodzicami i najbliższym otoczeniem. Jest to osoba, która ocenia rozwój dziecka i funkcjonowanie rodziny. Wnikliwa analiza zgłaszanego problemu, ocena zachowań dziecka i rodziny pozwala na pomoc rodzicom i rozwiązywanie trudności. Zadaniem psychologa jest wzmocnienie i pokazanie mocnych stron rodzica, a także wsparcie w rozwiązywaniu problemów, które sprawiają trudność na konkretnym etapie rozwoju dziecka.

2. Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kcyni (członek Komisji bezpośrednio uczestniczy w pracach zespołu interdyscyplinarnego i wchodzi w skład grup diagnostyczno-pomocowych formowanych na potrzeby procedury „Niebieskie Karty”) – wyżej wymieniony psycholog dla dorosłych jest członkiem GKPiRPA w Kcyni i w ramach członkostwa zajmuje się on również realizowaniem procedury zobowiązującej osobę uzależnioną do poddania się terapii uzależnienia na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i zapobieganiu alkoholizmowi, ma za zadania motywować do zmiany objętych procedurą zobowiązania. GKPiRPA w Kcyni udziela pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, stara się chronić przed przemocą w rodzinie poprzez finansowanie punktów konsultacyjnych funkcjonujących w siedzibie Miejsko

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni: punkt konsultacyjny psychologa i punkt konsultacyjny specjalisty terapii uzależnień NOTU „Koliber” obsługujące zarówno osoby uzależnione od alkoholu jak i współuzależnione, a więc osoby dopuszczające się przemocy jak i osoby pokrzywdzone. Z niniejszych punktów korzystają również członkowie rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”, są do nich kierowani przez grupy robocze. GKPiRPA finansuje również funkcjonowanie grupy samopomocowej dla osób współuzależnionych, określa i finansuje działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży, które powinny sprzyjać pogłębianiu świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie i skutecznych sposobów wspierania rodzin dotkniętych tym problemem.

3. Komisariat Policji w Kcyni (dzielnicowi wchodzi w skład wszystkich grup diagnostyczno - pomocowych zgodnie z podległymi im rejonami gminy Kcynia) – główne zadania funkcjonariuszy policji w ramach procedury „Niebieskie Karty”, to udzielanie niezbędnej pomocy osobom dotkniętym przemocą, w tym pierwszej pomocy, zorganizowanie dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby pokrzywdzonej, podejmowanie czynności zapewniających ochronę życia, zdrowia i mienia pokrzywdzonych, a wobec sprawców przemocy policja może stosować środki przymusu bezpośredniego. Policja poucza sprawców o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą i wzywa sprawcę do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego. Przeprowadza niecierpiące zwłoki czynności procesowe. Dzielnicowi podejmują działania zapobiegające zagrożeniom m.in. poprzez systematyczne wizyty w domach rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby dotkniętej przemocą.

4. Placówki Oświatowe na terenie Gminy Kcynia – pedagodzy szkolni i wychowawcy wspierają rodziców poprzez pedagogizację, podnoszenie kompetencji interpersonalnych opiekunów w relacji rodzic-dziecko, działania profilaktyczne, w tym z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wspierają dzieci doznające przemocy w rodzinie, edukują rodziców, w razie konieczności wszczynają procedurę „Niebieskie Karty”.

5. Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej na terenie Gminy Kcynia – przedstawiciele ochrony zdrowia mają za zadanie zachować czujność w kontakcie z pacjentami i na podstawie metod obserwacji oraz wywiadu zorientować się w sytuacji ewentualnej obecności przemocy

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

w rodzinie. Udzielają informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia oraz o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie. Lekarz pediatra zatrudniony w Przychodni w Kcyni podejmuje współpracę z pracownikami ośrodka w sytuacji zabierania dziecka/dzieci z rodziny w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia dzieci na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

6. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Szubinie (członek ZKSS kurator zawodowy dla dorosłych bierze bezpośredni udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego i wchodzi w skład grup diagnostyczno-pomocowych formowanych na potrzeby procedury „Niebieskie Karty”, a w przypadkach rodzin objętych nadzorem kuratora rodzinnego wchodzi on w skład grup roboczych) – kuratorzy sądowi wykonują zadania, jako organ postępowania wykonawczego wobec osób dorosłych skazanych na kary nieizolacyjne, w których wyznaczono okres próby. W postępowaniach wykonawczych prowadzonych wobec sprawców przemocy, kuratorzy sądowi podejmują działania wobec skazanych mające na celu zmianę ich postawy wobec ofiar przemocy, egzekwują przestrzeganie porządku prawnego. W celu zwiększenia motywacji skazanego, kurator sądowy występuje do Sądu o nałożenie na sprawcę obowiązków zobowiązujących go np. do poddania się terapii uzależnień, udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy, powstrzymywania się od nadużywania lub używania alkoholu itp. W razie braku współpracy skazanego w zakresie nałożonych obowiązków, kurator sądowy może składać wnioski do Sądu o izolację skazanego od społeczeństwa, bądź opuszczenie lokalu wspólnie zajmowanego z pokrzywdzonymi, czy uzyskanie zakazu zbliżania się do osoby pokrzywdzonej. Kurator rodzinny poucza podopiecznego o prawach i obowiązkach wynikających z orzeczenia sądu oraz omawia sposób i termin ich realizacji: planuje wobec podopiecznego oddziaływanie profilaktyczno-resocjalizacyjne i opiekuńczo-wychowawcze; współdziała z organizacjami, instytucjami, stowarzyszeniami i innymi podmiotami, których celem działania jest pomoc podopiecznym. Uczestniczy w spotkaniach grup diagnostyczno-pomocowych w których występuje nadzór nad którym którymkolwiek z członków rodziny.

7. Nakielski Ośrodek Terapii Uzależnień „Koliber” w Nakle nad Notecią – na mocy nawiązanej współpracy GKPiRPA i MGOPS z NOTU „Koliber” świadczona jest pomoc terapeutyczna: poradnictwo indywidualne i grupowe oraz dla osób współuzależnionych. Jeśli

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

osoby wymagające wsparcia terapeutycznego wyrażają wolę uczestniczenia w intensywniejszej formie wsparcia, mogą korzystać z codziennej ambulatoryjnej pomocy na oddziale dziennym w siedzibie NOTU „Koliber” refundowanej przez NFZ.

8. Grupa wsparcia dla współuzależnionych (w siedzibie MGOPS w Kcyni) – zajęcia prowadzi osoba, która funkcjonowała w rodzinie z problemem alkoholowym w charakterze osoby współuzależnionej. Dzięki specjalistycznej pomocy poradziła sobie z trudnościami i po zdobyciu dodatkowych kwalifikacji niesie pomoc innym kobietom, prowadząc grupę samopomocową dla osób ze syndromem współuzależnienia.

VI. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

1. Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej i zmniejszenie skali tego zjawiska poprzez zwiększenie świadomości społecznej na terenie Gminy Kcynia.

2. Cele szczegółowe:

- a) Zwiększenie wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej wśród wszystkich mieszkańców gminy Kcynia poprzez przeprowadzanie m.in.: kampanii edukacyjnej, prelekcji, pogadanek, diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Kcynia, realizację tzw. profilaktyki uniwersalnej, obejmującej informowanie społeczności lokalnej o specyfice przemocy domowej i o dostępnym w gminie Kcynia systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym propagowanie telefonów zaufania „Niebieska Linia” i innych infolinii pomocowych, zwiększanie dostępności do informacji na temat obecnej w Kcyni pomocy specjalistycznej: socjalnej, prawnej, psychologicznej, pedagogicznej, medycznej i pracy z rodziną, udzielanie zainteresowanym kompleksowego poradnictwa przez przedstawicieli służb włączonych w system przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Kcynia, zacieśnianie współpracy z placówkami służby zdrowia i oświatowymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki: liczba przeprowadzonych akcji profilaktycznych w gminie Kcynia, w tym liczba kolportowanych materiałów profilaktycznych; liczba osób, które skorzystały z poradnictwa z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

- b) Zwiększenie skuteczności podejmowanych działań w zakresie udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą domową, poprzez współpracę instytucji oraz organizacji pozarządowych na rzecz zapobiegania przemocy domowej,

Wskaźniki:

liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych, liczba udzielonych porad i konsultacji specjalistycznych, liczba osób, które skorzystały z poradnictwa specjalistycznego, liczba osób korzystających z pomocy w formie schronienia, liczba zawiadomień o popełnieniu przestępstwa z art. 207 k.k., i innych postępowań wniosków skierowanych z urzędu lub przez osoby pokrzywdzone przy pomocy członka grupy diagnostyczno-pomocowej, liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w trybie art. 12a ustawy, liczba złożonych wniosków przez Policję o stosowanie z art. 15.aa oraz art. 15 aaa, liczba złożonych wniosków z art.11a, liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z powodu ustania problemu przemocy w rodzinie, lub brak zasadności podjętych działań.

- c) Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec przemocy poprzez egzekwowanie uczestnictwa w Programie Korekcyjno-Edukacyjnym lub Psychologiczno-Terapeutycznym,

Wskaźniki: liczba sprawców przemocy w rodzinie objętych programem korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno -terapeutycznym

- d) Zwiększenie kompetencji przedstawicieli i podmiotów realizowanych zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej mającym na celu podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług oraz poprzez wdrożenie cyklicznych szkoleń w związku z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i dostosowanych do aktualnych potrzeb,

Wskaźniki: liczba zakupionych publikacji książkowych, liczba szkoleń w jakich wzięli udział przedstawiciele służb aktywni w systemie przeciwdziałania przemocy w gminie Kcynia, liczba zakupionych publikacji książkowych, liczba szkoleń w jakich wzięli udział przedstawiciele służb aktywni w systemie przeciwdziałania przemocy w gminie Kcynia,

- e) Monitorowanie rodzin dotkniętych przemocą domową poprzez: właściwe diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie i problemów współistniejących; właściwe opracowywanie i sprawna realizacja indywidualnych planów pomocy rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”; monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą domową; Interwencje kryzysowe w ujęciu interdyscyplinarnym podejmowane w rodzinach szczególnie wymagających wsparcia na rzecz ochrony ofiar

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

przemocy; zwiększenia pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie, udostępnienie sprawcom przemocy w rodzinie możliwości udziału w programie korekcyjno- edukacyjnym, lub terapeutyczno- psychologicznym na terenie powiatu nakielskiego; rzetelne przygotowanie pokrzywdzonych do udziału w postępowaniu karnym przeciwko sprawcy przemocy i dokumentacji służbowej składającej się na akta sprawy; Wszczynianie postępowań z urzędu.

- f) Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom i innym ofiarom przemocy domowej poprzez działania w trybie art. 12a, art. 11a, 11aa (Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej) oraz art. 15.aa i art. 15.aaa (Ustawa o Policji).

Wskaźniki: liczba przeprowadzonych działań w wyżej wymienionych trybach

3. Instytucje i podmioty realizujące działania:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kcyni,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Kcynia,
- Komisariat Policji w Kcyni,
- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kcyni,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Szubinie,
- Szkoły na terenie gminy Kcynia,
- Placówki Służby Zdrowia na terenie gminy Kcynia,
- Organizacja pozarządowa - Stowarzyszenie „ORDO EX CHAO”.
- Podmioty współpracujące w realizacji działań: Prokuratura Rejonowa w Szubinie, Sąd Rejonowy w Szubinie, całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.

4. Podejście interdyscyplinarne umożliwia:

- **Szybkość** – dzięki pracy zespołowej następuje szybszy przepływ informacji na temat sytuacji w rodzinie. Praca zespołowa pozwala podejmować różne działania w tym samym czasie.
- **Efektywność** – wchodząc w skład zespołu, każdy z jego członków posiada fragmentaryczną wiedzę na temat danej rodziny. W zespole mamy możliwość

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

zweryfikowania tych informacji – dzięki temu łatwiej rozpoznać i nazwać problemy w rodzinie i zaproponować odpowiednie działania.

- **Kreatywność** – pozwala uniknąć, utrwalonych schematów działania. Konsultacje, dyskusje uruchamiają poszukiwania nowych twórczych rozwiązań, a jednocześnie ograniczają niebezpieczeństwo popadania w rutynę.
- **Edukacja** – praca w zespole sprzyja podniesieniu kompetencji jego członków w zakresie interpersonalnym i funkcyjnym. Poszerzamy swoją wiedzę na temat procedur i zadań pozostałych służb.
- **Nastawienie na odbiorcę** – wszelkie działania są prowadzone w ścisłej współpracy członków zespołu z klientem w ten sposób istnieje większe prawdopodobieństwo, że oferta pomocy zostanie zaakceptowana przez osobę, której mamy pomagać.
- **Zapobieganie wypaleniu zawodowemu** – zespół jest dla jego członków swoistą „grupą wsparcia”. Ułatwia radzenie sobie z trudnymi sytuacjami, napięciem emocjonalnym, frustracją¹¹.

VII. MONITOROWANIE, EWALUACJA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitorowanie realizacji *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia* odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

Ewaluacja programu będzie przeprowadzana corocznie przez zespół interdyscyplinarny we współpracy ze wszystkimi instytucjami realizującymi niniejszy program.

Zespół interdyscyplinarny do 31 stycznia każdego roku przedstawi Burmistrzowi Kcyni sprawozdanie z realizacji *Programu*.

VIII. FINANSOWANIE

Program będzie finansowany ze środków budżetu gminy. Jednocześnie podkreśla się, iż według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych art. 4[1] ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wśród zadań własnych gminy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych wymienia udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie - co oznacza, iż w ramach gminnego

11 K. Michalska i D. Jaszczak-Kuźmińska, *ABC przeciwdziałania przemocy w rodzinie – diagnoza, interwencja, pomoc*, Warszawa 2014, s. 59-60.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych mogą być realizowane i finansowane zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie¹². W związku z powyższym zadania i działania ujęte w niniejszym programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej mogą być rozbudowane o profilaktykę przemocy domowej przygotowaną i finansowaną przez Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kcyni, a także o inne ewentualne źródła finansowania zewnętrznego .

IX. PODSUMOWANIE

Przemoc w rodzinie to zjawisko, które nigdy nie powinno mieć miejsca. Nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych człowieka, krzywdzić i przysparzać cierpień. Niestety przemoc w rodzinie jest problemem o dużej skali i należy podejmować działania mające na celu zmniejszenia owego problemu społecznego, podejmować wysiłki ukierunkowane na zapobieganie temu zjawisku i udzielać wsparcia tym, którym nie udało się tych przykrych doświadczeń uniknąć¹³.

Podsumowując minione pięć lat należy stwierdzić, że zjawisko przemocy na terenie naszej gminy ma nadal tendencję malejącą. Analiza procedur „Niebieskie Karty” pozwala na konkluzję, że mimo poprawy sytuacji materialnej rodzin obserwujemy stosowanie przemocy wobec małoletnich przez ich opiekunów. Wyjątkowo niechlubny w tej statystyce był rok 2022, gdzie doszło do interwencyjnego zabezpieczenia w pieczy zastępczej 9 małoletnich dzieci. Na drugim miejscu tej statystyki uplasował się rok 2019 gdzie zabezpieczono 8 dzieci, następnie w 2020 roku - 3, w 2021 roku – 3. Dominującą przyczyną był alkoholizm, narkomania, niskie kompetencje i umiejętności rodzicielskie, czego efektem było dopuszczanie się zaniedbań zagrażających zdrowiu i życiu dzieci. Zauważamy, że ryzyko występowania takiego zjawiska jest większe w rodzinach rekonstruowanych, choć nie jest to regułą i w przypadku młodocianych matek. Rodzice nadal mają zapewnione wsparcie specjalistów, niektórzy jednak zrezygnowali z tej formy wsparcia i nie wyrażają zgody na wdrożenie planu naprawczego mającego na celu odzyskanie władzy rodzicielskiej i powrotu dzieci na łono rodziny. W stosunku do ubiegłego roku zmalała przemoc wobec osób starszych, dzięki zastosowaniu przewidzianych prawem środków zapobiegawczych zwiększono ich bezpieczeństwo przez izolację od sprawcy przemocy. Starzejący się rodzice stają się balastem dla swoich dorosłych dzieci, które albo

12 <http://www.parpa.pl/index.php/aktualności/597-stanowisko-w-sprawie-finansowania-gminnych-programow-przeciwdzialania-przemocy> (dostęp: 04.12.2020)

13 J. Wawrzyniak (red), Socjologiczne i psychologiczne aspekty przemocy, Łódź 2007, s. 51-52.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy
Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030**

z powodu licznych obowiązków nie są w stanie zapewnić im właściwej opieki (zaniedbanie), albo żyją na ich koszt (przemoc ekonomiczna), nadużywając przy tym najczęściej alkoholu i dopuszczając się przemocy fizycznej oraz psychicznej.

Z kolei lata 2020 – 2021 były wyjątkowe z powodu zjawiska pandemii, która dotknęła cały świat i zamknęła ludzi w ich domach. Mimo, że nie odnotowaliśmy z tego tytułu wzrostu przemocy w rodzinach w stosunku do ubiegłych lat, to mogliśmy zaobserwować przypadki, które najprawdopodobniej w innych okolicznościach nigdy by do zespołu interdyscyplinarnego nie wpłynęły. Są to rodziny, których przemoc często trwała bardzo długo, ale była cykliczna, pojawiała się gdy sprawca wracał do domu w przerwie w wykonywaniu pracy za granicami naszego kraju. Izolacja spotęgowała agresję i przerwała tamę milczenia pokrzywdzonej rodziny, która wreszcie odważyła się prosić o pomoc. Są to dramaty, które za zamkniętymi drzwiami rozgrywały się przez wiele lat, dzieci dorosły, zdążyły się wyprowadzić z rodzinnego domu, a przemoc trwała nadal. Pandemia brutalnie pokazała jak trudna może być rzeczywistość, kiedy zostaje się uwięzionym w domu ze swoim oprawcą na długi czas. Wprowadzenie realizacji obowiązku szkolnego w formie zdalnej również przyczyniło się do generowania frustracji i zachowań przemocowych, pogłębiając kryzys wewnątrz rodzinny. Pandemia COVID-19 wymusiła też zupełnie inną formę pracy, niektóre grupy musiały się odbywać w formie zdalnej, trudniej też było o indywidualną rozmowę z pokrzywdzoną w miejscu zamieszkania. Niniejsze utrudnienia odbiły się negatywnie na skuteczności i efektach udzielanego wsparcia. Mimo wszystko służby zaangażowane w przeciwdziałanie przemocy nie pozostawały bierne. Podejmowały interwencje bez względu na zagrożenie epidemiologiczne. Specjaliści pomagali telefonicznie poświęcając często swój czas poza dyżurami, nie dopuszczając do pozostawienia pokrzywdzonych samych sobie. W 2022 roku członkowie grup roboczych powrócili do pracy w poprzedniej formie – służby monitorowały bezpieczeństwo pokrzywdzonych w miejscu zamieszkania, a grupy robocze odbywały się bezpośrednio w siedzibie Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kcyni. Dla osób zaangażowanych w pomoc rodzinom dotkniętym przemocą domową, olbrzymią satysfakcją jest jak chociaż kilka rodzin wraca na właściwe tory swojego życia i rozwiązuje bieżące problemy bez przemocy. Ważne jest by reagować adekwatnie do rzeczywistych potrzeb pokrzywdzonych, towarzyszyć im w przemianie swojego życia, a nie narzucać swoich rozwiązań, na które wiele z rodzin dotkniętych przemocą nie jest jeszcze gotowa. Sprawca zmienia swoje postępowanie wobec najbliższych i uświadamia sobie krzywdę, jaką przez lata im wyrządzał, często nieświadomie powielając schematy

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kcynia na lata 2024 – 2030

funkcjonowania z rodzinnego domu. Często sprawa przemocy w dzieciństwie sam jej doświadczał. Nie zna innego modelu funkcjonowania, dopiero edukacja zdobyte doświadczenie uświadamia mu, że można żyć inaczej. Bardzo cenne jest tutaj oddziaływanie w formie programu korekcyjno – edukacyjnego, który doskonale te mechanizmy pokazuje i uczy jak radzić sobie z emocjami i agresją by nie krzywdzić swoim zachowaniem najbliższych. Sprawcy, którym udało się ten program ukończyć, gdy dzielili się swoimi wrażeniami z członkami grupy diagnostyczno- pomocowej często powtarzali, że nie uświadamiali sobie wcześniej, że ich obecne problemy mają swoje źródło w dzieciństwie i, że często byli przez rodziców po prostu nie kochani. Wielu doświadczyło braku przynależności, poczucia bezpieczeństwa, często przemocy psychicznej czy fizycznej ze strony swoich opiekunów, co przekładało się na frustracje i brak umiejętności radzenia sobie w dorosłym życiu.

Wprowadzenie w ustawie o Policji oraz ustawie o Żandarmerii Wojskowej zmiany polegające na dodaniu do dotychczasowego katalogu mechanizmów izolacji sprawcy od ofiary, tj. nakazu opuszczenia mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia – kolejnych zakazów, zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej, zakazu zbliżania się do niej zakazu wstępu i przebywania w określonych miejsca , zasługują na aprobatę. Umożliwiają one szybkie zapewnienia sobie doznającej przemocy domowej bezpieczeństwa wszędzie tam, gdzie w sposób regularny przebywa. Powodują uszczelnienie systemu ochrony ofiar przemocy domowej, gwarantują realizację, praw ofiar oraz dają jasny sygnał sprawcy przemocy pokazując, że w określonych sytuacjach z przyczyn wprost wynikających z jego nieakceptowanego przez państwo zachowania, uzasadnione jest ograniczenie jego praw.

Realizacja zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 przyczyni się do podnoszenia świadomości społecznej, która jest konieczna, aby przemoc była ujawniana i aby możliwe było podjęcie właściwych środków pomocy dla potrzebujących i zapobieganie kolejnym aktom przemocy. Osiągnięte cele Programu wpłyną na pobudzenie aktywności instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej oraz umożliwiają lepszą współpracę pomiędzy jednostkami i podmiotami działającymi na rzecz tych osób i rodzin. Program ma charakter otwarty tzn. dopuszcza się jego rozszerzenie o dodatkowe rozwiązania lub modyfikacje zaproponowanych działań stosowanie do możliwości i pojawiających się potrzeb.

BIBLIOGRAFIA:

1. H. D. Sasal, *Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 2005 r.
2. K. Michalska i D. Jaszczak-Kuźmińska, *ABC przeciwdziałania przemocy w rodzinie – diagnoza, interwencja, pomoc*, REMEDIUM – Wydawnictwo Edukacyjne, Warszawa 2014 r.
3. L. Tomaszewska, *Przemoc wobec kobiet w rodzinie – niezbędnik prokuratora*, Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2007 r.
4. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 956)
5. J. Wawrzyniak (red), *Socjologiczne i psychologiczne aspekty przemocy*, Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna, Łódź 2007 r.

SPIS TABEL:

Tabela nr 1. Liczba „Niebieskich Kart” w latach 2019-2023	17
Tabela nr 2. Liczba spotkań zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych/diagnostyczno-pomocowych w poszczególnych latach	18
Tabela nr 3. Postępowania sądowe	20
Tabela nr 4. Sprawy prowadzone przez Zespół Kuratorskie Służby Sądowej w Szubinie	20
Tabela nr 5. Pomoc ofiarom przemocy	21
Tabela nr 6. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą domową	21
Tabela nr 7. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową w formie poradnictwa	21
Tabela nr 8. Analiza SWOT	63-64